

FISKERIDIREKTORATET

Årsrapport 2016

Livet i havet – vårt felles ansvar

Innhold

Del I: Leders beretning	2
Del II: Introduksjon til virksomheten og hovedtall	5
Del III: Årets aktiviteter	9
Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2016.....	9
Gjennomgående føringer.....	14
Utdypende om aktiviteten på de ulike virksomhetsområdene	16
Havressursforvaltning.....	16
Delmål 1: Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer bærekraftig forvaltning og lønnsomhet i fiskeriene	16
Delmål 2: Høsting i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser	22
Havbruksforvaltning	24
Delmål 1: Regelverket skal være kunnskapsbasert, forutberegnelig og enhetlig for næringsutøverne	25
Delmål 2: Risikobasert tilsyn som fremmer en lønnsom og bærekraftig havbruksnæring	33
Marin arealforvaltning.....	42
Delmål: En balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen, med utviklingsmuligheter for marine næringer.	42
Utvikling og drift av virksomheten	46
Legge til rette for rasjonell IKT-anvendelse.....	46
Tiltak for å bli mer effektive.....	47
Arbeidet med omorganisering av fiskeridirektoratet	47
Samfunnssikkerhet og beredskap	50
Del IV: Styling og kontroll i virksomheten	50
Del V: Vurdering av framtidutsikter	51
Del VI: Årsregnskap	52

Vedlegg 1: Effektmål

Del I: Leders beretning

Samlet sett er det min vurdering at Fiskeridirektoratet oppfylte samfunnsoppdraget på en god måte i 2016. Marin sektor er viktig for Norge, og en god forvaltning er forutsetning for en fortsatt positiv utvikling i næringene.

Gjennom arbeidet vårt skal vi bidra til at det skapes verdier basert på de marine ressursene og de naturgitte fortrinnene en lang og produktiv kyst gir. Vi skal ha et langsiktig perspektiv siden det handler om å forvalte samfunnets felles ressurser. Vi skal legge til rette for at dagens næringsaktører skal kunne drive sin aktivitet på en lønnsom måte, samtidig som den miljømessige påvirkningen skal være innenfor akseptable rammer.

Gode priser gjorde at sjømatnæringene nådde nye høyder målt i eksportverdi i 2016. De siste årene har også lønnsomheten generelt vært god, selv om det varierer både mellom grupper og bedrifter. Bestandssituasjonen for våre økonomisk viktigste fiskebestander er gjennomgående god, mens det er knyttet utfordringer til andre, og da spesielt til en del av de mer kystnære bestandene. Etter en lang vekstperiode har ikke produksjonen i havbruksnæringen endret seg vesentlig de siste årene. Det er politisk enighet om at det er ønskelig med vekst, men at det må skje med et akseptabelt miljøavtrykk.

Vi har prioritert havbruksforvaltning i 2016. Behandlingen av søknader om utviklingstillatelser har vært krevende. Målet med ordningen er å få utviklet teknologi som skal bidra til å løse miljø- eller arealutfordringer. Søknadene viser at det er stor kreativitet og innovasjonsvilje i næringen. Vi har økt vår egen kapasitet til å behandle sakene, men tilgangen av søknader og behov for avklaringer og tilleggsinformasjon, har ført til at saksbehandlingstiden er lengre enn ønskelig.

Genetisk påvirkning fra rømt oppdrettslaks på villaks er en av miljøutfordringene til havbruksnæringen. Antall rømt laks som er rapportert inn til Fiskeridirektoratet har vist en nedadgående trend de siste årene. Antall elver med høyt innslag rømt fisk var lavere i 2016 enn året før. Siden påvirkning av rømt laks målt genetisk er kumulativ, er det viktig å arbeide for å redusere påvirkningen ytterligere. Hovedstrategien for både næring og forvaltning er å forebygge rømming. Samtidig har det vært behov for å bli bedre på avbøtende tiltak når hendelser likevel skjer. De siste årene har vi i større grad pålagt oppdretterne utvidet gjenfangstplikt i sjø, samt krav om overvåkning og uttak av rømt fisk i elv. Dette bidrar til å redusere risiko for genetisk påvirkning.

Både fiskeri og havbruk er næringer som på ulikt vis driver sin aktivitet basert på fellesskapets ressurser. Dette fører til behov for reguleringer, og oppfølging av om den enkelte aktør etterlever regelverket vil derfor være en viktig del av vårt samfunnsoppdrag.

Vi ser også at det i stadig større grad er et krav fra markedet at det kan dokumenteres at sjømaten er bærekraftig og lovlig høstet og produsert. Vår oppfølging av næringene må derfor være troverdig, noe som igjen krever både tilstrekkelig kapasitet, tilgang på data og gode arbeidsverktøy. Vårt tilsyns- og kontrollarbeid skal være risikobasert, og vi arbeider kontinuerlig med å forbedre metoder og analyser.

På grunn av redusert budsjett og prioritering av havbruk og digitalisering, er antall årsverk innen ressurskontroll redusert de siste årene. For å ha en fremtidsrettet ressurskontroll vil tilgang på gode data gjennom hele verdikjeden og bruk av analyse være sentralt. Også samarbeid med andre kontrollmyndigheter både nasjonalt og internasjonalt er viktig for å ha en effektiv og troverdig ressurskontroll.

Fiskeridirektoratet har det siste året brukt en større del av våre ressurser enn noen gang før til å utvikle nye digitale løsninger. Målet er å øke kvaliteten i arbeidet vårt, samtidig som vi legger til rette for at den enkelte næringsaktør sitt møte med forvaltningen skal kunne skje på en så effektiv måte som mulig. Fornyning av sentrale registre, ny tilsyns- og kontrolløsning (Saga) og tilrettelegging for direkte kommunikasjon for næringsaktørene via www.fiskeridir.no (MinSide) har vært de mest sentrale prosjektene. Både næring og forvaltning bør kunne få gevinster av denne satsingen allerede i 2017.

01.01.2016 ble tidligere region Finnmark og region Troms slått sammen til region Nord, og region Trøndelag og region Møre og Romsdal til region Midt. Det har vært arbeidet godt i de nye regionene med å få på plass intern organisering, arbeidsfordeling og nye rutiner. Ved årsskiftet 2016/17 har vi redusert antall kontorsteder. Målet med endringene er å legge til rette for gode fagmiljø slik at vi skal kunne løse oppgavene våre på en rasjonell og kvalitetsmessig god måte.

Totalt er antall årsverk i Fiskeridirektoratet redusert med ca 30 de siste årene. Reduksjonen har vært innen ressursforvaltning og administrative funksjoner. Nedbemanningen har skjedd gjennom en streng vurdering av behov for reansettelse når stillinger har blitt ledige. Antall nyansettelser har derfor vært færre enn tidligere, men innenfor de områder vi har prioritert har vi generelt ikke problem med å få tilsatt medarbeidere med den kompetansen vi etterspør.

Samtidig ser vi at samfunnsutviklingen og den raske endringstakten i næringene setter stadig større krav til vår kompetanse. I vår strategi er derfor sterke kompetansemiljø et sentralt satsingsområde. Dette innebærer også at vi må jobbe smart og samarbeide godt, både internt og eksternt.

Gitt de ressurser vi har tilgjengelig har Fiskeridirektoratet etter min vurdering levert resultat som forventet. Vi har klart å vri ressursbruken mot prioriterte områder, dvs havbruk og digitalisering. Sistnevnte er ikke noe mål i seg selv, men et virkemiddel som skal bedre kvaliteten på vårt arbeid og gjøre næringsaktørene sitt møte med forvaltningen enklere.

Regelverket som regulerer fiskeri- og havbruksnæringene er omfattende og til dels komplisert å forholde seg til for både næringsaktørene og forvaltningen. Til tross for uttalt mål om forenkling så ser vi stadige eksempler på at det motsatte skjer. Regelverket skal både ivareta hensyn til miljø og økosystem, fordeling og rettferdighet mellom næringsaktørene og andre politiske hensyn. Summen av dette fører dessverre ikke alltid til at regelverket blir enklere.

Vi har fått økte budsjetttrammer i 2017 til å styrke havbruksforvaltningen. Samtidig ønsker vi å opprettholde høy aktivitet innen digitalisering, samt bruke teknologi og analyse til å forbedre oppgaveløsningen. En kompetent og rasjonell forvaltning vil etter min vurdering være en sentral premiss for en fortsatt positiv utvikling innen de marine næringer.

Fiskeridirektoratet 24.02.2017

Liv Holmefjord
Fiskeridirektør

Del II: Introduksjon til virksomheten og hovedtall

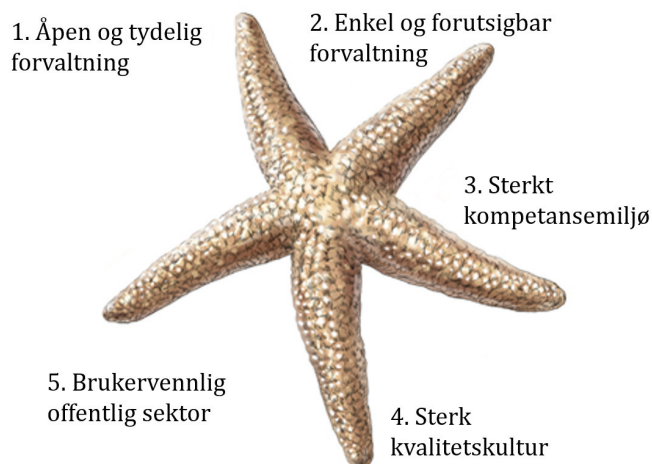
Fiskeridirektoratet er det sentrale rådgivende og utøvende forvaltningsorganet for fiskeri- og havbruksnæringen. Direktoratets samfunnsoppdrag er å fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.

Fiskeridirektoratet skal være en sentral aktør for å nå nasjonale mål for fiskeri- og havbruksforvaltningen, da gjennom rollene som faglig premissgiver, forvalter og medspiller med næring, forskning og andre offentlige etater. Herunder skal direktoratet yte kunnskapsbasert rådgivning til Nærings- og fiskeridepartementet (NFD), for å bidra til å utvikle og iverksette politikken innen havbruk, fiskeri og marin arealforvaltning. Fiskeridirektoratet er også leverandør av norsk offisiell statistikk knyttet til fiskeri og havbruk.

Figur 1: Fiskeridirektoratets visjon, samfunnsoppdrag og mål for virksomhetsområdene

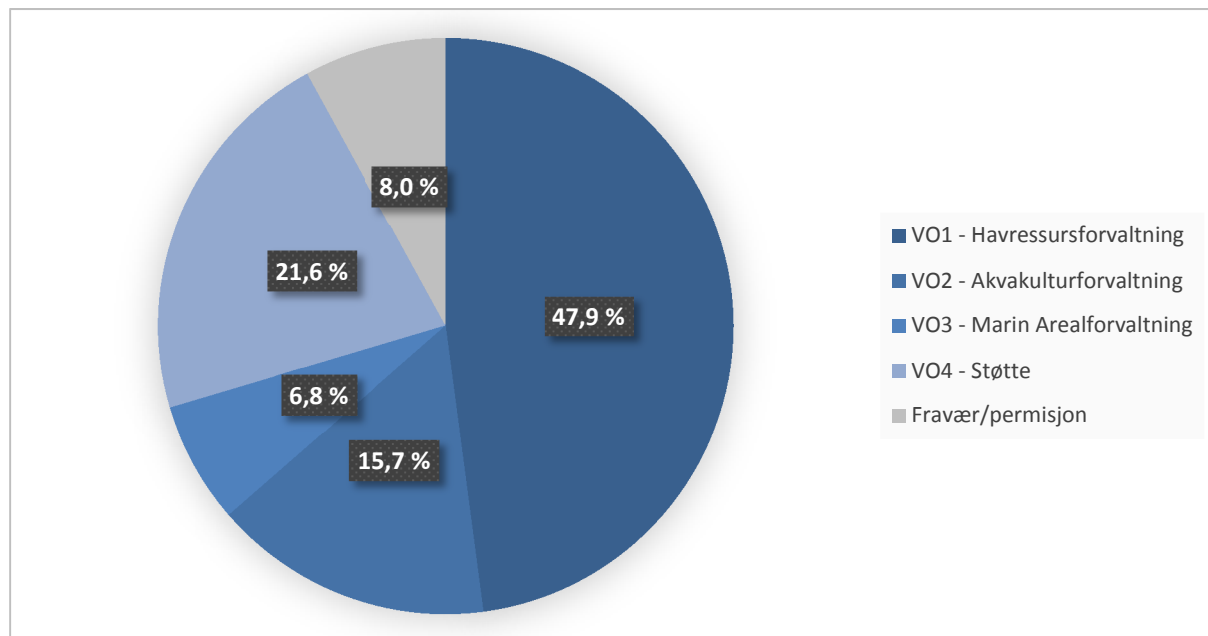
Fiskeridirektoratet har vedtatt en virksomhetsstrategi som angir fem satsingsområder, som er sentrale for at direktoratet skal være i stand til å løse samfunnsoppdraget og nå målene.

Figur 2: Fiskeridirektoratets strategi 2015-2020

Satsingsområdene blir fulgt opp gjennom ulike tiltak ved hovedkontoret og i regionene.

Fiskeridirektoratet har i virksomhetsregnskapet for 2016 en **samlet inntektsføring på 492,27 millioner kroner**. I tilknytning til utvikling av nye digitale løsninger, herunder utvikling av en ny kontroll- og tilsynsløsning, har vært et viktig satsingsområde i 2016 har vi holdt noe igjen på egne årsverk til fordel for kjøpte tjenester. Antall årsverk er således redusert fra 427 i 2015 til 418 i 2016 (gjennomsnitt over året).

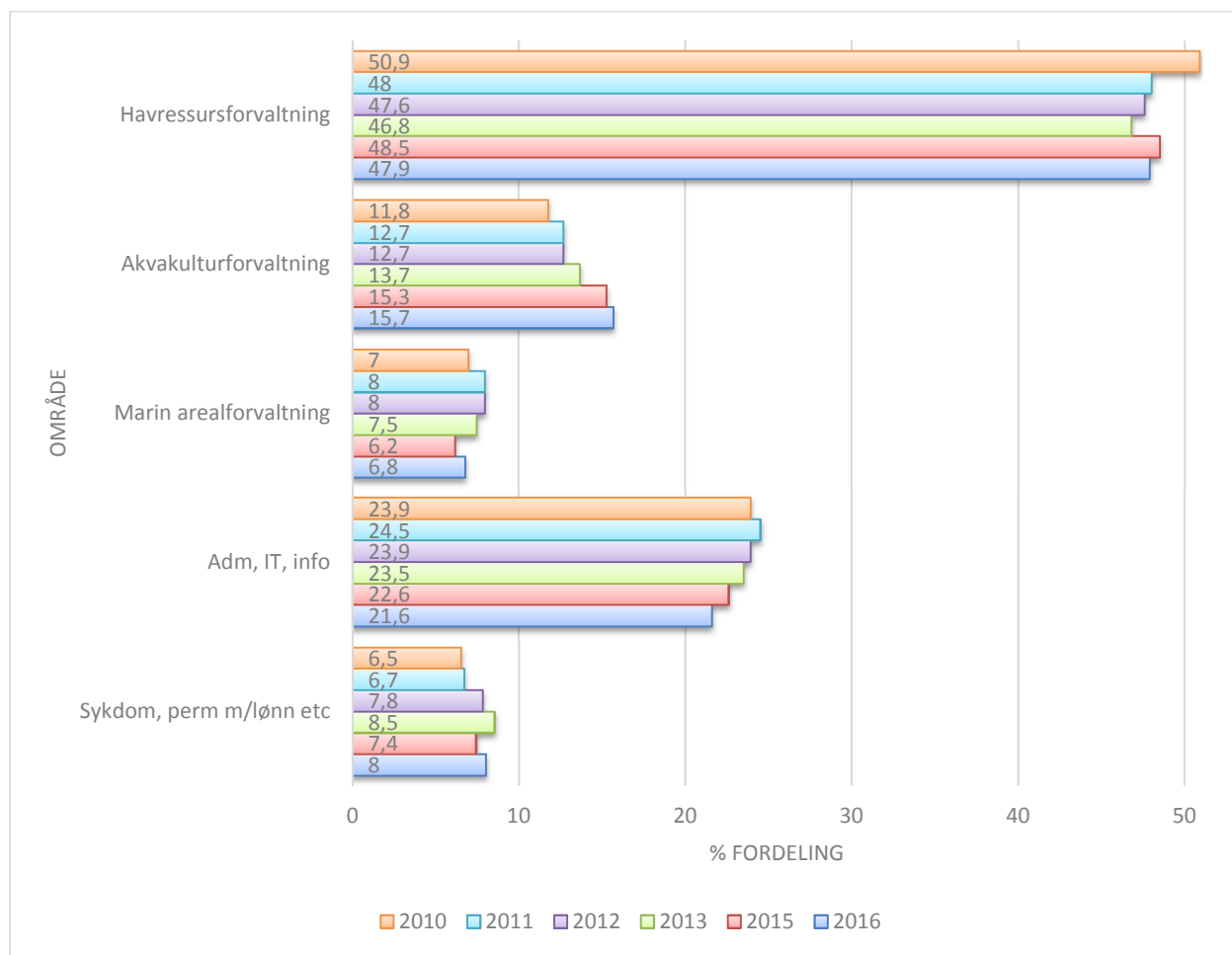

Figur 3: Prosentvis fordeling av årsverk.

- 47,9 prosent er knyttet til havressursforvaltning
- 15,7 prosent går til akvakulturforvaltning
- 6,8 prosent går til marin arealforvaltning.
- 21,6 prosent går til støtte, som omfatter virksomhetsområdeovergrepene funksjoner som administrasjon, økonomi, personal, kommunikasjon og IKT.

Sammenlignet med 2015 er ressursinnsatsen knyttet til havbruksforvaltning økt, mens den er redusert på de øvrige områdene. Dette er i tråd med de prioriteringene som er gjort.

Figur 4 viser utvikling i andel årsverk for de ulike virksomhetsområdene i perioden 2010-16.

Figur 4: Fordelingsnøkkel årsverk 2010-2016

Tabell 1: Sentrale nøkkeltall .

Noen sentrale nøkkeltall	2014	2015	2016
Antall årsverk (snitt gjennom året)	446	427	418
Samlet tildeling post 01-45	421 832 000	422 113 000	478 669 160
Utnyttelsegrad post 01	97%	96%	96%
Driftskostnader post 01-45	468 511 000	460 392 000	492 242 000
Lønnsandel av driftskostnader	66%	67%	61%

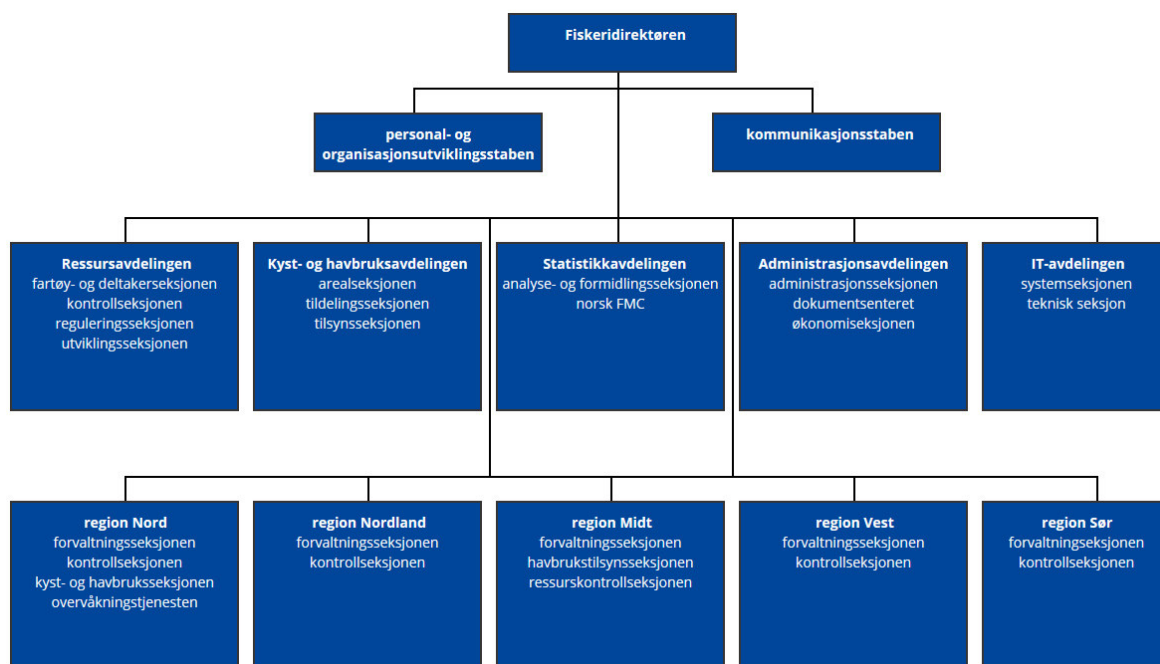
Tabell 1 viser utvalgte nøkkeltall for Fiskeridirektoratet basert på informasjon fra del VI årsregnskapet de siste 3 årene

Dagens organisering

Fiskeridirektoratet hadde per 31.12.2016 hovedkontor i Bergen og 21 kontor fordelt på fem regioner langs kysten: Nord, Nordland, Midt, Vest og Sør. Av totalt 418 årsverk var 49,4% benyttet ved hovedkontoret og 50,6% ved regionene.

Fiskeridirektoratets hovedkontor har fem avdelinger; Ressursavdelingen, Kyst- og havbruksavdelingen, Statistikkavdelingen, Administrasjonsavdelingen og IT-avdelingen, samt to staber; kommunikasjonsstaben og PO-staben.

Figur 5: Organisasjonskart

Del III: Årets aktiviteter

Samlet vurdering av resultater, måloppnåelse og ressursbruk i 2016

Fiskeridirektoratet skal drive bærekraftig forvaltning og bidra til lønnsomhet og verdiskaping i fiskeri- og havbruksnæringen. Direktoratet skal videre drive tilsyn og kontroll som sikrer etterlevelse av regelverket og like konkurransevilkår. Vi skal også formidle kunnskap og data.

Samlet sett oppfylte Fiskeridirektoratet samfunnsoppdraget på en god måte i 2016. Samtidig ser vi at den generelle oppmerksomheten om hvordan våre felles marine ressurser og kystområder blir forvaltet er økende og at utviklingstakten i næringene er stor. Dette setter stadig nye krav både til vår kunnskap og hvordan vi løser samfunnsoppdraget. Fiskeridirektoratet må derfor utvilke vårt arbeid i takt med utfordringene framover.

I 2016 økte vi ressursbruken innenfor havbruksforvaltning og ulike digitaliseringsprosjekt. Det medførte at vi brukte relativt sett mindre midler inn mot havressursforvaltning, administrasjon og marin arealforvaltning.

I det følgende blir det gitt en oppsummering av de ulike delmålene som er satt for direktoratets virksomhet.

Havressursforvaltning

Delmål 1: Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer en bærekraftig forvaltning og lønnsomhet i fiskerinæringen.

Selv med lavere ressursbruk klarte Fiskeridirektoratet å opprettholde gode resultat innen fartøyforvaltning og regulering av de ulike fiskeriene. Vi behandlet svært mange saker om erverv av fiskefartøy, og saksbehandlingstiden var generelt lav også i 2016. Vi utarbeidet forslag til reguleringer for en rekke fiskeri, og vi iverksatte disse og gjorde justeringer i løpet av året slik at fiskeriene kunne gjennomføres på en god måte. Samtidig arbeidet vi med å forbedre reguleringstiltakene på en rekke arter og fiskerier. Bestands- og fiskeritabellene er gode verktøy for å sikre at dette arbeidet er basert på best mulig kunnskap, og at vi prioriterer de områdene hvor behovet for nye tiltak er størst.

Fiskeriregelverket er omfattende og til dels komplisert. Fiskeridirektoratet har satt i gang et arbeid sammen med næringen for å revidere forskriften som regulerer utøvelsen av fisket. Målet er både å oppnå reelle forenklinger, samtidig som språk og tilgjengeligheten skal bli bedre. Arbeidet skal gjøres ferdig i 2017.

Lønnsomheten i fiskeflåten generelt bra, og tilstanden for de økonomisk viktige fiskebestandene er gjennomgående god.

Delmål 2: Høsting i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser.

Strukturen i fiskerinæringen med mange fiskere og fiskekjøpere gjør at oppfølgingen av om regelverket blir etterlevd er krevende. Både salgslagene og Kystvakten er sentrale aktører i vår nasjonale ressurskontroll, og vi samarbeider med dem både i utarbeidelse av strategisk risikovurdering, og i det mer operative arbeidet. Kontrollfrekvensen er samlet sett likevel lav, og etter vår vurdering er det viktig at vi utvikler kontrollarbeidet gjennom bruk av data og analyser i tillegg til tilstedeværelse både på fiskefeltene, ved landing og gjennom verdikjeden.

I 2016 har direktoratet brukt mye ressurser på å veilede og følge opp næringen sitt arbeid med å implementere kravene i landings- og sluttседdelforskriften. Korrekt veiing og riktig registrering av ressursuttaket er sentralt både for å sikre en bærekraftig høsting og for like konkurransevilkår aktørene imellom.

Vi avdekket få alvorlige brudd på regelverket. De kontrollpunkter vi har tilgjengelig medfører at kontrollmetodene er dårlig egnet til annet enn å virke preventivt ved faktisk tilstedeværelse. Selv om det vil være ressurskrevende har økt bruk av etterfølgende kontroll høy prioritet, i tillegg til utvikling av nye verktøy. Vi vil også foreslå forbedring av regelverket der det ikke er tilstrekkelig.

Havbruksforvaltning

Delmål 1: Kunnskapsbasert regelverk som er forutberegnelig og enhetlig for næringsutøverne.

Det er behov for å utvikle dagens akvakulturregelverk til et mer dynamisk regelverk, som tar høyde for innovasjon og dimensjoneringen av næringen. Regelutvikling krever et godt nok kunnskapsgrunnlag, og direktoratets kilder til kunnskap er forsknings- og utdanningsinstitusjoner, dialog og samhandling med næringsutøvere og med andre forvaltingsorgan.

Fiskeridirektoratet har bidratt med utkast til regelverk på flere områder i 2016. Vi har også behandlet søknader og klager knyttet til tildeling av nye tillatelser og lokaliteter. Vi har fulgt opp fylkeskommunene sitt arbeid i tråd med vår rolle som nasjonalt tildelingsmyndighet.

Det er mange etater som har ulike forvaltningsansvar inn mot havbruksnæringen. Fiskeridirektoratet har digitalisert søknadsskjemaet for akvakultur for å kunne gjenbruke og dele opplysninger raskere. Arbeidet med å integrere skjemaet i «MinSide» og videre digitalisering av søknadsprosessen er satt i gang. Det er også satt i gang arbeid for å modernisere akvakulturregisteret og å kvalitetssikre data, både for å tilpasse registeret til nye typer tillatelser og legge til rette for nye tilsynsverktøy.

Delmål 2: Risikobasert tilsyn som fremmer en lønnsom og bærekraftig havbruksnæring.

Den langsiktige prioriteringen og styrkingen av tilsynet med havbruksnæringen har fortsatt. De viktigste endringene i 2016 har vært å ytterligere styrke bemanningen med teknisk kompetanse og høyere biologisk kompetanse for bedre å følge opp de vesentligste miljøkonsekvensene av oppdrett (rømmingsrisiko og utslipp av kjemikalier). Det å være ute i offentligheten med informasjon, kunnskap og tydelige standpunkt har vært en svært viktig prioritering i 2016, og arbeidet med nettbasert risiko- og erfaringsformidling og veiledning har vært et satsingsområde.

Overvåkningsprogrammet for rømt fisk viste færre elver med høyt innslag av rømt laks enn foregående år. Fiskeridirektoratet har utarbeidet forslag til strategi mot rømming. Kunnskap, erfaringsformidling og dialog, sterk sikkerhetskultur, effektivt sikkerhetsregelverk og profesjonell beredskap er satsingsområdene i forslaget. Effektive avbøtende tiltak er viktig når hendelser skjer. Direktoratet har i større grad gitt pålegg om utvidet gjenfangst i sjø og krav om overvåkning i elv til oppdrettere som har hatt rømming.

Miljøovervåkingen av organisk påvirkning fra næringen viser fremdeles gjennomgående god tilstand. Utslipp av kjemikalier i forbindelse med avlusing er en alvorlig miljørisiko, og direktoratet har foreslått regelverk for å regulere bruken.

Marin arealforvaltning

Delmål: En balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen, med utviklingsmuligheter for marine næringer.

Fiskeridirektoratet skal bidra til at kunnskap om økosystemene og de marine næringene er tilgjengelige i plan- og arealprosesser, samtidig som det skal legges til rette for sameksistens mellom sjømatproduksjonen og annen næringsvirksomhet i kyst- og havområdene.

Fiskeridirektoratet arbeider for en best mulig sameksistens mellom fiskeriene og petroleumsvirksomheten gjennom tett dialog med Oljedirektoratet og næringsaktørene. Den noe lavere aktiviteten innenfor seismikk, som følge av lav oljepris, har ført til få konflikter i 2016.

Tilstrekkelig areal er en nøkkelfaktor for videre vekst i de marine næringene, og derfor er det viktig at direktoratet er en pådriver for kommunenes planlegging i de nære sjøområdene og ivaretar vårt sektoransvar for fiskeri og havbruk i arbeidet med vannforskriften. Antall interessenter i kystsonen er stort, og potensialet for konflikter er tilstede. Det er viktig for Fiskeridirektoratet å bidra til at avveining mellom ulike former for aktivitet er basert på best mulig kunnskap.

Arbeidet med å utvikle og tilrettelegge stedfestede data i kartverktøyet til bruk for egen saksbehandling, og å gjøre kartfestede data tilgjengelig for offentlige og private brukere har høy prioritet i direktoratet. Vi har derfor styrket kapasiteten og kompetansen på området i 2016.

Vi har lansert ny kartløsning, og arbeidet med å forbedre datakvaliteten.

Fornyning og brukerretting

Delmål 1: En brukerrettet, rasjonell og effektiv saksbehandling.

Fiskeridirektoratets ansatte har god kompetanse både når det gjelder veiledning og saksbehandling. Saksbehandlingstiden ved søknader er generelt lav. Unntaket er enkelte klagesaker og vedtak om tillatelser til særlige formål (havbruk).

I 2016 ble det prioritert arbeid med videreutvikling og modernisering av interne systemer og tjenester, inkludert innføring av KS SvarUt for sikker digital sending av post til privatpersoner.

Det er utviklet en rekke tjenester for Saga, vårt nye tilsynssystem. Disse skal videre benyttes i MinSide for næringene på fiskeridir.no. Løsningene medvirker til mer likebehandling, bedre effektivitet og bedre kvalitet i saksbehandlingen.

Fiskeridirektoratet har gjennom 2016 videreført arbeidet med å gjøre digitale skjema tilgjengelige på fiskeridir.no.

Delmål 2: Effektive og rasjonelle IT-løsninger.

Fiskeridirektoratet jobber kontinuerlig med å gjøre våre data og informasjonen bak prosessene mer tilgjengelig for interne og eksterne brukere.

Fiskeridirektoratet har det siste året brukt en større del av våre ressurser enn noen gang før til å utvikle nye digitale løsninger. Målet er å øke kvaliteten i arbeidet vårt, samtidig som vi legger til rette for at den enkelte næringsaktør sitt møte med forvaltningen skal kunne skje på en så effektiv måte som mulig. Fornyning av sentrale registre, ny tilsyns- og kontrolløsning (Saga) og tilrettelegging for direkte kommunikasjon for næringsaktørene via www.fiskeridir.no (MinSide) har vært de mest sentrale prosjektene. Vi har fått tildelt midler fra Difi til å realisere MinSide.

Fiskeridirektoratet har i 2016 videreutviklet Kystfiskeappen. Vi har også utviklet en ny versjon av Fritidsfiskeappen som vil bli tilgjengelig tidlig i 2017. Den er mer brukervennlig slik at fritidsfiskere enkelt skal finne gjeldende regler og ha muligheten for å varsle om tapte redskap.

Ressurser	<ul style="list-style-type: none"> - 418 årsverk (50,6% i regionene og 49,4% ved hovedkontoret) - 492,27 millioner i samlet inntektsføring 	
Aktiviteter	<ul style="list-style-type: none"> - saksbehandle; svar, vedtak og klager - drive kontroll og tilsyn - delta i internasjonale forhandlinger - representere Norge i internasjonale fiskeri org. - gjennomføre årlige reguleringer - delta i nasjonale og regionale arealforvaltningsprosesser - gjennomføre analyser og gi råd 	<ul style="list-style-type: none"> - drive IKT-prosesser; utvikling og drift - kommunisere og formidle - gjennomføre innkjøpsprosesser - drifte og utvikle økonomi- og personalsystem
Produkter/ tjenester	<ul style="list-style-type: none"> - bestille forskningsoppdrag, utredninger osv. - gi råd til Nærings- og fiskeridepartementet - komme med forslag til forskrifter og forskriftsendringer - fastsette forskrifter 	<ul style="list-style-type: none"> - svare på høringer - gi ut data, rapporter og analyser - gi ut lønnsomhetsundersøkelser - vedtak
Brukereffekter	<ul style="list-style-type: none"> - kvoter og tillatelser blir riktig tildelt - risikobasert tilsyn og kontroll, som skal sikre at regelverket blir fulgt, gir like konkurransevilkår - data og kunnskap om marine næringer og økosystem øker - produktivitet; fangst per fisker (fiskeri) [figur 9] og produksjon per årsverk (havbruk) [figur 18] 	
Samfunns-effekter	<ul style="list-style-type: none"> - utvikling i fangst og verdi (fiskeri) [figur 8] - utvikling i produksjon og verdi (havbruk) [Figur 13] - gytebestanden øker (tall fra ICES 1985-2015) [Figur 12] - drivstofforbruket i fiskeflåten gikk ned fra 2001-2014 [Figur 10] - rømmingstallene har gått ned fra 2001-2016 [Figur 19] - lokalitetstilstanden på bunnen under matfiskeanlegg er generelt god (B-undersøkelser 2011-2016) [Tabell 7] - gode lønnsomhetstall for fiskeri og havbruk [Figur 11 og 14] 	

Figur 6: Viktige sammenhenger i Fiskeridirektoratets resultatkjede

Gjennomgående føringer

Fiskeridirektoratets beredskap og evne til å håndtere kriser blir vurdert årlig. Her skal både omdømmet som beredskapsmyndighet og samarbeidspartner ved krisehåndtering, sammen med beredskap og håndtering av beredskapsøvelser og krisehendelser, vurderes.

Direktoratet tilbyr et døgnåpent innrapporteringscenter, Fisheries Monitoring Centre (FMC), noe som er betryggende både for næringene, allmennheten og forvaltningen.

Leveranser av statistikk til Statistisk sentralbyrå (SSB) og internasjonale organisasjoner går som normalt. På basis av egne registre og innsamlede data fra sjømatnæringen, leverer Fiskeridirektoratet store mengder data og statistikk til en rekke brukere i inn- og utland. Dette bidrar til økt kunnskap om næringene blant publikum, journalister, forskere og beslutningstakere. For samfunnet er denne kunnskapen viktig, slik at beslutninger som avhenger av, eller har konsekvens for sjømatnæringen, blir fattet på et best mulig grunnlag. Fiskeridirektoratet har i 2016 tilrettelagt og informert bedre om data og systemer på fiskeridir.no. Dette har medført økt etterspørsel etter grunnlagsdata fra forskere og publikum generelt.

For å drive en økologisk bærekraftig forvaltning av fiskeressursene baserer Fiskeridirektoratet seg på råd fra Havforskningsinstituttet. Fiskeridirektoratet er representert i det øverste organet for det internasjonale havforskningsrådet, ICES, som gir råd om størrelsen på det årlige ressursuttaket. Fiskeridirektoratet gir fangstdata til Havforskningsinstituttet og ICES, som igjen gir råd til oss om årlig ressursuttak. Myndighetenes fastsettelse av ressursuttak er dermed forankret i et internasjonalt forskerkollegium.

Internasjonalt arbeid

Norge er et havland og har forvaltningsansvar for et område som er sju ganger så stort som det norske landarealet. Norske fiskere utnytter fiskebestander som deles med andre nasjoner, i første rekke EU og Russland.

For å sikre bærekraftig fiske og en rettferdig fordeling av fiskerettigheter mellom nasjoner, bidrar Fiskeridirektoratet med regelverksutvikling og kunnskapsproduksjon i en rekke fora. Dels foregår dette arbeidet i FN og dets underliggende organ, Verdens matvareorganisasjon (FAO). Dels foregår det i regionale fiskerikommissjoner, som Den nordøstatlantiske fiskerikommissjonen (NEAFC) og Den nordvestatlantiske fiskerikommissjonen (NAFO). Men hovedtyngden foregår i bilateralt og multilateralt samarbeid med de viktigste partnerne i Norges egne havområder.

Figur 7: Norges fiskerisoner

Fiskeridirektoratet deltar i en rekke internasjonale miljøfora der spørsmål av relevans for fiskeriene drøftes. Videre bidrar Fiskeridirektoratet med faglig ekspertise i bistandsarbeid innen fiskeri- og havbrukssektoren.

Fiskeridirektoratet har lang erfaring med forvaltning i spenningsfeltet mellom bruk og vern av de marine ressursene. Det er nå økt internasjonal interesse for temaet, og Fiskeridirektoratet har bidratt med sin kompetanse i flere internasjonale prosesser som omhandler det marine miljøet og biodiversitet, spesielt i De forente nasjoner (FN), i Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD) og i OSPAR. Direktoratet har også ledet arbeid med å iverksette adekvate tiltak på regionalt nivå gjennom NEAFC. Bilaterale og multilaterale forhandlinger mellom kyststater om forvaltning av flere fellesbestander (kolmule, makrell og uer) i det nordøstlige Atlanterhavet, fortsatte utover våren og Fiskeridirektoratet har gitt innspill til og deltatt aktivt i forhandlingene.

Fiskeridirektoratet har deltatt i delegasjonen til biodiversitetskomiteen i OSPAR. Aktiviteten i komiteen dreier nå fra utvikling av tiltak for en rekke marine arter og habitater på OSPARs truetliste, til gjennomføring av vedtatte tiltak.

I 2016 ble det oppnådd enighet med våre samarbeidspartnere om forvaltningstiltak for fiskebestander vi deler med Russland, EU, Færøyene og Grønland. Det ble også oppnådd enighet i de regionale fiskeriorganisasjonene og med andre nasjoner.

Norske myndigheter har bilaterale kontrollavtaler med 18 land, inkludert EU. Aktuelle problemstillinger som drøftes for å utvikle kontrollavtalene videre, er hvordan vi kan bruke avtalene til å utveksle informasjon med andre myndigheter, for eksempel toll og skatt. Avtalene med Storbritannia, Danmark og Island er revidert i 2016. Det er også i 2016 lagt ned innsats for å operasjonalisere de bilaterale kontrollavtalene gjennom felles risikovurderinger på områder av felles interesse.

Fiskeridirektoratet har også videreført det internasjonale engasjementet i kampen mot ulovlig, urapportert og uregulert fiske (UUU-fiske), herunder fiskerikriminalitet, og har samarbeidet med andre land både bilateralt og gjennom NEAFC for å vedlikeholde og forbedre kontrollen med fiskeriene i det nordøstlige Atlanterhavet. Fiskeridirektoratet bidrar også i Fisheries Crime Working Group i Interpol.

Fiskeridirektoratet har tilrettelagt for det utvidede havnestatskontrollregimet. Med virkning fra 1. juli 2015 ble det bestemt at også fersk fisk, i tillegg til frossen fisk, som er landet av utenlandske fartøy skal inngå i havnestatskontrollen. I tillegg skal det rapporteres, uavhengig av om det skal landes fisk, hvis det er fisk om bord som er omfattet av regimet. Dermed vil ikke bare de som lander frossen fisk, men også utenlandske fartøy som lander fersk fisk samt havneanløp for bunkring eller proviantering, bli kontrollert.

Samarbeidet med Russland, for å måle og etablere omregningsfaktorer som gir en korrekt beregning av ressursuttaket for fellesbestander, blir fortsatt prioritert.

Fiskeridirektoratet skal være med på å oppfylle den EØS-rettslige forpliktelsen til å innføre det europeiske vannrammedirektivet i norsk rett, og har deltatt i direktoratsgruppen for gjennomføringen av vannforskriften i Norge og i arbeidsgruppene som utgår av denne.

Det har vært liten aktivitet knyttet til MoU-en¹ med Skottland i rapporteringsperioden. Direktoratet ser denne typen samarbeid som viktig, og ønsker å komme videre med et firepartssamarbeid mellom Norge, Irland, Færøyene og Skottland med formaliserte, faste møtepunkt.

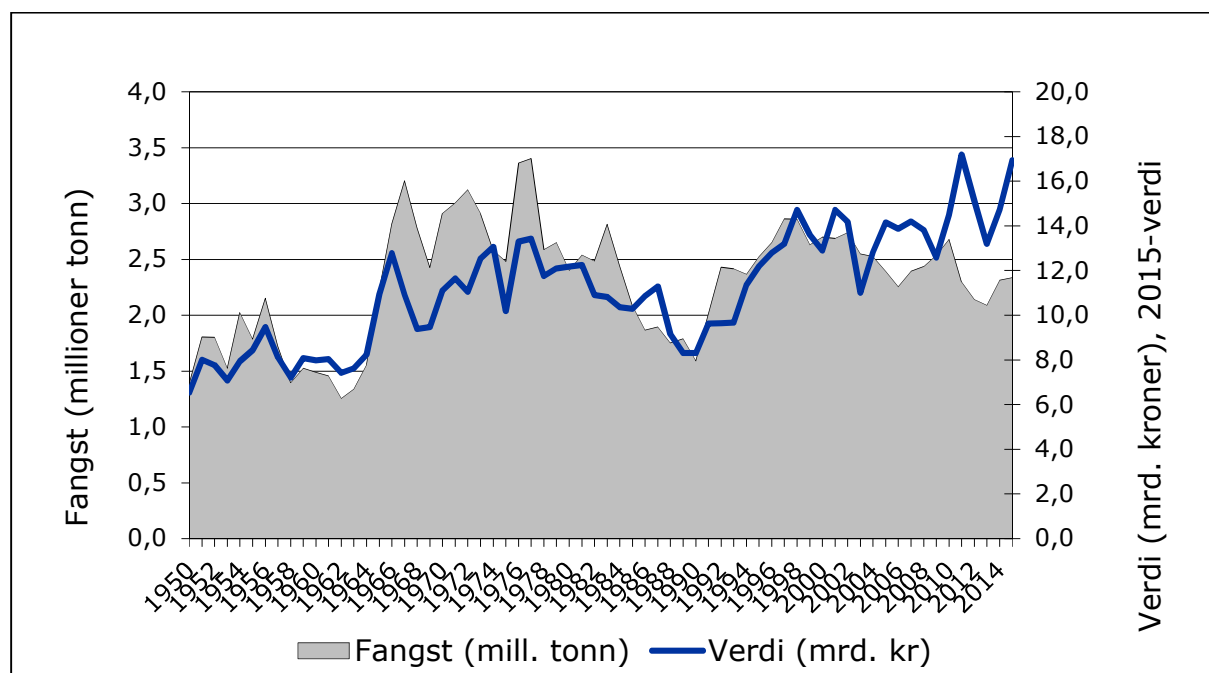
Utdypende om aktiviteten på de ulike virksomhetsområdene

Havressursforvaltning

Fiskeridirektoratet har følgende delmål innenfor havressursforvaltningen:

- **Delmål 1:** Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer en bærekraftig forvaltning og lønnsomhet i fiskerinæringen.
- **Delmål 2:** Høsting i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser.

Figur 8 viser utvikling i kvantum og førstehandsverdi for norske fiskerier. De siste årene har det særlig vært en positiv utvikling i pris og dermed førstehandsverdi.

Figur 8: Norsk fangs 1950 – 2015 Kvantum og førstehandsverdi

Delmål 1: Regelverk og reguleringsmodeller som sikrer bærekraftig forvaltning og lønnsomhet i fiskeriene

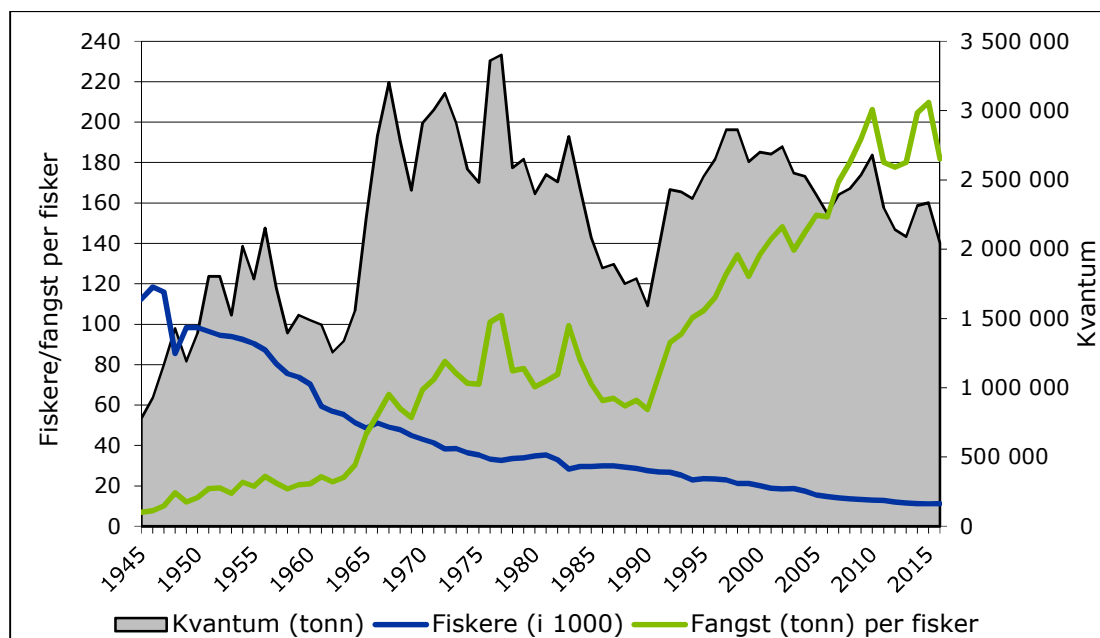
De norske fiskeressursene gir grunnlag for arbeidsplasser, bosetting langs kysten og store eksportinntekter. De årlige fangstmengdene, som en bærekraftig forvaltning av fiskeressursene innebærer, setter imidlertid en begrensning for hvor mange fiskefartøy som kan delta i fisket. Det er viktig at antall fiskefartøy ikke er større enn at fartøyene har god

¹ En skriftlig samarbeidsforståelse mellom norske og skotske myndigheter på akvakulturområdet.

lønnsomhet, og gjennom dette kan tilby gode og sikre arbeidsplasser. Fiskefartøyene må ha en fisketillatelse for å kunne delta i fisket.

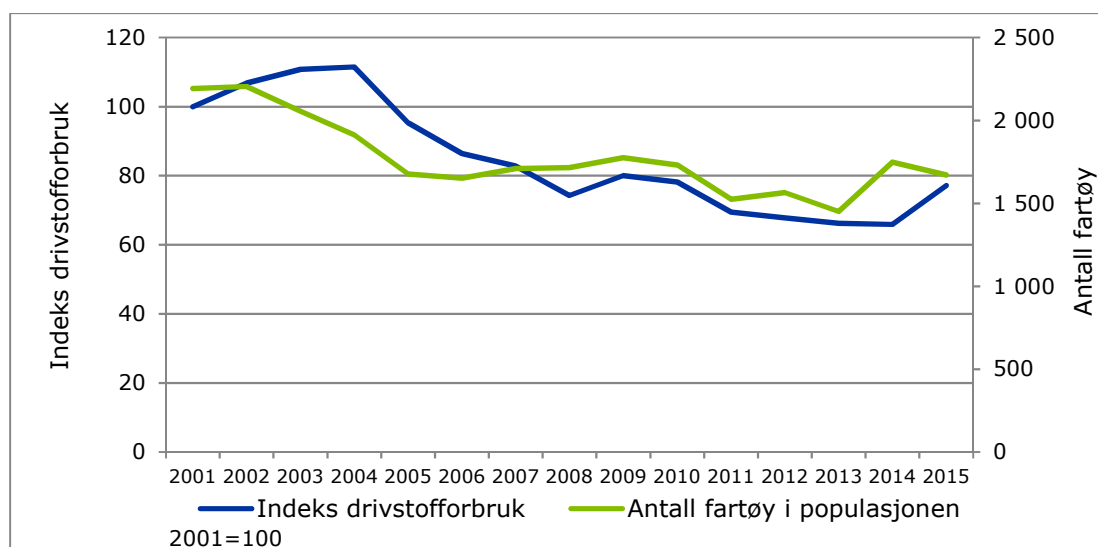
Fiskeridirektoratet tildeler fisketillatelser og kontrollerer at vilkårene knyttet til disse overholdes. Korrekt fordeling av retten til å drive fiske, sikrer at fangstmulighetene er fordelt i henhold til politiske prioriteringer. Fiskeridirektoratet sikrer at innførte strukturtiltak implementeres i fiskeflåten gjennom korrekt saksbehandling av til dels kompliserte saker. Faglig og effektiv saksbehandling i fartøysaker hindrer unødige driftsavbrudd i fisket. På den måten gjennomføres de politiske føringene, og effekten er økt lønnsomhet i flåteleddet.

Figur 9 illustrerer tre forhold; fangstmengde, antall fiskere og fangst per fisker i perioden 1945-2016. Effekten av den bærekraftige forvaltningen av fiskebestandene og den gjennomførte struktureringen i fiskeflåten er at fangsteffektiviteten per fisker har økt fra 5-6 tonn per år i 1945 til vel 180 tonn per år i 2016. Økningen er spesielt tydelig i perioden etter 1990.

Figur 9: Norsk fangst 1945-2016. Antall fiskere og fangst per fisker.

Gjennom diverse strukturtiltak er den norske fiskeflåten i stor grad tilpasset en forsvarlig høsting av fiskebestandene, og bestandene norske fiskere utnytter er bygget opp. Sammen med den teknologiske utviklingen har dette bidratt til at drivstofforbruket i den flåten som fisker rundt 90 prosent av de norske fangstene, er redusert med vel 23 prosent fra 2001 til 2015 (figur 10). Dette innebærer en klar reduksjon av klimautslippene fra de norske fiskeriene. Det er vanskelig å konkludere med hvorfor forbruket av drivstoff øker fra 2014 til 2015, men det har i 2015 vært en økning i fiskerier som erfaringsmessig er mer drivstoffintensive.

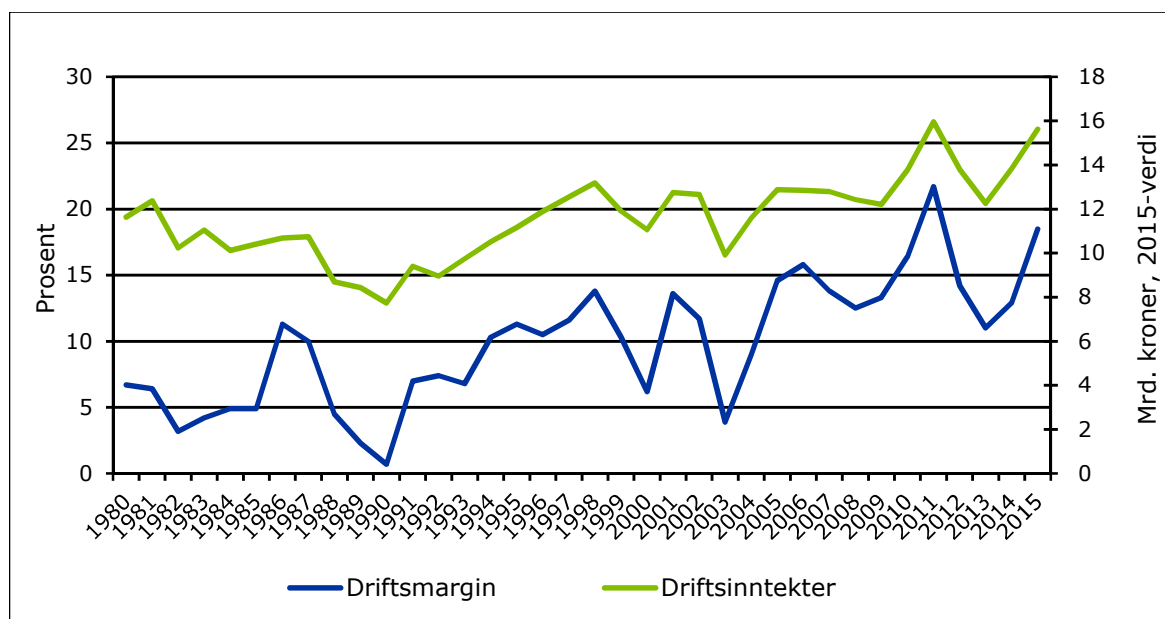
Figur 10: Utvikling i drivstofforbruk for fiskeflåten (2001-2015)

Fiskeridirektoratet har lang tradisjon og erfaring med å balansere mellom høsting og beskyttelse av ressursene. Vi gir råd og utarbeider forslag til årlige nasjonale reguleringstiltak (forskrifter) for å sikre bærekraftig uttak av bestandene. En bærekraftig forvaltning er en forutsetning for stabil og lønnsom utvikling av næringen.

Fiskeridirektoratet legger ned mye arbeid i å gjennomføre høringer og foreslå fiskerireguleringer, slik at flest mulig synspunkter fra næringen og samfunnet for øvrig er vurdert når reguleringene iverksettes. Fiskeriene følges tett gjennom året, og Fiskeridirektoratet justerer kvoter og andre reguleringselementer i nær dialog med næringen, Havforskningsinstituttet og Nærings- og fiskeridepartementet. Det pågår dessuten et arbeid med sikte på å forenkle fiskerireguleringene. Reguleringene skal ivareta en rekke politiske vedtak der målet er både å oppnå bærekraftig forvaltning av fiskeressursene og rettferdig fordeling av mulighetene til å fiske.

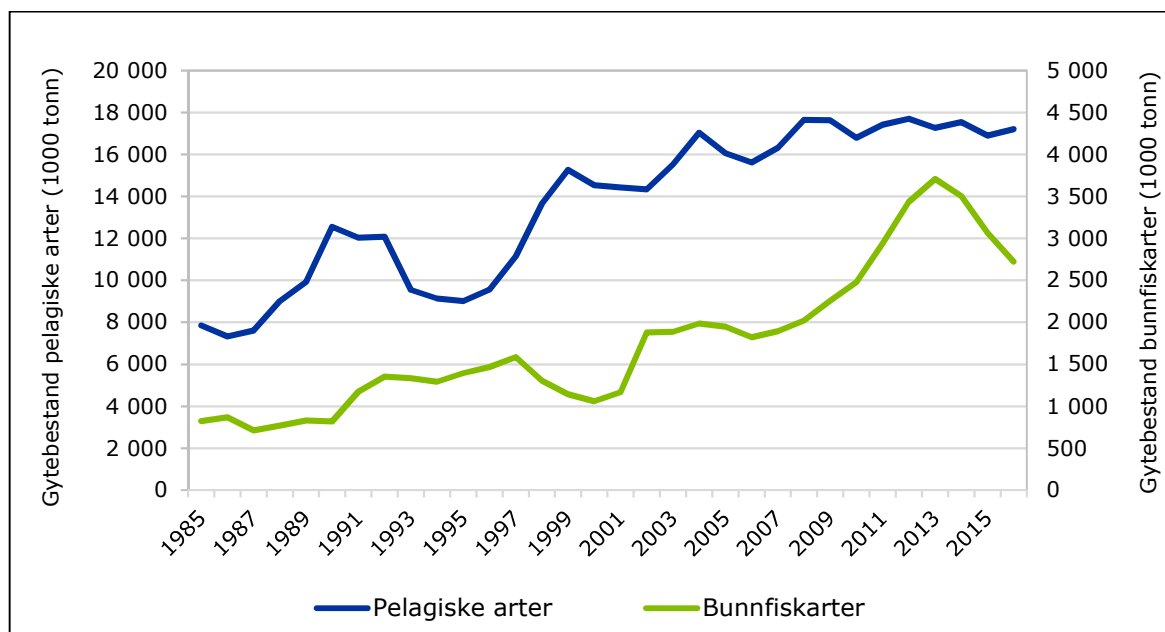
Fiskeridirektoratet har fulgt opp stortingsmeldingen om kongekrabbe gjennom å ha de relevante problemstillingene på høring i forbindelse med årlig fastsettelse av forskrift om regulering av fangst av kongekrabbe i kvoteregulert område. Omleggingen, slik at kvoteåret følger kalenderåret og innføringen av krav til trinnvis inntekt fra annet fiske, ble innført.

Figur 11 viser hvordan driftsmargin og driftsinntektene har variert de siste 35 årene. Driftsmargin gir et inntrykk av lønnsomheten i fiskeriene ved å vise hvor mye som tjenes på hver 100 kroner solgt. I 2015 var gjennomsnittlig driftsmargin 18 prosent. Tall for 2016 vil foreligge i begynnelsen av 2017.

Figur 11: Gjennomsnittlig driftsmargin og totale driftsinntekter 1980-2015.

Forvaltningen fokuserer på hvor mye som kan fiskes og hvordan det fiskes, det vil si hvilke årsklasser det fiskes på og eventuell bifangst av andre arter. Vern av yngel og småfisk, blant annet gjennom stenging av områder administrert av Fiskeridirektoratet, har i en årrekke vært et bærende prinsipp i norsk fiskeriforvaltning. Dette, samt innføringen av tekniske reguleringer, selektive redskap, utkastforbud og langsiktige høstingsregler, har bidratt til en positiv utvikling av de viktige fiskebestandene, noe som illustreres i **figur 12**.

Figur 12: Gytebestand (Det internasjonale havforskningsrådet/ICES) 1985-2016

Etter forvaltningsprinsippet i havressursloven har myndighetene ansvar for å vurdere alle bestander og iverksette nødvendige tiltak for å sikre bærekraftig forvaltning. Fiskeridirektoratet har utarbeidet et forvaltningsverktøy (tabeller) som sikrer dette. Tabellene nedenfor viser prioriteringene for 2016.

Tabell 2: Prioriterte bestander i 2016, basert på Bestandstabellen 2015

Bestand	Merknader
Breiflabb	Vurdere og følge opp tiltak
Fellesbestander med EU	Revisjon av forvaltningsplanen/vurdere og følge opp tiltak
Kveite	Vurdere og følge opp tiltak
Kystbrisling	Vurdere og følge opp tiltak
Kysttorsk Sør	Revisjon av forvaltningstiltak
Leppefisker	Videre utvikling av reguleringstiltakene
Reker Skagerrak/Nordsjøen	Utarbeide forvaltningsplan
Sjøkreps	Vurdere framtidig forvaltning
Snøkrabbe	Vurdere framtidig forvaltning
Uløste multilaterale fordelingsproblemer	Makrell, sild, kolmule, snabeluer

Fisket etter leppefisk har utviklet seg til å bli et viktig kystnært fiskeri. Det ble innført nye reguleringstiltak i 2016. Disse er evaluert i samarbeid med næringen. I evalueringen fremkom det at både fiskerne og kjøperne er enige om at avviklingen av fisket burde endres og forbedres. Det generelle inntrykket er likevel at det er vanskelig å bli enige om hva som er den beste måten å regulere fisket på, og slik sett er det ikke ett reguleringssopplegg som skiller seg ut som det beste. Særlig synes uenigheten å avhenge av geografi.

Et notat med forslag til regulering av fisket etter leppefisk vil bli sendt på høring i februar 2017.

Tabell 3: Prioriterte utviklingstiltak i 2016, basert på fiskeritabellen 2015

Utfordring	Merknad
Selektivitet og utkast	Tiltak for redusert yngelinnblanding i rekefisket i Barentshavet
	Vurdere forvaltningstiltak for kystrekefisket nord for 62°N
	Vurdere videre utvikling av RTC-systemet i Nordsjøen og Skagerrak
	Kartlegge fangstsammensetningen og gjennomføre forsøk med bruk av seleksjonsinnretninger i fisket med rekefiske i Skagerrak og Nordsjøen
	Videreutvikle prøvetrekker med sikte på å utvikle ny metode for prøvetrekking
Bidødelighet	Kartlegge artssammensetningen og lengdefordelingen i industritrålfisket
	Fangstbegrensningssystem med fiskeutslipp i trålfisket etter torsk, hyse og sei
	Opprenskning av tapte fiskeredskaper
	Tiltak mot spøkelsesfiske i teinefiskerier etter skalldyr

Fiskeridirektoratet har også i 2016 fokusert på rekefisket i Nordsjøen og Skagerrak med tanke på å redusere faren for utkast av småreker, reker under kommersielt minstemål. Det

er innført nye tekniske reguleringer for rekefisket i disse områdene samt at det har pågått et FoU-arbeid i regi av Ordningen med fiskeforsøk og utviklingstiltak for å finne frem til seleksjonssystemer som sorterer ut småreker. Resultatene viser at for de minste rekestrålerne har man funnet en løsning som kan anbefales at tas i bruk, mens man fortsatt arbeider for å finne løsninger som er tilpasset de største rekestrålerne. Det er lagt opp til at rekestrålerne kan fortsette fisket i stengte områder, dersom fungerende seleksjonssystemer for utsortering av reker under minstemål er montert i trålen.

I Barentshavet har vi nå en rekordhøy bestand av torsk takket være målrettede forvaltningstiltak og god hjelp fra naturens side. Utfordringene i fisket er at det med enkelte redskapstyper, som trål og snurrevad, til tider tas for store fangster og at dette kan medføre risiko for utkast og uønsket fiskedødelighet. I snurrevadfisket har Fiskeridirektoratet sammen med Havforskningsinstituttet og næringen, funnet en god løsning for fangstbegrensning, mens det ennå gjenstår noe arbeid for å komme i mål i trålfisket.

Arbeidet med å utvikle en ny metode for prøvetrekking, gjøres i dialog med næringen. Næringen er fra 1. januar 2017 pålagt ansvaret for prøvetaking.

Opprensning etter tapte fiskeredskap i 2016 ble utført innenfor prioriterte områder på strekningen Stadt – Varangerfjorden med godt resultat. Det ble tatt opp betydelige mengder med garn, teiner, tau, liner, vaier, trål osv. Erfaring viser at for å få et godt resultat med opprensning av kongekrabbeteiner i Finnmark, må området være stengt for fiske mens opprensning pågår, slik som i 2016.

Ny kunnskap har vist at det mistes betydelig mer garn og teiner i fritidsfisket enn tidligere antatt. I forbindelse med oppgraderingen av Fiskeridirektoratets fritidsfiske-app, ble det derfor i 2016 satt i gang etarbeid for å integrere en funksjon der man kan melde tapt fiskeredskap i appen, og slik stimulere til konkurranse for å finne igjen redskap.

Gammel teine fra fritidsfiske fanger fremdeles.
Foto: Fiskeridirektoratet

Mye stål og vaier fast i fiskeredskapene på havbunnen.

Delmål 2: Høsting i overensstemmelse med fastsatte nasjonale og internasjonale reguleringsbestemmelser

Fiskeridirektoratet har, sammen med kontrollatene Kystvakten og salgslagene, utarbeidet og vedtatt en nasjonal strategisk risikovurdering (NSRV) som lå til grunn for utførte kontroller i 2016.

I NSRV fremkom følgende hovedrisikoområder:

- Ilandføringsplikten
- Uregistrerte, feilregistrerte og ulovlige landinger
- Implementering av forskrift om landing og sluttseddel (landingsforskriften)

NSRV angir også de ulike kontrollatene sine ansvarsområder.

Fiskeridirektoratets kontrollvirksomhet er risikostyrt og med utgangspunkt i NSRV styres det operative kontrollarbeidet i våre regioner. En troverdig og effektiv ressurskontroll er en forutsetning for en bærekraftig høsting av de villevende marine ressursene.

I 2016 har Fiskeridirektoratet gjennomført 2917 kontroller, hvorav hovedvekten er fullkontroller (953). Denne kontrolltypen har i hovedsak en preventiv effekt ved tilstedeværelse og medfører et svært begrenset antall reaksjoner sammenlignet med antall kontroller. I mangel på tilstrekkelige kontrollverktøy vil hovedvekten av Fiskeridirektoratets kontrollinnsats også i årene fremover måtte baseres på denne kontrolltypen. Redskapskontroller (511) medfører en lang rekke anmeldelser, men et begrenset antall reaksjoner. Dette er i hovedsak snakk om umerket redskap (fritidsfiske) hvor sakene blir henlagt på grunn av bevisets stilling.

I tillegg til den mer tradisjonelle kontrollaktiviteten har direktoratet lagt ned en vesentlig innsats for å sikre en god innføring av de nye kravene i landingsforskriften. Denne innsatsen har omfattet å utarbeide veiledere til næringen og instruksjoner til kontrollpersonellet. Regionene har hatt kontakt med mottakere av fisk for å rettlede, samtidig som det har vært en dialog med næringen med tanke på å gjøre tilpasninger i landingsforskriften.

Fiskeridirektoratet har også arbeidet videre med å utrede forhold som kan styrke ressurskontrollen, for eksempel hvordan problemet med manipulasjon av vekter kan håndteres. Dette arbeidet foregår både internasjonalt (MCSWG), nasjonalt og i samarbeid med Justervesenet.

Fiskeridirektoratet har arbeidet videre med å ta i bruk elektroniske verktøy, slik at rapporteringene sammenstilles automatisk for å oppnå en mer effektiv risikovurdering av mulig ulovlig uttak og omsetning av fisk. I tillegg arbeides det med utvikling av et nytt kontroll- og tilsynsverktøy (SAGA). Det samarbeides også med flere etater om et felles datasammenstillingsprosjekt.

I 2016 iverksatte vi krav om fortløpende, elektronisk rapportering av inndratt fangst på linjenivå på seddelen. For første gang kan vi lage statistikk over inndragning av overfiske og ulovlig fiske, fordelt på fiskeslag, område, tidsperioder, redskap etc., og kunne vise dette på fiskeridir.no. Informasjonen vil kunne brukes av forvaltning, forskning og i den offentlige debatten. Statistikken vil også gjøre det mulig for Fiskeridirektoratet fortløpende å føre tilsyn med fiskesalgslagenes inndragning og effektivisering av vedtak.

Vi har også gjennomført tilsyn av samtlige fiskesalgslag. Tilsynet viste at flere av salgslagene ikke gjennomfører ressurskontroll som beskrevet i fiskesalgslagsloven og i landingsforskriften. Resultatene er kommunisert til de enkelte.

Det er også arbeidet videre med å tilpasse regelverk for levendelagring av torsk.

Kystfiskeappen, som ble innført i 2015, har en løsning som effektiviserer og forenkler hverdagen for fiskeren ved at tidsbruken til manuell føring av hvert fiskeslag/hal i dagboken, reduseres. Den ble ved inngangen av 2016 også gjort tilgjengelig på nettbrett og en rekke nye fiskere har tatt appen i bruk.

Vi fortsetter arbeidet med å utvikle gode analyseverktøy internt og i samarbeid med andre myndigheter, som for eksempel analyseenheten i Vardø og den nasjonale analysegruppen sammen med Toll og Skatt. Fiskeridirektoratet samarbeider fortsatt tett med andre myndigheter, særlig Kystvakten, toll- og skattemyndighetene, Mattilsynet og Justervesenet. Deltakelsen i Barentswatch har gitt en nasjonal plattform for informasjonsdeling og kontrollsamarbeid, som vil kunne ha en kostnadsbesparende og effektiviserende effekt på forvaltningen. Vi har også deltatt aktivt i internasjonale kontrollforum, som International Monitoring, Control and Surveillance Network (IMCS Network) og Interpol.

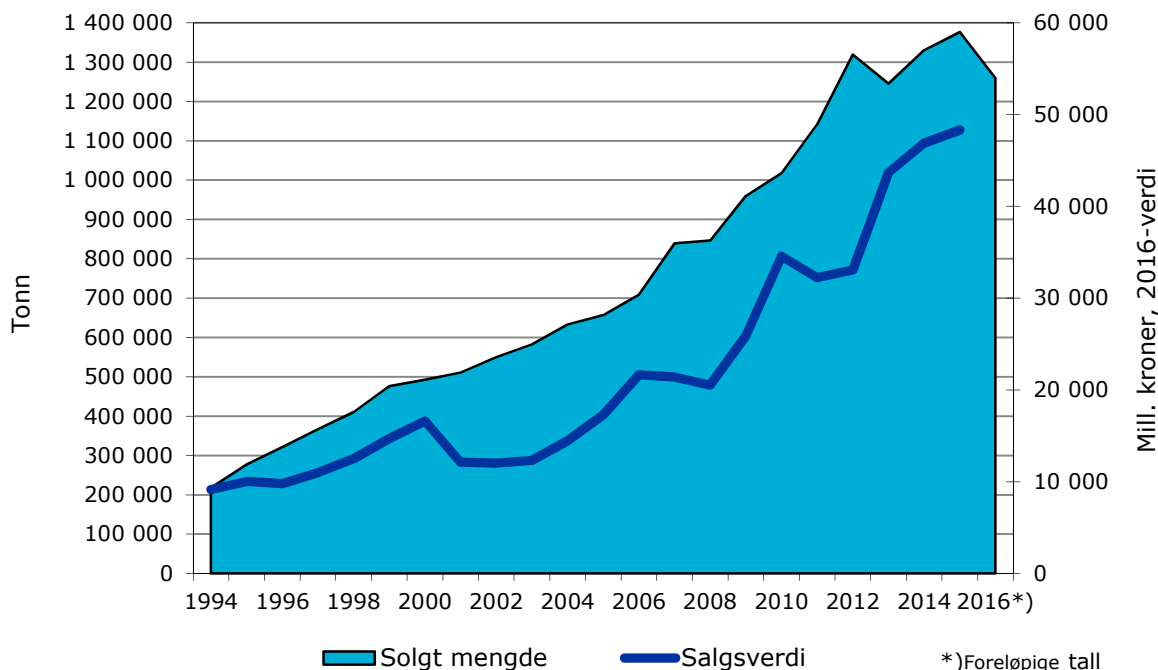
Havbruksforvaltning

Fiskeridirektoratet har følgende delmål innenfor havbruksforvaltningen:

- **Delmål 1:** Kunnskapsbasert regelverk som er forutberegnelig og enhetlig for næringsutøverne.
- **Delmål 2:** Risikobasert tilsyn som fremmer en lønnsom og bærekraftig havbruksnæring.

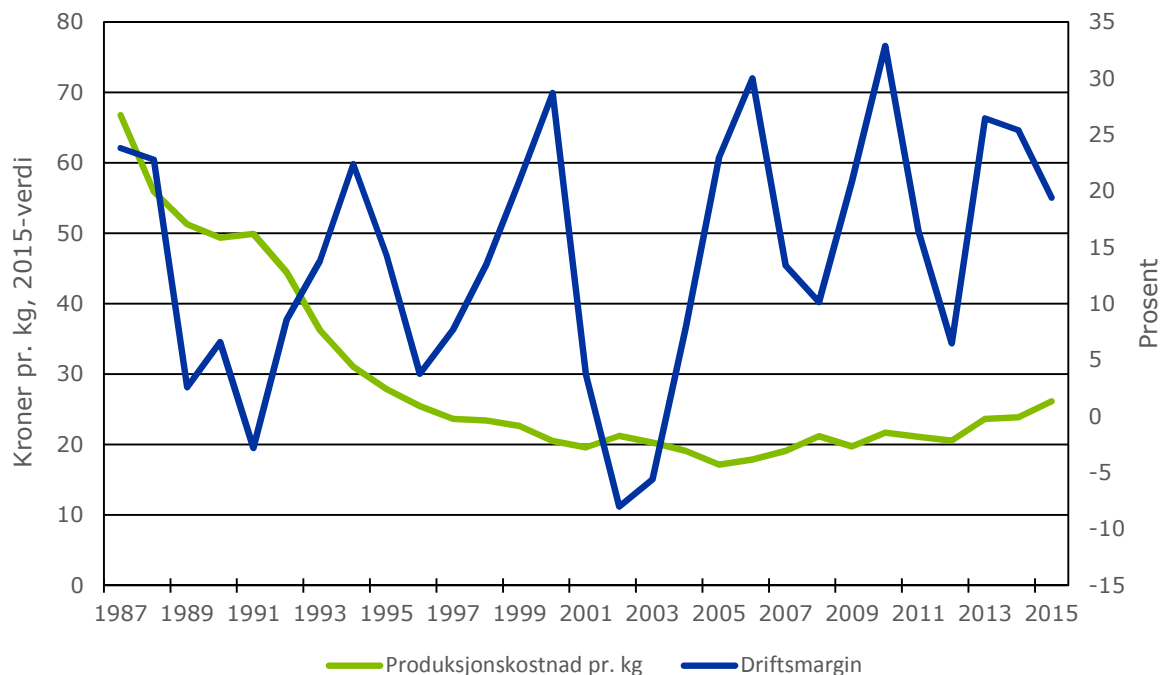
I takt med omstillingene i oljesektoren og behovet for et grønt skifte, har akvakulturnæringen fått økt oppmerksomhet og betydning. Det er forventninger i samfunnet til at næringen i økende grad skal bidra med vekst, verdiskaping og arbeidsplasser, men samtidig stilles det krav til at veksten skal være miljømessig bærekraftig. Næringen viser en økende vilje og evne til investeringer og innovasjon for å innfri forventninger og krav, eksempelvis gjennom de mange søknadene om utviklingstillatelse. Innslaget av rømt laks fra oppdrett har ikke økt tilsvarende som økningen i produksjon. Effektene av rømming akkumuleres og vurderes som den største trusselen mot villaks, samtidig er utfordringene knyttet til lakselus ikke under kontroll. Dette stiller igjen store krav til forvaltningen når det gjelder å være på høyde kunnskapsmessig, slik at vi kan legge til rett for videre utvikling og bærekraftig vekst og samtidig føre et effektivt tilsyn.

Tall for solgt mengde laks og regnbueørret viser en utflating de senere årene, mens salgsverdien har steget på grunn av høyere priser (figur 13).

Figur 13: Totalt solgt mengde og førstehåndsverdi av oppdrettsfisk 1994-2016

Produksjonskostnaden for oppdrettet laks og regnbueørret har vist en stigende tendens siden 2005 (figur 14). Lønnsomheten har historisk variert svært mye, men har gjennomgående vært god.

Figur 14: Gjennomsnittlig driftsmargin og gjennomsnittlig produksjonskostnad per kilo laks og regnbueørret 1987-2015

Delmål 1: Regelverket skal være kunnskapsbasert, forutberegnelig og enhetlig for næringsutøverne

Det er behov for å utvikle dagens akvakulturregelverk til et mer dynamisk regelverk, som tar høyde for innovasjon og dimensjoneringen av næringen. Behovet for regelendringer er blitt aktualisert i forbindelse med Meld. St. 16 (2014-2015) om forutsigbar og miljømessig bærekraftig vekst i norsk lakse- og ørretoppdrett.

Regelutvikling krever et godt nok kunnskapsgrunnlag, og direktoratets kilder til kunnskap er forsknings- og utdanningsinstitusjoner, dialog og samhandling med næringsutøvere, samarbeid med andre forvaltingsorgan og intern kunnskapsdeling. På alle disse feltene har direktoratet hatt en fortsatt høy innsats i 2016. Det strategiske arbeidet med rekruttering har fortsatt med ansettelser av medarbeidere med høyere utdanning både på tradisjonelle og nye kunnskapsområder.

Fiskeridirektoratet har i 2016 sammen med Mattilsynet levert forslag til regelendringer og arbeidet med høringssvar til NFDs forslag til regelendringer, for å realisere Meld. St. 16. I

tilknytning til stortingsmeldingen har direktoratet levert modeller for vederlag og innspill til fleksibilitet for næringsutøverne.

Videre har direktoratet blant annet levert innspill til regler og organisering av havbruksfondet, arbeidet med innspill til ny geodatalov og levert forslag til regelverk for å hindre rømming fra landbaserte anlegg.

Fiskeridirektoratet har startet et langsiktig arbeid med å utarbeide flere veiledere innen akvakultur for å dele kunnskap og gjøre vår oppfølging av regelverket mer forutsigbar.

Rettsprosessene etter 2009-runden ble endelig avsluttet med at Høyesteretts kjæremålsutvalg avviste den siste klagen.

Tildeling og lokalitetsklarering

Fiskeridirektoratet er den nasjonale tildelingsmyndigheten for akvakultur og ivaretar ansvaret gjennom egne tildelingsprosesser, oppfølging av fylkeskommunenes arbeid med tildeling og lokalitetsklarering, behandling av klager som andreinstans og gjennom data- og registreierskap. Tilstrekkelig tilgang på tillatelser og oppdrettsvolum, egnet areal og best mulig utnyttelse av de riktige lokalitetene er svært viktig for næringen, og en av de sentrale utfordringene videre med tanke på vekst.

Direktoratet har digitalisert søknadsskjemaet for akvakultur for å kunne gjenbruke og dele opplysninger raskere. Arbeidet med å integrere skjemaet i «MinSide» og videre digitalisering av søknadsprosessen er satt i gang. Det er også satt i gang arbeid for å modernisere akvakulturregisteret og å kvalitetssikre data, både for å tilpasse registeret til nye typer tillatelser og legge til rette for nye tilsynsverktøy.

Status på tildelte lokaliteter og tillatelser

Antall lokaliteter knyttet til kommersielle (og stamfisk-) tillatelser til matfiskoppdrett av laks, ørret og regnbueørret, har de siste årene ligget under 1000 i antall (tabell 5).

Tabell 4: Lokaliteter til kommersielle matfisktillatelser og stamfisktillatelser pr 31.12.2016

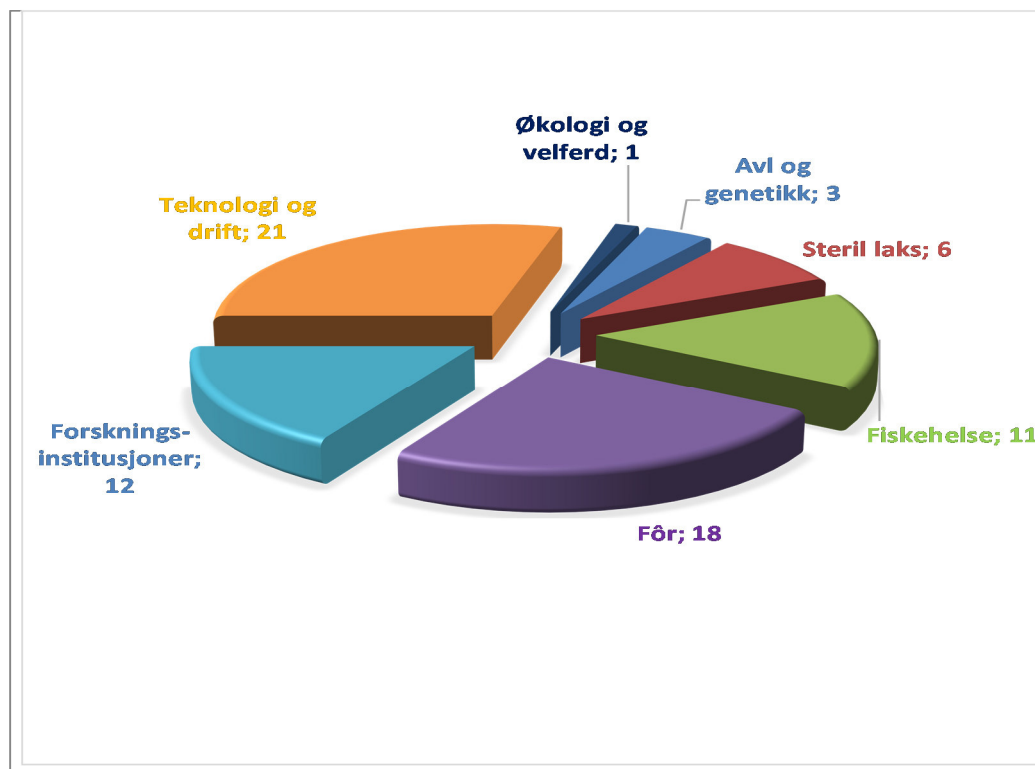
Fylke	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Finnmark	88	83	74	62	62	67	69	67	72	72	75
Troms	106	123	103	107	110	116	117	111	109	106	101
Nordland	198	236	192	197	196	203	206	205	211	214	213
Nord-Trøndelag	85	78	76	71	69	69	66	63	60	60	61
Sør-Trøndelag	110	94	91	80	94	97	91	93	92	96	95
Møre og Romsdal	126	142	110	105	107	100	90	88	87	86	88
Sogn og Fjordane	115	116	106	99	96	81	82	86	87	88	85
Hordaland	230	240	211	197	203	200	196	191	188	186	180
Rogaland	66	74	63	64	73	74	71	73	74	70	68
Agder	12	12	12	14	13	13	13	14	14	12	12
Totalt	1 136	1 198	1 038	996	1 023	1 020	1 001	991	994	990	978

Direktoratets førsteinstansbehandling av tillatelser til særlige formål

Fiskeridirektoratet har ansvaret for tildeling av flere typer tillatelser til særlige formål i førsteinstans. Behandlingen av søknader er kunnskapsintensiv og direktoratet bruker både intern og ekstern fagkompetanse i saksbehandlingen.

Forskningstillatelser

Formålet med forskningstillatelsene er å fremme viktige forskningsprosjekter som kan bringe norsk oppdrettsnæring fremover. I 2016 ble det tildelt ni nye tillatelser, basert på tilsagn fra Fiskeridirektoratet gitt i 2015 og 2016. Det var fem tidsbegrensede forskningstillatelser som opphørte og to som ble forlenget for en ny periode. Ved utgangen av året var det 72 aktive forskningstillatelser for laks, ørret og regnbueørret, med en samlet kapasitet på 51 233 tonn MTB. Sentrale forskningsinstitusjoner, som NIVA, Havforskningsinstituttet, Nofima, SINTEF, UiB, NTNU og Havbruksstasjonen i Tromsø, har 12 tillatelser. I tillegg er forskningsinstitusjoner og forskningsbedrifter involvert som faglig ansvarlig for konkrete prosjekter i tillatelser tildelt andre virksomheter.

Figur 15: Tematisk fordeling av forskningstillatelser

Forskningstillatelsene blir brukt til kunnskapsutvikling på en rekke områder.

Nye fôrtyper, fôrblandinger og ingredienser til fôr blir testet og utprøvd av fôrfirmaene. Det blir spesielt forsket på å finne ingredienser som kan erstatte marine råstoffer som det er begrenset tilgang på. Det gjøres forsøk for å finne ut mer om sammenhenger mellom fôrets og fôringens påvirkning på fiskehelse og vekst i sjøfasen. Forskningen øker også kunnskapen om ernæring og sammensetning av fôr til laks under arktiske miljøforhold i Finnmark, for å kunne optimalisere vekst, fôrutnyttelse, fiskehelse og produktkvalitet.

Fiskehelseforetakene gjør forsøk som omfatter kliniske feltstudier, uttesting av kommersielle vaksiner og nye bekjempelsesmetoder mot lus under ulike miljøbetingelser.

Det blir forsket på biologisk avlusing og på effektivisering av ikke-medikamentelle behandlingsformer mot lakselus. Ulike typer lukkede, semi-lukkede og nedsenkbare merdsystemer blir testet for å forebygge helseskader, miljøpåvirkning og tap som følge av lakselus, AGD og andre agens.

Det blir utført forsøk som omhandler utprøving av teknologi for biomassemåling og rømmingskontroll.

Det pågår forskning i stor skala for å teste ut og videreutvikle prosedyrer for industriell produksjon av steril laks. Prosjektet har gitt ny kunnskap om vekst i ulike livsfaser, om miljøpreferanser, velferdsutfordringer og krav til førsammensetning under produksjon.

Det blir gjort forsøk med integrert produksjon av laks og tare på samme lokalitet (IMTA) for å utvikle produksjonsformen i kommersiell skala. Formålet er å fremskaffe ny kunnskap om hvilken betydning lokalitet, plassering av anlegg og strømforhold har for lakseproduksjonen, og i hvilken grad dette innebærer en mer miljøvennlig og bærekraftig produksjon. De overordnede målene med IMTA er å gi merverdi for investeringene i oppdrett, og i tillegg bidra til å redusere mulige negative miljøeffekter fra utslipp av næringsstoffer fra fiskeoppdrett.

Forskningstillatelsene er spredd langs hele kysten. Nordland hadde flest forskningstillatelser ved utgangen av 2016, med 16 tillatelser.

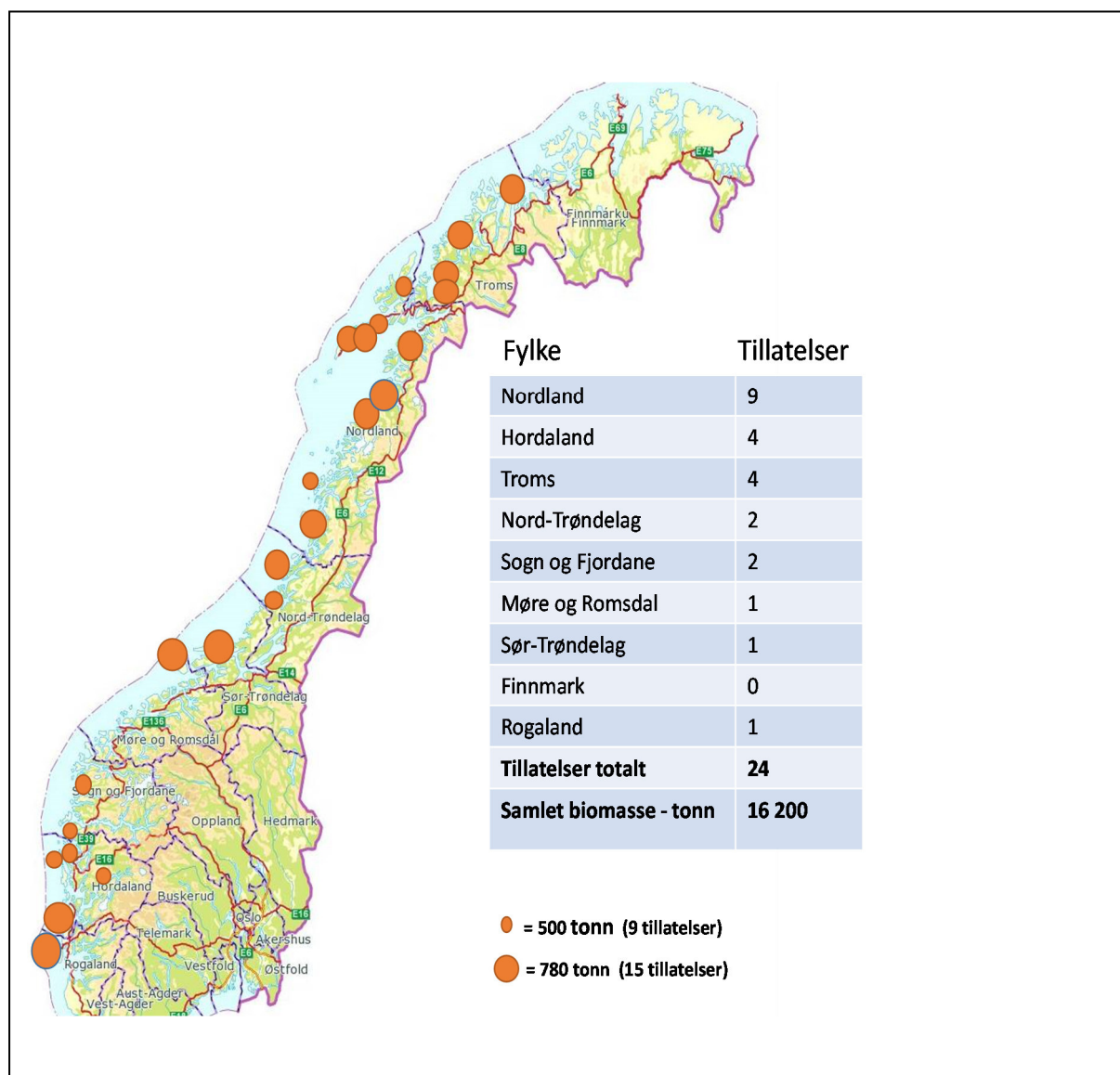
Stamfisktillatelser

Formålet med tillatelsene er å sikre tilstrekkelig tilgang på rogn og melke med høy avlsverdi. Ved utgangen av 2016 var det 38 stamfisktillatelser av laks og regnbueørret i drift, og det ble kun gitt tilsagn om én ny stamfisktillatelse i 2016. Det er en betydelig overkapasitet i tildelte stamfisktillatelser i forhold til markedets behov. Tildelte tillatelser representerer en produksjonskapasitet på minimum 1,3 mrd. rognkorn årlig.

Visningstillatelser

Denne typen tillatelser skal bidra til å styrke kunnskapen om akvakultur blant publikum, og siden 2004 er det innvilget 24 søknader om visningstillatelser, der 15 er tidsbegrenset. Det ble innvilget tre nye i 2016. Det er visningsanlegg i alle aktuelle fylker med unntak av Agder og Finnmark, og den samlede kapasiteten per 20. januar 2017 var på 16 200 tonn MTB.

Nordland er det fylket med flest visningstillatelser (ni), mens Hordaland og Troms har fire hver. Fordelingen av tillatelsene fremgår av figur 13.

Figur 16: Visningstillatelser per 31.12.2016

Fiskeridirektoratet opplever stor oppmerksomhet rundt visningstillatelsene. Det er vår vurdering at søknadene blir av stadig høyere kvalitet og at søkerne legger betydelige ressurser og innsats i utformingen av søknadene og pedagogisk gode visningsopplegg. Innehaverne av tillatelsene formidler at de opplever stadig mer interesse for, og besøk ved, visningsanleggene. Gjennom Nettverket for Visningsanlegg driver de også mer aktiv markedsføring og formidling av informasjon om visningsanleggene enn tidligere. Vi vurderer måloppnåelsen i henhold til regelverket som meget god.

Utviklingstillatelser

Direktoratet tildeler utviklingstillatelser hvor formålet er å bidra til å utvikle teknologi som kommer akvakulturnæringen til gode. Tillatelsene kan kun tildeles prosjekter som innebærer «betydelig innovasjon» og «betydelige investeringer»². Behandlingen av søknadene er krevende både når det gjelder ressursbruk og kompetanse. I tillegg til at søknadene er

² jf. laksetildelingsforskriften § 22 andre ledd og § 23b første ledd.

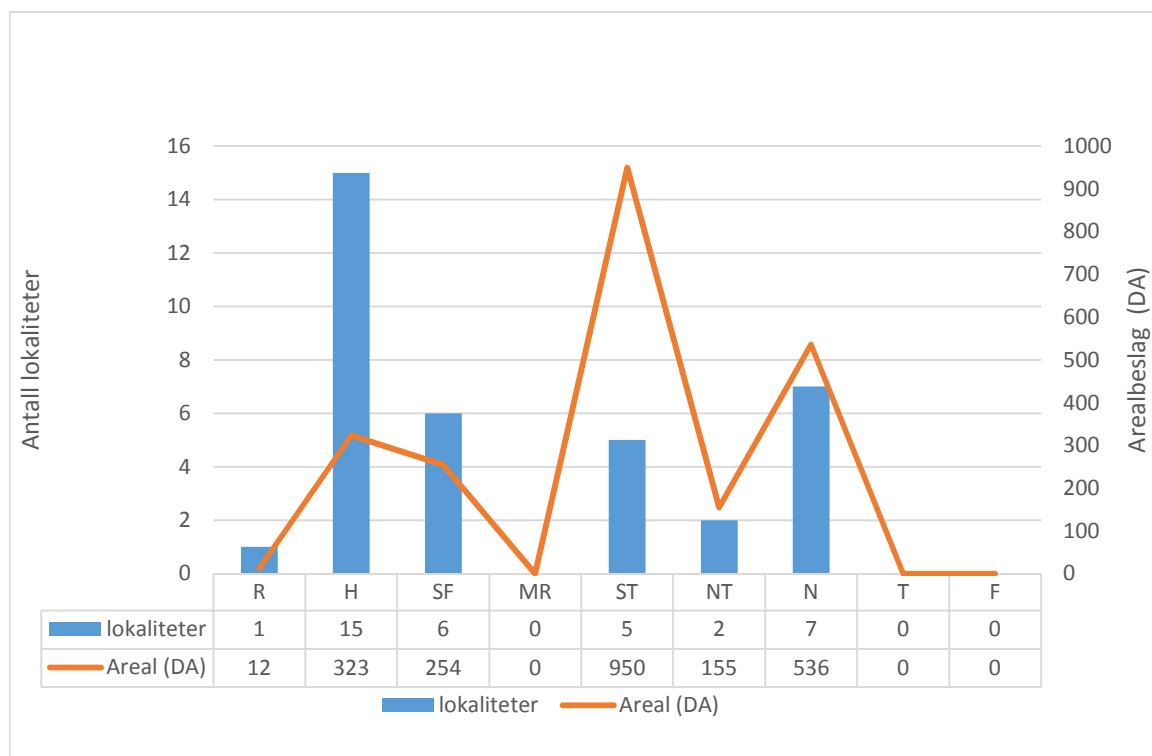
omfattende og kompliserte, har søknader som er til behandling blitt grundig gjennomgått i samarbeid med søker med formål om å avklare hvilke opplysninger/elementer i søknaden som er offentlige og hvilke som anses som forretningshemmeligheter. I tillegg til et stort antall registrerte søknader, er det også stor pågang fra andre interesserte. Direktoratet har derfor brukt svært mye tid på å behandle innsynsbegjæringer og besvare henvendelser fra media. Vi har også holdt en rekke innlegg om tillatelsestypen på konferanser og seminarer. Fiskeridirektoratet oppdaterer fortløpende lister over søkere og praktiserer stor åpenhet i behandlingen av søknader om utviklingstillatelser gjennom å publisere vedtak og viktige avklaringer fortløpende på fiskeridir.no. Direktoratet har håndtert disse utfordringene ved å øke kapasiteten og kompetansen og etablert gode metoder og prosesser.

I 2016 mottok vi 41 søknader om utviklingstillatelser (totalt har vi mottatt 46). Vi hadde dessuten veiledningsmøter med potensielle søkere, som ennå ikke har sendt inn søknad. I 2016 ferdigbehandlet direktoratet åtte søknader, der to søkere fikk tilsagn. I det ene tilsagnet ga vi åtte tillatelser til Ocean Farming AS («Havmerd»), og i det andre 10 tillatelser til Nordlaks Oppdrett AS («Havfarm»). Nordlaks søkte opprinnelig om 39 tillatelser og har derfor også mottatt delvis avslag på sin søknad. I tillegg til de endelige vedtakene, er det gitt tilbakemelding til tre søkere om at direktoratet anser det omsøkte konseptet for å falle innenfor ordningen med utviklingstillatelser. Det ble gitt avslag på seks søknader.

Alle vedtak om utviklingstillatelser er blitt påklaget. De seks første klagene er behandlet av Fiskeridirektoratet, som har opprettholdt sin vurdering. Klageinnstillinger i disse sakene er oversendt Nærings- og fiskeridepartementet.

Tillatelser til andre arter

Vi har sett at antall søknader for nye eller andre arter (inkludert tare- og algedyrking) øker. Departementet hadde per 31.12.2016 tildelt 207 (en økning på 52) tillatelser til dyrking av ulike arter makroalger på i alt 25 (en økning på 11) ulike lokaliteter i sjø langs kysten fra Rogaland til Nordland. Samlet arealbeslag er beregnet til 2 230 da (en økning på 268 da for 2016, som utgjør 14 %).

Figur 17: Makroalger – Antall lokaliteter og arealbeslag

Nesten halvparten av de godkjente lokalitetene for algedyrking ligger i Hordaland (42 %) (figur 17). Arealet som de beslaglegger i dette fylket utgjør om lag 14 % av det totale arealet som er gitt for algedyrking i sjø. Sør-Trøndelag har bare fem lokaliteter godkjent for algeproduksjon, men de beslaglegger 43 % av arealet som er tildelt for dette formålet nasjonalt.

Utbetaling av midler etter tildelingsrunden «Grønne tillatelser»

Fiskeridirektoratet har i 2016 utbetalt over 100 millioner kroner til ni kommuner i forbindelse med lokalisering av «Grønne tillatelser» gitt i 2013. Kommunenes andel av vederlagene per tillatelse utgjør i overkant av 10,7 millioner ut fra hvor tillatelsene var lokalisert per 1. november 2015 i henhold til akvakulturregisteret. I de tilfellene hvor tillatelsene ikke var lokalisert per denne datoen, ble vederlaget fordelt ut fra hvor de grønne tillatelsene først ble lokalisert.

De 45 nye tillatelsene som ble tildelt i tildelingsrunden 2013 («Grønne tillatelser») var fordelt på tre ulike grupper (gruppe A, B og C). Det er fremdeles flere innehavere av tilsagn i gruppe A og C som ikke har blitt tilknyttet lokalitet, noe som er avgjørende for videre utbetalinger til kommunene. Dette innebærer at det fremdeles gjenstår i overkant av 200 millioner kroner til utbetaling til kommunene.

Åpning for 5% vekst i 2015

Sommeren 2015 ble det åpnet for 5 % vekst for alle kommersielle tillatelser til oppdrett av laks, ørret og regnbueørret mot et vederlag på 1 million kroner per tillatelse³. Vederlagsmidlene skal fordeles 50/50 mellom kommunene og staten. Av 966 tillatelser som

³ Forskrift 17. juni 2015 nr. 817

var omfattet av ordningen, valgte 851 å søke om 5 % vekst (88%). Hittil har 15 tillatelser i Vest-Agder, fire tillatelser i Nordland og syv tillatelser i Troms betalt inn vederlaget og fått utstedt nye tillatelsesdokument. I samsvar med Nærings- og fiskeridepartementets føringer er innbetalte vederlag fra 2015 betalt ut til lokaliseringskommunene.

Tillatelser til fangstbasert akvakultur

Forskrift om fangstbasert akvakultur trådte i kraft 01.01.2015. Dersom den villfangede fisken holdes i merd og føres ut over 12 uker er virksomheten å regne som fangstbasert akvakultur, noe som krever tillatelse etter akvakulturloven. Fiskeridirektoratet har opprettet egne informasjonssider om levendelagring og fangstbasert akvakultur på fiskeridir.no. Bare noen få aktører har i 2016 valgt å søke om tillatelse til fangstbasert akvakultur, primært i Troms og Finnmark.

VTB - Variabel Tillatt Biomasse

Nærings- og fiskeridepartementet fastsatte 30.06.16 forskrift om innføring av VTB som prøveordning i norsk laks- og ørretoppdrett. Ordningen er et treårig tilbud om økt fleksibilitet gjennom bruk av en fastsatt modell med variabel biomasseprofil gjennom kalenderåret. Ordningen er gjeldende ut 2019, mot et vederlag på 1,5 millioner kroner. Så langt har seks selskap med til sammen 21 tillatelser valgt å benytte seg av dette tilbudet om fleksibilitet.

Oppfølging av fylkeskommunene

Direktoratet fokuserer på kunnskap i kontakten med fylkeskommunene for å bidra til best mulig vedtak, og å være tydelige om roller og ansvar i tildelingsprosessen. Vi har løpende dialog og veiledning og årvisse samlinger med saksbehandlere og ledere i fylkeskommunene.

Fylkeskommunene foretar egenkontroll og sender deretter alle vedtak som innebærer endringer i Akvakulturregisteret til Fiskeridirektoratet for kontroll av at registerføringen er korrekt. I tillegg følger vi med på fylkeskommunenes vedtaksproduksjon, primært med tanke på kvalitet og oppfølgingsbehov. Basert på antallet saker som kommer inn til kvalitetskontroll per år og per fylkeskommune, ser vi at selv om antallet vedtak fattet av fylkeskommunene i medhold av akvakulturloven totalt sett er relativt stabilt, så er det store variasjoner fra år til år i flere fylkeskommuner.

Fylkeskommunene sendte i snitt inn 41 vedtak til kvalitetskontroll per år i 2015 og 2016, noe som er en økning fra 37 i 2014.

Klagebehandling etter lokalitetstildeling

Tall fra Fiskeridirektoratets arkiv viser en markant nedgang fra nær 30 innkomne klagesaker i 2015 til vel 10 i 2016. Samtidig ser vi en endring i hva som er tema i klagen.

Konkurransen mellom flere søkere på samme lokalitet var tidligere en sjelden problemstilling blant lokalitetsklagesakene, men vi ser nå en økende tendens til skjerpet konkurranse om lokalitetsarealer mellom oppdrettere. Slik konkurranse har blitt spesielt synlig ved iverksetting av nye kystsoneplaner som nærmest fører til tildelingsrunder knyttet til fordeling av eventuelle nye arealer for lokaliteter for akvakultur. Det finnes også eksempler

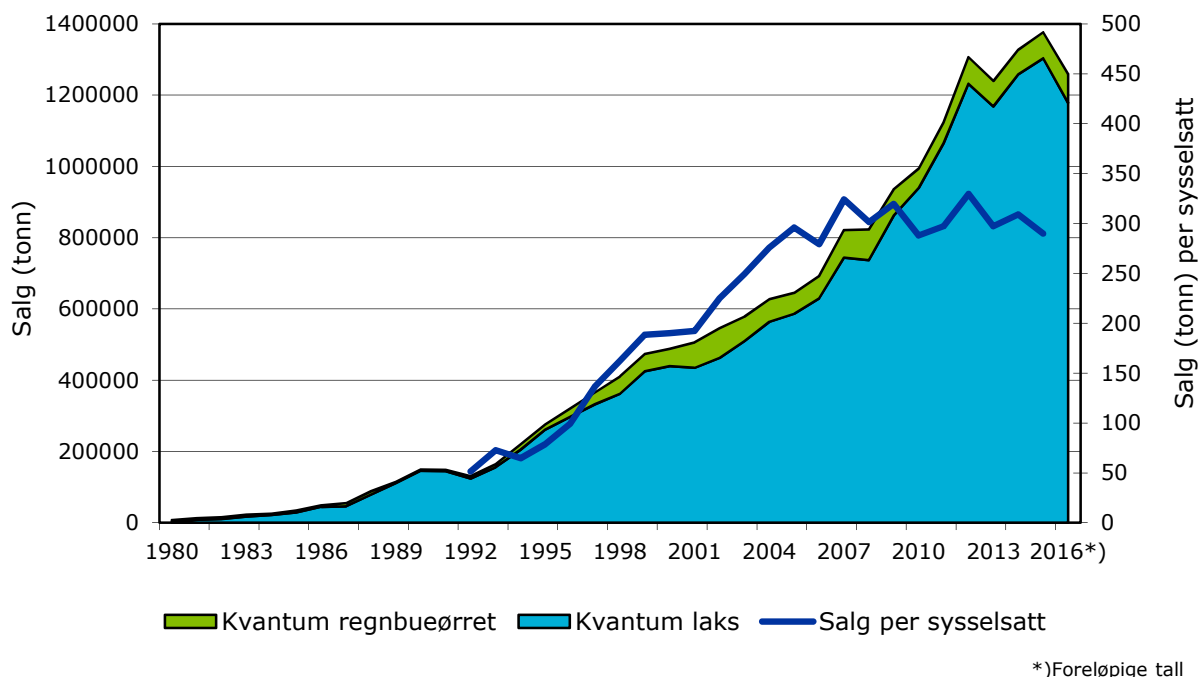
på at det søkes om klarering av andre virksomheters midlertidige lokaliteter, gjerne også lenge før midlertidigheten utløper.

Denne konkurransen om lokaliteter bidrar til skjerpet argumentasjon i klagesakene og stiller strengere krav til Fiskeridirektoratets oppfølging av fylkeskommunene, samtidig som vår egen behandling av klagen blir mer ressurskrevende. Selv om antallet klager går ned, merker direktoratet totalt sett liten endring i hvor mye ressurser klagesaksbehandlingen krever.

Den tidligere tendensen til et økende antall klager fra ulike grupper og særinteresser i kystsonen (naboer, hytteeiere, grendelag, fritidsfiskere, naturvernforeninger med videre), ser ikke ut til å fortsette i 2016. Imidlertid har vi mottatt klager fra slike interessenter på våre egne førsteinstansvedtak knyttet til visningstillatelser og utviklingstillatelser.

Klagesakene bekrefter at det i visse områder er et visst konfliktnivå og at knappheten på egnede arealer, planlagt og avsatt til akvakultur, er tiltagende.

Delmål 2: Risikobasert tilsyn som fremmer en lønnsom og bærekraftig havbruksnæring

Figur 18: Salg av laks og regnbueørret og salg per sysselsatt 1980-2016

Foreløpige tall for 2016 viser en nedgang i mengden solgt laks fra oppdrett sammenlignet med året før (figur 18). Mengden solgt laks per sysselsatt har siden 2005 ligget på tilnærmet det samme nivået (rundt 300 tonn laks og regnbueørret). Samtidig har produksjonen per lokalitet doblet seg i samme periode og ligger nå på rundt 1300 tonn.

Den langsiktige prioriteringen og styrkingen av tilsynet med havbruksnæringen har fortsatt. De viktigste endringene i 2016 har vært å ytterligere styrke bemanningen med teknisk kompetanse og høyere biologisk kompetanse for bedre å følge opp de vesentligste miljøkonsekvensene av oppdrett (rømmingsrisiko og utslipp av kjemikalier). Det å være ute i offentligheten med informasjon, kunnskap og tydelige standpunkt har vært en svært viktig prioritering i 2016, og arbeidet med nettbasert risiko- og erfaringsformidling og veiledning har vært et satsingsområde.

Fiskeridirektoratet leverte i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 16 (2014-2015) et forslag til strategi mot rømming av oppdrettsfisk. De store rømmingene har i vesentlig grad en sammenheng med mangelfull risikoforståelse når nye løsninger tas i bruk. Strategien bygger på at risiko forstås som konsekvensene av virksomheten med tilhørende usikkerhet. Strategien består av fem satsingsområder:

1. Kunnskap
2. Erfaringsformidling og dialog
3. Sterk sikkerhetskultur
4. Effektivt sikkerhetsregelverk
5. Profesjonell beredskap

Utviklingen av tilsynsverktøyet Saga er en del av den store digitaliseringsprosessen som skal modernisere Fiskeridirektoratet, og har vært en hovedprioritering i 2016 som har krevd betydelige ressurser både internt og eksternt. Vi har gjennomført de første pilotene der vi har testet ut deler av systemet i 2016 og ser positive effekter av arbeidet både knyttet til bevissthet rundt arbeidsprosesser, systematisering av data og samhandling mellom fagmiljøer.

Samordnet tilsyn

Vi har nært samarbeid med Mattilsynet på flere områder, inkludert tilsyn. Samarbeidet med Miljødirektoratet blir ivaretatt gjennom årlige toppledermøter.

Generelle trender og funn i tilsynsarbeidet

Fiskeridirektoratet har i 2016 prioritert tilsyn med rømming, mangelfull etterlevelse av vilkår i tillatelser, biomasseoverskridelser, mangelfull rapportering og uakseptabel miljøtilstand (tabell 5).

Tabell 5: Gjennomførte akvakulturtilsyn i 2016

Gjennomført tilsyn	Type lokaliteter	Type tilsyn			Andelen aktive lokaliteter som er kontrollert	
		Totale antall lokaliteter med tilsyn	Antall IK-revisjoner	Antall inspeksjoner, inklusiv etterkontroller		Antall rømmingsinspeksjoner etter melding /tips om rømming
Settefisk laksefisk	55	17	29	9	87 %	30 %
Settefisk andre arter	15	3	11	1	167 %	37 %
Mat- og stamfisk laksefisk	291	93	94	104	112 %	36%
Mat- og stamfisk andre arter	10	2	6	2		16 %
Slakteri/slaktermerd	6	1	3	2	60%	13 %
Brønnbåt	5	2		3		
Blåskjell	34		34		113 %	47 %
Andre bløtdyr, krepsdyr, pigghuder	6		6		100 %	7 %
Innlandslokaliteter (500 serien)	5		5		250 %	33 %
Alle lokaliteter	422	118	183	121	111 %	32 %
Andel tilsyn i forhold til forventet		84 %	141 %	141 %		

Tilsyn med særtillatelsene

Tillatelsene til særlige formål har vanligvis et sett med vilkår for å sikre at driften er i samsvar med formålet med tillatelsen. Dette gjør tilsynsarbeidet både viktig og krevende. Egenrapportering er en del av tilsynsarbeidet, men direktoratet ser at tilsynet med denne typen tillatelser må intensiveres fordi omfanget er stort og det er en identifisert risiko for at intensjonene med ordningene ikke blir oppfylt.

Når det gjelder *stamfisk* er direktoratet særlig opptatt av at avlsmålene blir nådd og det er en risiko for at tillatelsene ikke brukes til formålet. Derfor startet vi en større tilsynsoffensiv i 2015, der alle de 12 stamfiskselskapene skal revideres. Det ble gjennomført to revisjoner i 2015 og fire i 2016. De resterende seks er planlagt i først halvdel av 2017. Erfaringene så langt er at selskapene har innført et system for internkontroll, men at de i varierende grad har innlemmet produksjon av stamfisk i dette systemet. Revisjonene avdekker ulik grad av hvordan krav og forventninger i akvakulturregelverket og vilkårene i tillatelsene følges. Det er påpekt mange avvik både i forhold til krav i internkontrollforskriften og i akvakulturdriftsforskriften. Basert på erfaringer fra tilsynet, og opplysninger fra selskapene under revisjonen og i etterkant, ser vi allerede nå at det bør gjennomføres en evaluering av hele stamfiskordningen. Dette vil bli gjort i en egen oppsummering av tilsynet med alle

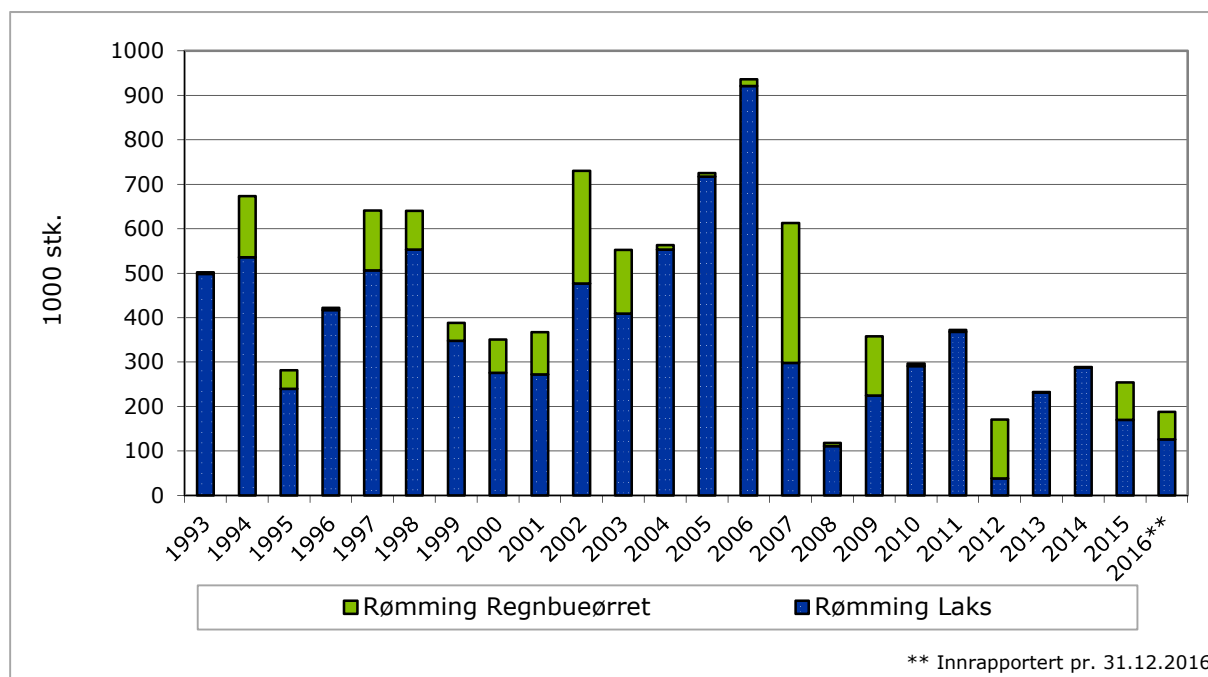
stamfiskstillatelsene. Det vil i denne forbindelse være naturlig også å se på om forvaltningen av ordningen bør endres.

Rømmingshåndtering og overvåking av rømt fisk

Fiskeridirektoratet har også i 2016 vektlagt to risikoområder knyttet til rømming. Det ene er rømming ved avlusning og annen behandling av fisk og det andre er drypprømming fra settefiskanlegg.

Hendelser 2016

Fiskeridirektoratet fikk i 2016 rapportert om totalt 123 000 rømte oppdrettslaks og 62 000 rømte regnbueørret på landsbasis.

Figur 19: Rapportert rømming av laks og regnbueørret 1993-2016

Rapporteringen for laks er dominert av sju hendelser der det ble rapportert om mer enn 1000 rømte fisk. -Rømmingene skjedde i Hordaland, Sogn og Fjordane, Sør-Trøndelag, Nordland og Troms. Det har også vært en rømming på om lag 50 000 smolt ved et settefiskanlegg i Troms.

Rømming av regnbueørret er dominert av to hendelser ved matfiskanlegg i Hordaland, en ved et settefiskanlegg i samme fylke og en ved et settefiskanlegg i Møre og Romsdal.

I tillegg til disse to artene er det også rapportert om 730 rømte kveiter fra til sammen to hendelser i Møre og Romsdal.

I 2016 har det vært 41 hendelser hvor en eller flere fisk har rømt. 12 av disse hendelsene har blitt kategorisert og fordeler seg som følger: fem hendelser med strukturell årsak, tre med operasjonell årsak, én med eksternt årsak og tre hendelser hvor årsaken ikke er avklart.

Med et så begrenset utvalg av kategoriserte hendelser er det vanskelig å se trender i årsaksbildet. Blant de hendelsene som sorterer under operasjonell karakter, er det én der det

oppsto hull i notposen som følge av propell i slakt notlin, og en hvor loddet på opphalertauet heftet og rev hull under løft. Under strukturell årsak er det tre hendelser hvor gnag mellom notpose og ekstrautstyr har ført til hull med påfølgende rømming.

Skadebegrensning

Fiskeridirektoratet har i 2016 gitt pålegg om overvåkning og uttak av rømt oppdrettsfisk i vassdrag i sju rømmingssaker. Totalt 55 vassdrag er omfattet av disse påleggene. Det er også ved flere anledninger gitt pålegg om utvidet gjenfangst i sjø. Resultatene viser at en slik oppfølging av enkeltrømminger, sammen med andre tiltak, er en viktig forvaltningsstrategi for å redusere risikoen for innblanding av rømt oppdrettslaks i de ville laksebestandene.

I et prøveprosjekt på Vestlandet har vi finansiert uttak av observert, rømt oppdrettslaks i forbindelse med annet feltarbeid i vassdrag. Formålet med prosjektet er å finne ut om dette vil være en kostnadseffektiv måte å redusere innblanding av rømt oppdrettsfisk i laksebestander der situasjonen er akutt. Om lag 30 vassdrag ble omfattet av prosjektet.

I 2015 ble det vedtatt en ny forskrift der innehavere av oppdrettstillatelser er pålagt å danne en sammenslutning som skal planlegge og dekke utgifter for gjennomføring av tiltak for å redusere forekomsten av rømt oppdrettsfisk. Sammenslutningen planla tiltak i 37 vassdrag i 2016. De har også refundert utgifter som Fiskeridirektoratet hadde til tiltak etter en rømming med ukjent kilde i Hardanger i 2015.

Høsten 2016 fulgte Fiskeridirektoratet opp en rømming med ukjent kilde i området Haugaland – Sunnhordland. Basert på innmeldte tips iverksatte Fiskeridirektoratet overvåkning og uttak i 16 vassdrag. Resultatene tilsier at fisk fra denne rømmingen kun i mindre grad vandret opp i elvene i området og at mange av disse var umodne. Fisk fra den aktuelle rømmingen utgjorde sannsynligvis ikke noen betydelig trussel for villaksbestandene høsten 2016, men det kan ikke utelukkes at en del av fisken vil overleve og vandre opp i elvene de kommende årene. Dette er noe Fiskeridirektoratet kommer til å følge med på gjennom det nasjonale overvåkingsprogrammet for rømt oppdrettslaks.

El-fiske ved settefiskanlegg

Fiskeridirektoratet gjennomførte i 2015 en undersøkelse av forekomsten av rømt oppdrettsfisk i elver nær settefiskanlegg på Vestlandet for å øke kunnskapen om drypprømming. Bakgrunnen var flere rapporter og vitenskapelige artikler som indikerer at det forekommer drypprømming av settefisk eller smolt, og at disse bidrar betydelig til antallet rømte oppdrettsfisk som gjenfanges i vassdrag. Resultatene viste funn av rømt oppdrettsfisk ved seks av 25 undersøkte lokaliteter. Undersøkelsen ble fulgt opp i 2016 i Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark. Det ble da gjort funn ved én av 14 lokaliteter.

Oppsummert er det gjort funn ved sju av 39 anlegg på landsbasis, tilsvarende 18 prosent av anleggene i undersøkelsen. Resultatene viser også at drypprømming fra settefiskanlegg er en større utfordring på Vestlandet enn i resten av landet.

Overvåking

Fra den første rapporten i 2015 har overvåkingsprogrammet for rømt laks i vassdragene økt antall vassdrag som inngår i overvåkingen fra 140 til 165. I 2016 mottok Fiskeridirektoratet den andre årsrapporten med samlede vurderinger av tilstanden på både lokalt og nasjonalt

nivå. Av 165 vassdrag ble 128 elver vurdert til å ha lavt til moderat innslag av rømt oppdrettslaks (<10 %), 17 ble vurdert til å ha høyt innslag (>10 %), og for de resterende 20 kunne vi ikke si om innslaget var over eller under 10 %.

Tallene fra 2016 viser så langt at andelen rømt laks i de ville bestandene er vesentlig redusert i forhold til 2015, og overvåkningsprogrammet er blitt et viktig verktøy for myndighetene, både med tanke på bestandsforvaltningen og i arbeidet med å vurdere effekten av forskjellige forebyggende og avbøtende tiltak i forbindelse med rømming.

I overvåkningsprogrammet brukes en rekke metoder som gir en samlet oppstilling av tilstanden gjennom sesongen, fra sportsfiske til gytesesong. For å sikre en god kvalitativ utvikling av overvåkningsprogrammet er det i oppfølgingen av den første årsrapporten lagt særlig vekt på videreutvikling og evaluering av de forskjellige metodene som inngår. Det ble i 2016 presentert en *felthåndbok for uttak av rømt oppdrettslaks*. Felthåndboken er utarbeidet i samarbeid med alle forskningsinstitusjonene som inngår i prosjektgruppa for overvåkningsprogrammet, og gjennom standardisering og beskrivelser av overvåkningsmetodene som brukes, bidrar den til å øke kvaliteten og presisjonen i overvåkningsprogrammet.

Ved siden av overvåkning av rømt laks i elv, kan bruk av kilenøter være et viktig bidrag til å innhente kunnskap om rømt laks i sjøen. I 2016 bidro Fiskeridirektoratet til finansieringen av tre kilenotstasjoner i Midt-Norge. To av stasjonene lå i tilknytning til de nasjonale laksefjordene Trondheimsfjorden og Namsfjorden, mens den tredje lå ved Vikna. I tillegg til overvåkningsdelen er det også knyttet forskningsaktiviteter til disse stasjonene, og ved siden av å kunne varsle om rømt laks før den går opp i elvene, bidrar de med viktig kunnskap om oppdrettslaksens atferd i både sjø og elv. På sikt vil overvåkning ved hjelp av kilenøter derfor være et viktig bidrag for å gjøre rettede og effektive tiltak i elvene.

Oppfølgingen av vilkår i de grønne tillatelsene

Mattilsynet og Fiskeridirektoratet har utarbeidet en felles veileder for tilsyn med grønne tillatelser i B-runden. Innehaver av tillatelsen skal ved oppstart sende inn dokumentasjon til Fiskerirektoratet på oppfylging av vilkår i tillatelsen. Regionene skal følge opp at vilkårene i tilsagn og tillatelse er oppfylt og at løsninger, bruk og rutiner for drift er dokumentert. Det skal foreligge godkjent driftsplan før grønne tillatelser kan starte drift, jf. laksetildelingsforskriften § 37 og akvakulturdriftsforskriften § 40. Vi er kjent med at flere av oppdretterne har problemer med å oppfylle vilkårene som er satt for de grønne tillatelsene og derfor avventer vi med å gi lokalitetsklarering. Arbeidet med å følge opp vilkårene er videreført i 2016.

Miljøovervåkning

Miljøovervåkning av den organiske påvirkningen fra marine akvakulturanlegg gjøres primært etter Norsk Standard - 9410:2016. Det skal gjennomføres to miljøundersøkelser under anlegg i drift; overvåkning av anleggssonen (B-undersøkelsen) og av overgangssonen (C-undersøkelsen).

Fiskeridirektoratet og Miljødirektoratet har fått en felles bestilling fra Nærings- og fiskeridepartementet og Klima- og miljødepartementet om å utarbeide et nytt forslag til

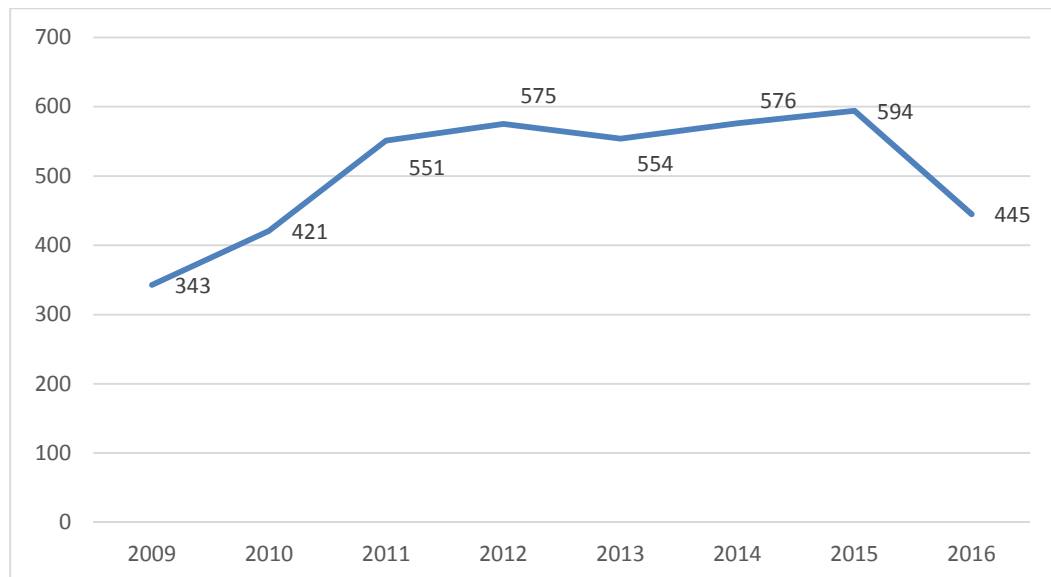
revidert forurensningsregelverk for akvakultur og å utvikle rutiner for bedre samordning av tilsynene. Det forventes dessuten at vi finner en fornuftig ansvarsfordeling for å følge opp påvirkning i anleggssonen og overgangssonen. Vi begynte arbeidet med å svare opp bestillingen i 2016 og skal levere et utkast medio 2017.

Fiskeridirektoratet har i samarbeid med Miljødirektoratet tatt initiativ til å revidere bløtbunnsindeksene, som benyttes for å klassifisere den økologiske tilstanden i kystvann. Indeksene brukes både i C-undersøkelsen og i overvåkningen som inngår i vannforvaltningsarbeidet. En arbeidsgruppe har foreslått endringer som kan brukes i veilederen til «Norsk klassifiseringssystem for vann i henhold til vannforskriften».

Organisk påvirkning anleggssonen (B-undersøkelse)

En gjennomgang av innrapporterte B-undersøkelser i 2016, viser gode til meget gode miljøforhold på bunnen under marine akvakulturanlegg og uendrede forhold sammenlignet med 2015.

Antall innkomne B-undersøkelser har vært stabilt siden 2011 (figur 20). Nedgangen i 2016 har sammenheng med at datasammenstillingen fra dette året ble gjort på nyåret, og undersøkelser utført i slutten av 2015 hadde ikke blitt rapportert inn på dette tidspunktet. Det er forventet at 2016 vil ha tilsvarende antall som de foregående årene. All rapportering av B-undersøkelser skal skje elektronisk via Altinn. De svingningene en kan observere på rapporteringen, henger trolig sammen med at lokaliteter med lokalitetstilstand 1 – meget god, har en syklus på to år før ny prøvetaking.

Figur 20: Antall innrapporterte B-undersøkelser fra 2009 til og med 2016. Tallene for 2016 er ufullstendige.

Bunnforholdene i anleggenes nærsone synes å være gode, hvor over 90 % av lokalitetene viser gode eller meget gode miljøforhold siden 2011 og frem til og med 2016 (tabell 6). Undersøkelsene viser en stabil og uendret fordeling mellom lokalitetstilstand i nærsonen de siste årene. Dette skyldes trolig uendret drift, uten videre økning av produksjonen eller biomassen på lokalitetene nasjonalt sett.

Tabell 6 Tilstanden ved marine akvakulturanlegg basert på innrapporterte B-undersøkelser, vist i prosentvis fordeling mellom lokalitetstilstand per år fra 2011 til 2016. Det mangler noen rapporter for 2016.

Lokalitetstilstand	2011	2012	2013	2014	2015	2016
1 – meget god	70,3%	72,0%	70,7%	73,7%	73,2%	77,9%
2 – god	19,8%	19,7%	22,2%	19,7%	18,7%	17,3 %
3 – dårlig	8,8%	7,0%	6,3%	6,0%	7,2%	4,4%
4 – meget dårlig	1,1%	1,3%	0,9%	0,6%	0,9%	0,4%

Regionalt er det ingen tydelige forskjeller mellom lokalitetstilstand i nærheten til marine akvakulturanlegg.

Undersøkelser som viste uakseptabel miljøtilstand, lokalitetstilstand 4 – meget dårlig, utgjorde totalt tre lokaliteter på landsbasis i 2016. Disse lokalitetene blir fulgt opp med tiltak som for eksempel forlenget brakklegging, eller en relokalisering av anlegget for å oppnå bedre spredning av det organiske materialet.

Organisk påvirkning overgangssonen (C-undersøkelse)

En gjennomgang av innkomne miljøundersøkelser fra anleggets overgangssone (C-undersøkelser) utført i 2015 og 2016 viser i stor grad samme bilde som ved anleggets nærsone, at dagens produksjon ikke medfører risiko for lokal eller regional overbelastning som følge av utslipp av organiske partikler eller næringssalter fra matfiskanlegg.

Tabell 7 viser antall rapporterte C-undersøkelser fra ytterste prøvetakingsstasjon utført i randsonen ut mot resipientene ved de respektive lokalitetene. Utenfor denne stasjonen skal det ikke være negativ påvirkning i form av organisk påvirkning fra akvakulturlokalitetene. Undersøkelsene viser at også her er i overkant av 90 % av de undersøkte lokalitetene i svært god eller god tilstandsklasse.

Tabell 7: Tilstanden ved marine akvakulturanlegg basert på innrapporterte C-undersøkelser i 2015 og 2016, tatt fra ytterste prøvetakingsstasjon, vist i både antall og i prosentvis fordeling mellom tilstandsklassene.

Stasjonsverdi C2 (nEQR)		
Tilstandsklasse	Antall	%
1 – Svært god	18	12,9
2 – God	110	78,6
3 – Moderat	10	7,1
4 – Dårlig	2	1,4
5 – Svært dårlig	0	0,0

1. februar 2016 ble den reviderte standarden for miljøovervåking av bunnen ved marine akvakulturanlegg (NS-9410:2016) fastsatt og publisert. Flertallet av lokalitetene har tatt denne i bruk, men tallene fra 2016 er fortsatt noe preget av en overgangsfase i overvåkingen mellom ny og gammel standard. Nytt i den reviderte standarden er hyppigere overvåking i både anleggssone og overgangssone, samt at alle anlegg skal ha gjennomført en B-undersøkelse ved maksimal belastning i hver produksjonssyklus. Foreløpig ser det ikke ut til at dette har medført endring i resultatene av miljøtilstanden ved marine akvakulturanlegg.

Tilsyn med biomasse

Fiskeridirektoratet har økt kapasiteten og kompetansen på tilsynen med biomasse, og har i 2016 fokusert særlig på kvalitetssikring av data, kompetansebygging og utvikling av digitale verktøy. Et grunnleggende element for alle de prioriterte områdene var etableringen av biomassefaggruppen. Faggruppen består av ett medlem fra hver region og to medlemmer fra tilsynsseksjonen. Gruppen har jobbet med blant annet utviklingen av verktøyene Saga og Tableau, redigering av revisjonsveilederen for biomasserevisjon og inngått dialog med AKVA group om bruk av FishTalk produksjonsstyringssystem som tilsynsverktøy.

Et viktig verktøy som ble introdusert i 2015 og utviklet i 2016 var en 15-punkts sjekklister for kontroll av biomasserapporter. Sjekklisten skal forbedre direktoratets oppfølging av de dataene som kommer inn via månedsrapportene. De 15 punktene spenner fra enkle sjekkpunkter, som at rapporten er levert innen fristen, til mer kompliserte utregninger, som å estimere fôrfaktor. Sjekklisten inneholder nå komplekse utregninger, er digitalisert og er en viktig del av Saga. Ved årsslutt 2016 kunne vi i Saga teste den automatiske kvalitetssikringen av data på et begrenset antall månedsrapporter. Utviklingen skal fortsette og biomassedata skal etter hvert legges ut på MinSide på fiskeridir.no. I tillegg har faggruppen utviklet og tatt i bruk flere standardiserte «dashboards» i Tableau, for å undersøke parametere som avvik i antall, fôrfaktor og vekst i mer detalj enn Saga kan tilby.

Hovedresultatet av faggruppens digitale arbeid er at kvaliteten på de rapporterte dataene har blitt bedre i løpet av året. Vi har raskt identifisert feil i innsendte månedsrapporter, og innsenderne har fått korrekt tilbakemelding i løpet av kort tid. Kunnskapen til saksbehandlerne, både ved hovedkontoret og i regionene, om korrekt utfylling av månedsrapportene, har gjort dem mer effektive som veiledere i kontakten med næringen. Parallelt har økt datakvalitet og bruken av de nye digitale verktøyene Saga og Tableau, gjort saksbehandlerne mer effektive, og de bruker stadig mindre tid til å bearbeide månedsrapportene. Dette frigjør ressurser til avanserte analyser av de innsamlede dataene, og til andre aktiviteter som planlegging av biomasserevisjoner.

Marin arealforvaltning

Fiskeridirektoratet har følgende delmål innenfor marin arealforvaltning:

Delmål: En balansert og bærekraftig utnyttelse av kystsonen, med utviklingsmuligheter for marine næringer.

For å nå dette målet er det viktig at vi klarer å bidra til at kunnskap om økosystemene og de marine næringene er tilgjengelige i plan- og arealprosesser, samtidig som det skal legges til rette for sameksistens mellom sjømatproduksjonen og annen næringsvirksomhet i kyst- og havområdene.

Å delta i arbeidet med forvaltningsplanene for havområdene er en prioritert oppgave for Fiskeridirektoratet, og vi skal gjennom dette arbeidet ivareta hensynet til fiskeri, havmiljøet og havbruk. Prosessene i forbindelse med forvaltningsplanene går som planlagt, i Faglig forum og i ulike arbeidsgrupper. Å få fram helhetlige verdiskapingstall, å få inkludert begrepet økosystemtjenester og arbeidet med indikatorer og arealverktøy har vært særlig viktig i 2016.

Fiskeridirektoratet arbeider for en best mulig sameksistens mellom fiskeriene og petroleumsvirksomheten gjennom tett dialog med Oljedirektoratet og næringsaktørene. Den noe lavere aktiviteten innenfor seismikk, som følge av lav oljepris, har ført til få konflikter i 2016.

Tilstrekkelig areal er en nøkkelfaktor for videre vekst i de marine næringene, og derfor er det viktig at direktoratet er en pådriver for kommunenes planlegging i de nære sjøområdene og ivaretar vårt sektoransvar for fiskeri og havbruk i arbeidet med vannforskriften,

Fiskeridirektoratet bidrar i arbeidet med «Barentswatch». gjennom å levere data og ved å delta i styringsgruppen og i flere underliggende grupper.

Sikre tilstrekkelig og egnet areal i areal- og verneplanprosesser

Våre sentrale virkemidler i arbeidet med marin arealforvaltning er informasjon og dialog, å gi faglige innspill og uttalelser og fremme innsigelser når vi mener det er nødvendig.

Informasjon og dialog med kommunene og fylkeskommunene

Direktoratet har i mange år hatt dialog med kommunene for å få oversikt over planstatus i sjø. Per 31.12.2015 manglet seks av 270 kystkommuner en kystsoneplan. Flere av de seks hadde en delvis kystsoneplan som kun omfattet deler av sjøarealet.

Arbeidet med kystsoneplaner preges nå av store interkommunale prosjekter. Disse involverer totalt 77 kommuner i landet (tabell 8).

Tabell 8: Interkommunale prosjekter

Fylke	Prosjekter
Troms	Fire prosjekter som omfatter 21 kommuner
Nordland	Ett. «Kystplan Helgeland», omfatter 14 kommuner
Trøndelag	Ett. «Kysten er klar», omfatter 11 kommuner
Møre og Romsdal	To prosjekter (Nordmøre og Romsdalsfjorden), omfatter 16 kommuner
Sogn og Fjordane	Ett prosjekt om marin kartlegging, omfatter fire kommuner
Hordaland	Ett. «Regional kystsoneplan for Sunnhordaland og ytre Hardanger», omfatter 11 kommuner

Fiskeridirektoratet har en aktiv rolle i arbeidet med de interkommunale kystsoneplanene og vi ønsker at kommunene skal anse oss som den naturlige samarbeidspartneren når det kommer til planlegging av kystsonen. Vi jobber med å få et enda tettere samarbeid slik at vi kan utvikle måten vi jobber på og bli en bedre rådgiver for kommunene. I tillegg er det viktig for oss å videreutvikle og markedsføre våre karttjenester, som et verktøy for kommunal planlegging. Dataene fra kartleggingsprogrammet er etterspurte og brukes av ulike etater og kommunene i forvaltningen av kystområdene.

Database for kystsoneplaner

Det er satt i gang et arbeid for å lage en database der man skal registrere areal som er satt av til ulike formål i kystsoneplanene. En skisse for basen er utarbeidet og programmeringen vil starte i 2017. Databasen skal kunne brukes til analysearbeid.

Faglige innspill og råd

Arealbruk i kystsonen vil ofte innebære en avveining mellom ulike interesser. Vi vil trekke frem tre saker som illustrerer dette:

Fiskeridirektoratet har i en høringsuttalelse til et forslag til regional plan for sjøareal til havbruk i Rogaland, gitt faglige råd og merknader. Vår uttalelse omfatter hvordan man prioriterer samfunnsinteressene når sjøtransport, friluftsliv og biologisk mangfold ses i sammenheng med havbruk, verdiskaping og utvikling innenfor havbruksnæringen.

Fiskeridirektoratet har gitt innspill til utkast til veileder for planlegging i kystnære sjøområder. Vi fokuserer på behovet for et samlet kunnskapsgrunnlag om arealplanlegging i sjøen, at det er nødvendig å behandle saker likt i ulike deler av landet, hva som er best for samfunnet alle hensyn tatt i betraktning og at vi trenger et klart skille mellom sektoransvar og kommunalt ansvar for å unngå unødig fragmentert og komplisert forvaltning.

Vi har også deltatt i en arbeidsgruppe og gitt innspill til forslag til ny lov som handler om å tilgjengeliggjøre detaljerte bunndata. Målet for Fiskeridirektoratet er at detaljerte bunndata bør bli tilgjengelig slik at vi og andre aktører kan bidra til en best mulig forvaltning av kysten, havområdene og de store ressursene som finnes der.

Innsigelser

Fiskeridirektoratet har fremmet åtte innsigelser i ulike planer i løpet av 2016, hvorav fire av dem ennå ikke er avklart. Grunnlaget for innsigelsene har blant annet gått på mangelfull konsekvensutredning, bryggeanlegg i områder med registrert ålegrasseng, låssettingsplasser og akvakultur i konflikt med fiskeriinteresser. Innsigelsene er rettet mot kommuneplaner og mindre reguleringsplaner.

I 2016 behandlet Kommunal- og moderniseringsdepartementet tre innsigelser mot kommuneplaner fremmet av Fiskeridirektoratet. Samtlige ble tatt til følge. Dette gjaldt Osen og Roan i Sør-Trøndelag og Tranøy i Troms. I Osen og Roan var innsigelsesgrunnlaget kommunenes bruk av bestemmelse for å forby taretråling. I Tranøy planla kommunen å legge ut et viktig fiskeområde til akvakultur.

Etter forvaltningsreformen i 2010, er det fylkeskommunene som har myndighet til å fremme innsigelser etter plan- og bygningsloven for å ivareta akvakulturinteresser. Så vidt vi kjenner til er det ikke fremmet innsigelser innenfor dette feltet av fylkeskommunene i 2016.

Fiskeridirektoratet deltar i samordning av innsigelser hvor fylkesmannen er gitt myndighet til å kunne avskjære innsigelser fra statlige sektororganer. I 2016 har det ikke blitt avskåret noen innsigelser fra Fiskeridirektoratet.

Interne prosesser for å bedre direktoratets evne til å nå mål

Fiskeridirektoratet har opprettet en nasjonal plangruppe. Formålet med gruppen er å styrke samordning, dialog og erfaringsutveksling og effekten skal bli likebehandling og høyere kvalitet innen marin arealforvaltning i direktoratet. 2016 var en prøveordning for gruppen og det er nå bestemt at gruppen skal fortsette.

Fiskeridirektoratets planforum ble gjennomført også i 2016. Dette er en årlig konferanse der tema er marin arealforvaltning og med deltakere fra direktoratet, flere departement og næringsorganisasjoner. Nytt og svært vellykket i år, var at fylkeskommunene også deltok på konferansen. Målet med planforum er erfarings- og kunnskapsdeling.

Kartverktøy og kartfestede data

Arbeidet med å utvikle og tilrettelegge stedfestede data i kartverktøyet til bruk for egen saksbehandling, og å gjøre kartfestede data tilgjengelig for offentlige og private brukere har høy prioritet i direktoratet. Vi har derfor styrket kapasiteten og kompetansen på området i 2016. Arbeidet gir positive effekter der vi blant annet ser en stadig økt bruk av vår kartløsning. I 2016 hadde tjenesten vår cirka 1,6 millioner genererte kartbilder, en økning på

rundt 21 % fra året før. Vi leverer også karttjenester (WMS/WFS) som gir andre etater og brukere mulighet til å bruke våre data i egne løsninger. I 2016 ble det gjort 11,6 millioner oppslag, en økning på 64 % fra 2015. I tillegg produserer vi tilpassede kart for en rekke brukere.

Kartverktøyet er i utvikling

Fiskeridirektoratet har gjennomført en rekke tiltak for å forbedre kartverktøyet og utnytte det geografiske informasjonssystemet (GIS) bedre. Vi har arbeidet med å standardisere geodata i henhold til geodataforskriften. Ny versjon av kartløsningen (adaptive 3) ble ferdigstilt og lansert internt i september. Kartverktøyet fremstår som helt nytt og gir medarbeidere i Fiskeridirektoratet enklere tilgang til å søke frem, sammenstille og behandle informasjon om direktoratets stedfestede data. Den nye løsningen ble gjort tilgjengelig for eksterne brukere i januar 2017, og det vil gi kommuner, etater og alle andre brukere bedre og enklere tilgang til Fiskeridirektoratets data.

Bedre datakvalitet og tilrettelegging av nye data

Direktoratet har jobbet videre med å tilrettelegge data for publisering i kart, herunder prosjekt «Kartlegging av biologisk mangfold – kyst» hvor data fra prosjektet er publisert i Miljødirektoratets naturdatabase og Fiskeridirektoratets kartløsning. Resultatene fra prosjektet er viktige for andre pågående forsknings- og forvaltningsprosjekter. Et annet prosjekt er «Mareanos geodatagruppe», som har vurdert bedre samordning av marine data i Norge Digitalt. Et tredje prosjekt, innsamling av «Kystnære fiskeridata», er Fiskeridirektoratets kartlegging av arter og bestander, hvor innsamlet kunnskap er viktig med tanke på best mulig forvaltning av kystområdene.

Det er gjort et stort arbeid med å tilrettelegge akvakulturdata. Bedre strukturering av data og nye funksjoner i kartløsning gjør at interne brukere får enklere tilgang på relevante data.

Fiskeridirektoratet har deltatt i arbeidsgruppen Marint/Maritim SDI (nasjonal geografisk infrastruktur), sammen med flere andre etater med marine interesser, for å finne ut hvordan marine geografiske data bedre kan tilgjengeliggjøres og utveksles. Arbeidet skal videreføres som et permanent forum under Norge digitalt. Forumet skal være et nasjonalt samlingspunkt, som har som oppgave å sikre marine og maritime næringer og forvaltning tilgang til et relevant datagrunnlag og relevante tjenester, som en del av den nasjonale geografiske infrastrukturen.

Fiskeridirektoratet har levert data om fiskeriaktivitet og fangst til Faglig forum sitt prosjekt «Arealverktøyet», som Barentswatch utarbeider. Arealverktøyet skal være til nytte først og fremst for Faglig forum i forbindelse med forvaltningsplanarbeidet. Vi har gitt innspill til verktøyet underveis i arbeidet og første versjon ble lansert 15. november 2016.

Utvikling og drift av virksomheten

Fiskeridirektoratets ansatte har god kompetanse både når det gjelder veiledning og saksbehandling. Hovedtyngden av sakene behandles innenfor serviceerklæringens rammer. Hovedkontoret driver fortløpende opplæring internt, gjennom daglig veiledning og kursing sentralt og regionalt. Vi jobber med å tilrettelegge for et sentralt instruks- og vedtaksarkiv.

Løsningene medvirker til mer likebehandling, bedre effektivitet og bedre kvalitet i saksbehandlingen.

Legge til rette for rasjonell IKT-anvendelse

Fiskeridirektoratet har blitt stadig bedre på å gjøre våre data og informasjonen bak prosessene mer tilgjengelig for interne og eksterne brukere. Arbeidet har langsiktig karakter. Fiskeridirektoratet har opprettholdt trykket på tiltak som legger til rette for rasjonell IKT-anvendelse. Det er blant annet gjennomført oppgradering av IKT-infrastrukturen.

I 2016 ble det prioritert arbeid med videreutvikling og modernisering av interne systemer og tjenester, og vi har etablert en ny tjenestearkitektur med mikrotjenester som gjør oss i stand til å endre våre systemer raskere og smidigere enn før. Det er utviklet en rekke tjenester for Saga, vårt nye tilsynssystem. Disse skal videre benyttes i MinSide for næringene på fiskeridir.no.

Fiskeridirektoratet har i 2016 videreført prosjektet med nytt kontroll- og tilsynsverktøy, Saga. Leveransene fra prosjektet gjøres kontinuerlig gjennom bruk av smidig metodikk. Prosjektet vil bli videreført i 2017 for å dekke brukernes behov. Vi vil utvide vår opprinnelige plan til å vare ut 2017 for å dekke disse behovene.

I 2016 ble vi tildelt midler fra Difi for å realisere MinSide for norsk fiskerinæring. Prosjektet ble påbegynt høsten 2016 og vil fortsette i 2017. Løsningen fokuserer på akvakultur i første fase for så å dreie over på fiskeri i andre fase.

Det samlede aktivitetsnivået på utviklingsprosjekter er høyere nå enn tidligere år. Det er krevende for våre fagavdelinger, men samtidig ser vi det som et riktig nivå i forhold til satsning. Fiskeridirektoratet har i 2016 økt brukervennligheten på videokonferanseløsningene for å legge til rette for mer samarbeid på tvers av organisasjonen. Det er nå enklere å benytte videokonferanse både internt og mot eksterne, og vi har forbedret tilgjengeligheten for deling av og samarbeid om lyd, bilde og dokumenter.

Fiskeridirektoratet har i 2016 videreutviklet Kystfiskeappen i tråd med nødvendig vedlikehold. Vi har også utviklet en ny versjon av Fritidsfiskeappen som vil bli tilgjengelig tidlig i 2017. Den er mer brukervennlig slik at fritidsfiskere enkelt skal finne gjeldende regler og ha muligheten for å varsle om tapte redskap.

Arbeidet med å modernisere kvoteavregningssystemet, for å øke datakvaliteten knyttet til fartøy-, fangst- og restkvoter, har vært prioritert i 2016 og arbeidet blir videreført i 2017.

Det er gjennomført en rekke forbedringer knyttet til informasjonssikkerhet i løpet av 2016, inklusiv retningslinjer og rutiner for håndtering av avvik. Vi har gjennomført kurs for alle ansatte. Videre er det gjennomført en modernisering av vår arkitektur innenfor databaser, nettverk, servere og lagring. Vi opplever et redusert behov for brukerstøtte som en konsekvens av at vi har modernisert løsningene.

Tiltak for å bli mer effektive

Fiskeridirektoratet har gjennom 2016 videreført arbeidet med å gjøre digitale skjema tilgjengelige på fiskeridir.no. Vi har opplevd noen utfordringer ved bruk av skjemaløsninger mot Altinn og har derfor valgt å gjøre Acos Skjema (3dje-parts-løsning) tilgjengelig gjennom Altinn med pålogging via ID-porten. Vi vil fortsette dette arbeidet i 2017.

Fiskeridirektoratet har innført KS SvarUt for sikker digital sending av post til privatpersoner, dette i henhold til Digitaliseringsrundskrivet pkt. 1.2. Tiltaket bidrar til at saksbehandlere sparer tid på utskrift og postforsendelser samt at mottaker kan hente svaret frem elektronisk uten forsinkelser. Denne løsningen øker vår hastighet og kvalitet i ekspederingen av utgående post.

Fiskeridirektoratet har fra 1.1.2016 tatt i bruk Direktoratet for Økonomistyring sin fellesløsning for økonomi-, lønns- og personalsystem. Resultatet av omleggingen så langt er redusert sårbarhet og lavere ressursbruk både for ansatte (tidsregistrering/fraværsøknad/reiseregning på mobil-app) og for administrativt fagpersonell.

Arbeidet med omorganisering av fiskeridirektoratet

Organisering og administrasjon

Som et ledd i prosessen for å få en bedre og mer slagkraftig organisasjon, har Fiskeridirektoratet forsøkt å samle ressursene og dermed kompetansen i større enheter. Først ble antallet regioner redusert fra sju til fem i 2016. Deretter samlet vi medarbeiderne på kontorene i regionene i større enheter ved å redusere antallet kontor med åtte. Kontorene som er vedtatt nedlagt er: Vardø, Kjøllefjord, Havøysund, Skjervøy, Brønnøysund, Sistranda, Fosnavåg og Kristiansand. Samtlige av disse, med unntak av Kjøllefjord, er per 31.12.2016 avviklet og personellet er flyttet til andre kontor. Avviklingen av kontoret i Kjøllefjord er av ulike årsaker utsatt til medio 2017.

Lederopplæring

Vi gjennomfører årlig lederkurs for seksjonslederne med ulike tema knyttet opp mot utfordringer de har i lederrollen. Direktørene er halvveis i en modulbasert lederopplæring hvor blant annet strategisk ledelse og endringsledelse er sentrale tema.

Kompetansestrategi

Fiskeridirektoratet har en pågående prosess for å utarbeide en kompetansestrategi for etaten. Kompetansestrategien må ses i sammenheng med satsingsområdet «sterkt kompetansemiljø» i «Strategi 2015-2020», og forventes å være ferdig i løpet av 2017.

IA-avtalen og sykefravær

Fiskeridirektoratets gjennomsnittlige legemeldte sykefravær for 2016 var 5,2%.

Fiskeridirektoratet fokuserer på oppfølging av sykmeldte arbeidstakere. Dette gjør vi både gjennom målrettet opplæring av lederne og gjennom arbeidstakernes eget ansvar for at oppfølgingsarbeidet skal fungere.

I 2016 har Fiskeridirektoratet hatt hatt gående en prosess for å få på plass en avtale med bedriftshelsetjenesten, Stamina helse AS. Denne har blitt utarbeidet gjennom 2016 og trådte i kraft 01.01.2017.

Tabell 9: Utviklingen i sykefravær

Sykefravær	2015	2016
Fiskeridirektoratets system (SAP) inkludert egenmelding	6,2 %	6,7%
Legemeldt fravær	4,8 %	5,2%

Livsfaser

Aldersfordelingen ved årsslutt 2016 var som følger:

Tabell 10: Aldersfordelingen ved årsslutt 2016

Aldersgruppe	Antall ansatte i gruppe	Prosentvis fordeling
Under 30	13	3 %
30-39	63	15 %
40-49	131	30 %
50-59	138	32 %
Over 60	89	20 %
Totalt	434	100 %

Tabell 10 viser fordelingen med unntak av ansatte som er ute i langvarig permisjon, lærlinger, timelønnede og pensjonistavlønnede.

I 2016 sluttet åtte personer for å gå over på pensjon.

Likestilling og mangfold

I handlingsplan for økt kvinneandel i marin sektor, har Fiskeridirektoratet satt seg som mål å øke andelen kvinnelige ledere. Ved utgangen av 2015 hadde Fiskeridirektoratet 32 % kvinnelige ledere. I 2016 oppnådde vi en ytterligere økning som tilsier at vi 31.12.16 hadde 37,5 % kvinner og 62,5 % menn i lederstillinger.

Fiskeridirektoratet har to lærlinger, en innen kontorlaget og en innen IKT.

Etnisitet

Det ble utlyst 29 stillinger i Fiskeridirektoratet i 2016. Med unntak av én, ble det ansatt personer i alle de utlyste stillingene. I samtlige kunngjøringer av ledige stillinger blir mangfoldsformuleringen benyttet. Totalt i de utlyste stillingene er det cirka 3 % (cirkatall på grunn av overgang til nytt rekrutteringsverktøy) som har krysset av for utenlandsk opprinnelse i vårt rekrutteringsverktøy. Det ble ikke tilsatt noen personer med innvandrerbakgrunn i Fiskeridirektoratet i 2016. I de stillingene der personer med innvandrerbakgrunn har søkt og de oppfyller våre krav i stillingsutlysningen, har de blitt innkalt til intervju. Leder må alltid redegjøre for hvor mange personer med innvandrerbakgrunn som har søkt på stillingen, hvor mange av dem som er innkalt til intervju og eventuelt om noen av dem er innstilt til stillingen.

Rekruttering av personer med nedsatt funksjonsevne

I stillinger der det er mulig å tilrettelegge arbeidsplassen, oppfordrer vi i utlysningsteksten personer med nedsatt funksjonsevne til å søke. I 2016 er det cirka 1,6% som har oppgitt å ha nedsatt funksjonsevne i sin søknad.

Utfordringer knyttet til bemanning, rekruttering, kompetanse og lignende

Som en konsekvens av samfunnsmessige endringer møter Fiskeridirektoratet noen utfordringer når det gjelder bemanning. På enkelte områder ser vi at kompetansen ikke er i samsvar med dagens krav til oppgaveløsning og det vil ta tid å få lukket dette kompetansegapet.

Når det gjelder rekruttering av kandidater til stillinger i Fiskeridirektoratet, har vi i 2016 hatt stor søkermasse til de fleste utlyste stillingene. Vi har ikke hatt noen problemer med å få ansatt personer med den kompetanse vi har etterspurt i våre utlysningstekster. Tilsettingsprosessene i 2016 har tatt lengre tid enn forventet, dette har ført til at planlagt antall årsverk ved utgangen av 2016 ikke er nådd (gjenspeiles i antall årsverk som har gått ned fra 2015 til 2016).

Ut i fra våre data, kan vi ikke se at det har vært noe urovekkende turnover i 2016. Vi hadde 31 personer med fratredelse i 2016. Av disse var det fire som fikk sluttpakke i forbindelse med omorganiseringen som ble gjennomført. Fire personer var ansatt i engasjement som gikk ut og to lærlinger ble ferdig med læretiden sin. Åtte sluttet i forbindelse med pensjonering. Vi hadde også ett dødsfall.

Resterende 12 som sluttet, er jevnt fordelt på forskjellige seksjoner og regioner med ulike arbeidsfelt, utdanning og kompetanse.

Det kan nevnes at det i 2016 har vært igangsatt arbeid med onboarding. Programmet regnes å være ferdig utarbeidet i løpet av våren 2017.

Samfunnssikkerhet og beredskap

Fiskeridirektoratet har revidert området samfunnssikkerhet og beredskap, arbeidet med en krisehåndteringsplan er godt i gang og vi vil i 2017 fortsatt fokusere på tema som risikovurdering, skallsikring og ytterligere kompetanseheving innen området beredskap.

Virksomheten har etablert topsec-løsning og deltatt i nasjonal øvelse på området i november 2016. Dessverre har man ikke fått lagt til rette for å kunne ta i bruk lavgradert kommunikasjonsløsning (Nasjonalt BEGRENSET nett), men løsningen forventes å være operativ i løpet 2017.

Del IV: Styring og kontroll i virksomheten

Fiskeridirektoratet benytter mål- og resultatstyring som sitt grunnleggende styringsprinsipp.

Direktoratet har gjennom den årlige internkontrollen knyttet til anskaffelsesregelverket, vurdert det som hensiktsmessig å sentralisere anskaffelsesprosessen og styrke den juridiske kapasiteten på området, og har derfor satt i gang en ansettelsesprosess som skal være gjennomført tidlig i 2017.

Fiskeridirektoratet har vurdert behovet for internrevisjon ut i fra rundskriv R-117 og konkludert med at et slikt verktøy vil være nyttig. Vi tar sikte på en gradvis innfasing over 2-3 år. I første omgang går fiskeridirektøren for en løsning der vi kjøper tjenester.

Arbeidet med informasjonssikkerhet i Fiskeridirektoratet er en kontinuerlig prosess, basert på ISO27001.

Del V: Vurdering av framtidutsikter

Fiskeridirektoratet har en sentral rolle som rådgivende og iverksettende forvaltningsorgan innen marin sektor. Sjømatnæringene er viktige for Norge, både i kraft av at de produserer sunn mat, genererer store eksportinntekter og gir grunnlag for lønnsomme bedrifter og arbeidsplasser langs hele kysten.

Det synes å være bred enighet om at det er et potensiale for økt produksjon og høsting basert på de levende ressursene i havet. For å utløse dette potensialet er det behov for dyktige næringsaktører, satsing på forskning og utvikling (FoU) i både privat og offentlig regi og en kompetent og innovativ forvaltning. Godt samarbeid både nasjonalt og internasjonalt vil også bli viktig.

Det er vedtatt en ny forvaltningsmodell for havbruk. Fiskeridirektoratet ønsker å bidra til å legge til rette for en vekst i næringen innenfor et akseptabelt miljøavtrykk. Dersom intensjonene i stortingsmeldingen skal kunne realiseres, vil det måtte kreve både mer kunnskap om faktiske miljøeffekter, og den samlede forvaltningen bør organiseres på en mer rasjonell måte enn i dag. Vi har fått økt budsjett i 2017 for å kunne styrke arbeidet innen havbruksforvaltningen. Økte ressurser vil gi oss mulighet til å øke kapasiteten og kompetansen både regionalt og ved hovedkontoret.

Det kan være et potensial for høstning av arter på lavere trofiske nivå i næringskjeden enn det som blir gjort i dag. Eksempler på dette er raudåte og ulike mesopelagiske fiskearter. Fiskeridirektoratet har utarbeidet et forslag til forvaltningsplan for raudåte, og vil bidra i arbeidet med å sikre kunnskap og gode forvaltningstiltak dersom det viser seg å være kommersielt interessant å starte med høstning av mesopelagiske arter.

Norge er et land med høy levestandard og høyt kostnadsnivå. Dette setter krav til høy effektivitet også i forvaltningen, samt digitalisering av prosesser der det er mulig.

Vi er godt i gang med å gjennomføre viktige digitaliseringsprosjekt. Gevinstene fra nye digitale verktøy vil både være bedre kvalitet i arbeidet, samtidig som de vil kunne frigjøre ressurser til prioriterte oppgaver innen vårt forvaltningsansvar. Like viktig er det at løsningene vil gi gevinster for næringsaktørene gjennom at de kan kommunisere effektivt med direktoratet gjennom MinSide, samtidig som de får tilgang til all relevant informasjon på en enkel måte. Også samhandlingen med andre offentlige etater vil kunne forbedres betraktelig gjennom ulike digitale løsninger, inkludert deling av data.

Vi legger stor vekt på at vårt arbeid skal være kunnskapsbasert. Det være seg alt fra ekstern forskningsbasert rådgivning og overvåkning, via innrapporterte og egengenererte data og registre, til direktoratets strukturelle og individuelle kompetanse inklusiv vår evne til å anvende og formidle kunnskap. Det er krevende å utvikle et tilstrekkelig og trygt kunnskapsgrunnlag, ettersom vi arbeider med naturbaserte ressurser, samtidig som næringene er svært dynamiske. Ved systematisk arbeid, bruk av IKT og utstrakt samarbeid med forskningsmiljø, andre offentlige etater og næringsaktører har vi tro på at forvaltningen i årene framover vil være en aktiv medspiller for utviklingen av de marine næringene.

DEL VI - ÅRSREGNSKAP

LEDELSESKOMMENTAR

Virksomhetens formål

Fiskeridirektoratet ble etablert i Bergen i 1900 og er myndighetenes rådgivende og utøvende organ innen fiskeri- og akvakulturforvaltning i Norge. Fiskeridirektoratet skal bidra til å oppfylle Nærings- og fiskeridepartementets overordnede mål og vårt samfunnsoppdrag er formulert som følger; «Fiskeridirektoratet skal fremme lønnsom og verdiskapende næringsaktivitet gjennom bærekraftig og brukerrettet forvaltning av marine ressurser og marint miljø.»

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til bestemmelser om økonomistyring i staten med tilhørende rundskriv fra Finansdepartementet og krav fra eget departement.

Årsregnskapet gir et dekkende bilde av virksomhetens disponible bevilgninger og av regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Fiskeridirektoratet har i samråd med Nærings- og fiskeridepartementet vedtatt at Fiskeridirektoratet skal føre og rapportere sitt virksomhetsregnskapet iht. de anbefalte statlige regnskapsstandardene.

Årsregnskapet vurderes å gi et korrekt uttrykk for årets ressursbruk og virksomhetens eiendeler og gjeld.

Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Som en følge av at inntekt fra bevilgning inntektsføres i henhold til prinsippet om motsatt sammenstilling ved årets slutt er resultatet av årets aktiviteter null. Virksomhetens kontantutbetalinger over driftsposten er om lag på størrelse med årets bevilgning inkludert merinntekt.

Driftsinntekter og driftskostnader er om lag 7 % høyere i 2016 enn i 2015. Utover generell prisstigning har det vært en økning i aktivitet spesielt relatert til arbeid med digitalisering og havbrukssatsing, i tillegg til at det har vært en vesentlig prisøkning på fartøyleie knyttet til overvåkingstjenesten.

Av nøkkeltallsoversikt fremgår at antall årsverk (snitt gjennom året) er redusert med 9 fra 2015 til 2016. Lønnskostnader som andel av totale driftskostnader har gått ned fra 67 % til 61 % i samme periode. Endringen må sees i sammenheng med økte kostnader til fartøyleie og økte kostnader til kjøp av fremmede tjenester i tilknytning til digitaliserings-satsingen.

Revisjonsordning

Fiskeridirektoratets regnskap revideres av Riksrevisjonen. Revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet av 2. kvartal 2017.

Fiskeridirektoratet, 24. februar 2017

Liv Holmefjord
Fiskeridirektør

PRINSIPPER FOR OPPSTILLING AV BEVILGNINGS- RAPPORTERING OG ARTSKONTORAPPORTERING

Årsregnskap for Fiskeridirektoratet er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten ("bestemmelsene"). Årsregnskapet er i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4.1, nærmere bestemmelser i Finansdepartementets rundskriv R-115 av november 2016 og eventuelle tilleggskrav fastsatt av overordnet departement.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen og artskontorrapporteringen er utarbeidet med utgangspunkt i bestemmelsene punkt 3.4.2 – de grunnleggende prinsippene for årsregnskapet:

- a) Regnskapet følger kalenderåret
- b) Regnskapet inneholder alle rapporterte utgifter og inntekter for regnskapsåret
- c) Utgifter og inntekter er ført i regnskapet med brutto beløp
- d) Regnskapet er utarbeidet i tråd med kontantprinsippet

Oppstillingene av bevilgnings- og artskontorrapportering er utarbeidet etter de samme prinsippene, men gruppert etter ulike kontoplaner. Prinsippene samsvarer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen "*Netto rapportert til bevilgningsregnskapet*" er lik i begge oppstillingene.

Virksomheten er tilknyttet statens konsernkontoordning i Norges Bank i henhold til krav i bestemmelsene pkt. 3.7.1. Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likviditet gjennom året, men har en trekkrettighet på sin konsernkonto. Ved årets slutt nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto ved overgang til nytt år.

Bevilgningsrapporteringen

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen, og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet. Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som virksomheten har rapportert til statsregnskapet. Dette stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet virksomheten har fullmakt til å disponere. Kolonnen samlet tildeling viser hva virksomheten har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver statskonto (kapittel/post). Oppstillingen viser i tillegg alle finansielle eiendeler og forpliktelser virksomheten står oppført med i statens kapitalregnskap.

Mottatte fullmakter til å belaste en annen virksomhets kapittel/post (belastningsfullmakter) vises ikke i kolonnen for samlet tildeling, men er omtalt i note B til bevilgningsoppstillingen. Utgiftene knyttet til mottatte belastningsfullmakter er bokført og rapportert til statsregnskapet, og vises i kolonnen for regnskap.

Avgitte belastningsfullmakter er inkludert i kolonnen for samlet tildeling, men bokføres og rapporteres ikke til statsregnskapet fra virksomheten selv. Avgitte belastningsfullmakter bokføres og rapporteres av virksomheten som har mottatt belastningsfullmakten, og vises derfor ikke i kolonnen for regnskap. De avgitte fullmaktene framkommer i note B til bevilgningsoppstillingen.

Artskontorrapporteringen

Oppstillingen av artskontorrapporteringen har en øvre del som viser hva som er rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter, og en nedre del som viser eiendeler og gjeld som inngår i mellomværende med statskassen. Artskontorrapporteringen viser regnskapstall virksomheten har rapportert til statsregnskapet etter standard kontoplan for statlige virksomheter. Virksomheten har en trekkrettighet på konsernkonto i Norges Bank. Tildelingene er ikke inntektsført og derfor ikke vist som inntekt i oppstillingen.

Oppstilling av bevilgningsrapportering 31.12.2016

Utgiftskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Note	Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merutgift (-) og mindretgift
0917	Fiskeridirektoratet, driftsutgifter	01		A, B	388 723 000	379 520 409	9 202 591
0917	Fiskeridirektoratet, spesielle driftsutgifter	21		A, B	10 236 000	13 524 182	-3 288 182
0917	Fiskeridirektoratet, Fiskeriforskning og -overvåking	22		A, B	67 800 000	51 006 797	16 793 203
0919	Overføring til kommunene, vederlag havbruk	60			434 520 000	116 532 260	317 987 740
0919	Tilskudd til Velferdstasjoner	71			2 100 000	2 100 000	0
0919	Tilskudd til sikkerhetstiltak for fiskere	72			2 200 000	1 543 800	656 200
0919	Erstatninger	74			3 100 000	3 048 003	51 997
0919	Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene	75			60 316 000	37 172 189	23 143 811
0919	Tilskudd til fiskeriforskning, kan overføres	76			30 195 000	8 003 426	22 191 574
1633	Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift	01			0	26 140 072	
<i>Sum utgiftsført</i>					999 190 000	638 591 137	
Inntektskapittel	Kapittelnavn	Post	Posttekst		Samlet tildeling*	Regnskap 2016	Merinntekt og mindreinntekt(-)
3917	Refusjoner og diverse inntekter	01		B	105 000	8 534 128	8 429 128
3917	Saksbehandlingsgebyr	05			17 064 000	19 742 117	2 678 117
3917	Inntekt vederlag oppdrettskonsesjoner	13			166 500 000	83 500 000	-83 000 000
3917	Inntekter ordningen fiskeforsøk og veiledning	22		B	4 292 000	7 580 182	3 288 182
3917	Forvaltningssanksjoner	86			1 000 000	2 375 199	1 375 199
5574	Kontroll- og tilsynsavgift akvakultur	72			26 800 000	26 968 057	168 057
5574	Årsavgift merkeregisteret	73			8 000 000	8 205 412	205 412
5574	Fiskeriforskningsavgift	74			232 300 000	250 664 313	18 364 313
5605	Renter statskassens beholdninger	83			0	37 099	37 099
5309	Tilfeldige inntekter	29			0	563 941	
5700	Folketrygdens inntekter	72			0	26 789 548	
<i>Sum inntektsført</i>					456 061 000	434 959 996	
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet						203 631 141	
Kapitalkontoer							
60090001	Norges Bank KK /innbetalinger					421 852 034	
60090002	Norges Bank KK/utbetalinger					-624 826 137	
710700	Endring i mellomværende med statskassen					-657 037	
<i>Sum rapportert</i>						0	
Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)							
					31.12.2016	31.12.2015	Endring
710700	Mellomværende med statskassen				-12 021 411	-11 364 374	-657 037

* Samlet tildeling skal ikke reduseres med eventuelle avgitte belastningsfullmakter. Se note B for nærmere forklaring.

Note A Forklaring av samlet tildeling utgifter			
Kapittel og post	Overført fra i fjor	Årets tildelinger	Samlet tildeling
0917 01	16 939 000	371 784 000	388 723 000
0917 21	0	10 236 000	10 236 000
0917 22	10 800 000	57 000 000	67 800 000

Note B Forklaring til brukte fullmakter og beregning av mulig overførbart beløp til neste år

Kapittel og post	Stikkord	Merutgift(-)/ mindre utgift	Utgiftsført av andre iht. avgitte belastnings- fullmakter(-)	Merutgift(-)/ mindreutgift etter avgitte belastnings- fullmakter	Merinntekter / mindreinntekter (-) iht. merinntektsfull makt **	Omdisponering fra post 01 til 45 eller til post 01/21 fra neste års bevilgning	Innsparinger(-)	Sum grunnlag for overføring	Maks. overførbart beløp *	Mulig overførbart beløp beregnet av virksomheten
091701/391701		9 202 591		9 202 591	8 621 978			17 824 569	18 589 200	17 824 569
091721/391722		-3 288 182		-3 288 182	3 288 182			0	511 800	0
91722	"kan overføres"	16 793 203		16 793 203				16 793 203	57 000 000	16 793 203

*Maksimalt beløp som kan overføres er 5% av årets bevilgning på driftspostene 01-29, unntatt post 24 eller sum av de siste to års bevilgning for poster med stikkordet "kan overføres". Se årlig rundskriv R-2 for mer detaljert informasjon om overføring av ubrukte bevilgninger.

**Inkluderer inntekt ført på posten av Brønnøysundregistrene med 192.851 kroner.

Forklaring til bruk av budsjettfullmakter

Mottatte belastningsfullmakter

I tillegg til tildelt driftsbevilgning på kapittel 917 har Fiskeridirektoratet etter fullmakt belastet følgende kapitler/poster:

Kap 919 Diverse fiskeriformål, post 60 Tilskudd til kommunene

Kap 919 Diverse fiskeriformål, post 71 Tilskudd til velferdsstasjoner

Kap 919 Diverse fiskeriformål, post 72 Tilskudd til sikkerhetstiltak for fiskere

Kap 919 Diverse fiskeriformål, Post 74 Erstatninger

Kap 919 Diverse fiskeriformål, post 75 Tilskudd til næringstiltak i fiskeriene

Kap 919 Diverse fiskeriformål, post 76 Tilskudd til fiskeriforskning

Regnskapsført beløp på de ulike postene fremkommer av bevilgningsrapporteringen og for mer detaljert omtale av formål og forbruk for de ulike postene vises det til forklaringene til statsregnskapet 2016 fra Fiskeridirektoratet.

Stikkordet «kan overføres»

Er knyttet til kap 0917 post 22 og mindreutgift vil bli søkt overført til 2017.

Stikkordet «kan benyttes under»

Ikke aktuelt.

Stikkordet «overslagsbevilgning»

Ikke aktuelt.

Avgitte belastningsfullmakter (utgiftsført av andre)

Ikke aktuelt.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger mot tilsvarende merinntekter

1) Merinntekter over kap. 3917 post 01 Refusjoner og diverse inntekter, til sammen 8 621 978 kroner er nyttet under kap. 917 post 01 Fiskeridirektoratet driftsutgifter.

2) Kap. 917 post 21 er overskredet mot tilsvarende merinntekter på kap 3917 post 22 med til sammen 3 288 182 kroner.

Fullmakt til å overskride investeringsbevilgninger mot tilsvarende innsparing under driftsbevilgninger under samme budsjettkapittel

Ikke aktuelt.

Fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Ikke aktuelt.

Innsparing i regnskapsåret som følge av bruk av fullmakt til å overskride driftsbevilgninger til investeringsformål mot tilsvarende innsparing i de tre følgende budsjettår

Ikke aktuelt.

Romertallsvedtak

Ikke aktuelt.

Mulig overførbart beløp

Mulig overførbart beløp på kap. 917 post 01 og post 22 vil bli søkt overført med henholdsvis 17 824 569 kroner og 16 793 203 kroner.

Oppstilling av artskontorrapporteringen 31.12.2016

	2016	2015
Driftsinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetalinger fra gebyrer	0	0
Innbetalinger fra tilskudd og overføringer	3 558 000	0
Salgs- og leieinntekter	4 566 639	0
Andre inntekter	0	5 858 459
<i>Sum inntekter fra drift</i>	8 124 639	5 858 459
Driftsutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetalinger til lønn	256 346 127	257 520 352
Andre utbetalinger til drift	184 238 811	147 061 468
<i>Sum utbetalinger til drift</i>	440 584 938	404 581 820
Netto rapporterte driftsutgifter	432 460 299	398 723 361
Investerings- og finansinntekter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Innbetaling av finansinntekter	-156	38 005
<i>Sum investerings- og finansinntekter</i>	-156	38 005
Investerings- og finansutgifter rapportert til bevilgningsregnskapet		
Utbetaling til investeringer	3 434 449	2 943 829
Utbetaling til kjøp av aksjer	0	0
Utbetaling av finansutgifter	31 845	48 930
<i>Sum investerings- og finansutgifter</i>	3 466 294	2 992 759
Netto rapporterte investerings- og finansutgifter	3 466 449	2 954 754
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten		
Innbetaling av skatter, avgifter, gebyrer m.m.	399 483 322	564 731 088
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>	399 483 322	564 731 088
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		
Utbetalinger av tilskudd og stønader	168 399 678	52 034 603
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>	168 399 678	52 034 603
Inntekter og utgifter rapportert på felleskapitler *		
Gruppelivsforsikring konto 1985 (ref. kap. 5309, inntekt)	562 486	559 583
Arbeidsgiveravgift konto 1986 (ref. kap. 5700, inntekt)	26 789 548	27 120 067
Nettoføringsordning for merverdiavgift konto 1987 (ref. kap. 1633, utgift)	26 140 072	20 046 570
<i>Netto rapporterte utgifter på felleskapitler</i>	-1 211 963	-7 633 080
Netto rapportert til bevilgningsregnskapet	203 631 141	-118 651 450
Oversikt over mellomværende med statskassen **		
Eiendeler og gjeld	2016	2015
Fordringer	1 115 657	185 441
Kasse	0	34 916
Bankkontoer med statlige midler utenfor Norges Bank	0	0
Skyldig skattetrekk	-12 429 155	-11 422 095
Skyldige offentlige avgifter	-315 318	-187 472
Annen gjeld	-392 596	24 836
Sum mellomværende med statskassen	-12 021 411	-11 364 374

PRINSIPPER FOR OPPSTILLING AV VIRKSOMHETSREGNSKAP

Virksomhetsregnskapet er satt opp i samsvar med de statlige regnskapsstandardene (SRS).

Åpningsbalanse

Fiskeridirektoratet utarbeidet åpningsbalanse pr. 01.01.2005, og pr. utgangen av 2016 er samtlige eiendeler ferdig avskrevet. (Fiskeridirektoratet har ingen finansielle eiendeler).

Prinsippendringer og endring av sammenligningstall

De statlige regnskapsstandardene ble oppdatert i august 2015 med virkning fra 1. januar 2016.

Motsatt sammenstilling

Inntekt fra bevilgning inntektsføres i henhold til prinsippet om motsatt sammenstilling også ved årets slutt. Dette følger av endringer i SRS 10 Inntekt fra bevilgninger. Tidligere ble hele bevilgningen inntektsført ved årets slutt, uavhengig av om den var benyttet eller ikke. Effekten av prinsippendringen er ikke korrigert for i sammenligningstallene. Fjorårets resultat og avregning med statskassen er ikke korrigert som følge av denne prinsippendringen. Fjorårets resultat og avregning med statskassen er presentert som sammenligningstall i ny oppstillingsplan.

Statens kapital

Statens kapital er opprettet som et nytt avsnitt på gjeldssiden i balansen. Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler og avregninger er omklassifisert fra gjeld til statens kapital. For denne prinsippendringen er sammenligningstallene omarbeidet ved at regnskapslinjene for tidligere ikke inntektsført bevilgning knyttet til anleggsmidler og avregninger, er flyttet til det nye avsnittet statens kapital.

Transaksjonsbaserte inntekter

Inntekt resultatføres når den er opptjent. Transaksjoner resultatføres til verdien av vederlaget på transaksjonstidspunktet. Inntektsføring ved salg av varer skjer på leveringstidspunktet. Salg av tjenester inntektsføres i takt med utførelsen.

Inntekter fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer

Inntekt fra bevilgninger og inntekt fra tilskudd og overføringer resultatføres i den perioden da aktivitetene som inntektene er forutsatt å finansiere er utført, det vil si i den perioden kostnadene påløper (motsatt sammenstilling). Prinsippet om motsatt sammenstilling er også benyttet ved årets slutt i henhold til SRS 10 Inntekt fra bevilgninger.

Den andelen av inntekt fra bevilgninger og tilsvarende som benyttes til anskaffelse av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler som balanseføres, inntektsføres ikke på anskaffelsestidspunktet, men avsettes i balansen på regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

I takt med kostnadsføringen av avskrivninger av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler inntektsføres et tilsvarende beløp fra avsetningen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler. Periodens inntektsføring fra avsetningen resultatføres som inntekt fra bevilgninger. Dette medfører at kostnadsførte avskrivninger inngår i virksomhetens driftskostnader uten å få resultateffekt.

Kostnader

Utgifter som gjelder transaksjonsbaserte inntekter kostnadsføres i samme periode som tilhørende inntekt.

Utgifter som finansieres med inntekt fra bevilgning og inntekt fra tilskudd og overføringer, kostnadsføres i takt med at aktivitetene utføres.

Pensjoner

SRS 25 Ytelser til ansatte legger til grunn en forenklet regnskapsmessig tilnærming til pensjoner. Det er følgelig ikke gjort beregning eller avsetning for eventuell over-/underdekning i pensjonsordningen som tilsvarer NRS 6. Årets pensjonskostnad tilsvarer derfor årlig premiebeløp til Statens pensjonskasse (SPK). For virksomheter som ikke betaler premie til SPK, men hvor denne dekkes av en samlet bevilgning fra staten til SPK, legges det til grunn en sjablongmessig sats for beregning av pensjonspremie. Denne baserer seg på beste estimat for virksomheten.

Klassifisering og vurdering av anleggsmidler

Anleggsmidler er varige og betydelige eiendeler som disponeres av virksomheten. Med varig menes utnyttbar levetid på 3 år eller mer. Med betydelig menes enkeltstående anskaffelser (kjøp) med anskaffelseskost på kr 30.000 eller mer. Anleggsmidler er balanseført til anskaffelseskost fratrukket avskrivninger.

Kontorinventar og datamaskiner (PCer, servere m.m.) med utnyttbar levetid på 3 år eller mer er balanseført som egne grupper.

Anleggsmidler nedskrives til virkelig verdi ved en eventuell bruksendring, dersom virkelig verdi er lavere enn balanseført verdi.

Investeringer i aksjer og andeler

Investeringer i aksjer og andeler er balanseført til kostpris. Dette gjelder både langsiktige og kortsiktige investeringer. Mottatt utbytte og andre utdelinger er inntektsført som annen finansinntekt.

Klassifisering og vurdering av omløpsmidler og kortsiktig gjeld

Omløpsmidler og kortsiktig gjeld omfatter poster som forfaller til betaling innen ett år etter anskaffelsestidspunktet. Øvrige poster er klassifisert som anleggsmidler/langsiktig gjeld.

Omløpsmidler vurderes til det laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på opptakstidspunktet.

Beholdning av varer og driftsmateriell

Beholdninger omfatter varer for salg og driftsmateriell som benyttes i eller utgjør en integrert del av virksomhetens offentlige tjenesteyting. Beholdninger av varer og driftsmateriell er verdsatt til det laveste av anskaffelseskost og netto realisasjonsverdi.

Fordringer

Kundefordringer og andre fordringer er oppført i balansen til pålydende etter fradrag for avsetning til forventet tap. Avsetning til tap gjøres på grunnlag av individuelle vurderinger av de enkelte fordringene.

Valuta

Pengeposter i utenlandsk valuta er vurdert til kursen ved regnskapsårets slutt. Her er Norges Banks spotkurs per 31.12 lagt til grunn.

Statens kapital

Statens kapital består av virksomhetskaper, avregninger og statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler i henhold til SRS 1 Oppstillingsplaner for resultatregnskap og balanse. Avsnittet viser statens samlede finansiering av virksomheten.

Avregninger

For bruttobudsjetterte virksomheter er nettobeløpet av alle balanseposter, med unntak av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler, finansiert av avregnet med statskassen. Bruttobudsjetterte virksomheter presenterer ikke konsernkontoene i Norges Bank som bankinnskudd. Konsernkontoene inngår i avregnet med statskassen.

Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler

Balanseført verdi av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler har motpost i regnskapslinjen statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler.

Kontantstrømoppstilling

Det er ikke utarbeidet kontantstrømoppstilling. Tilnærmet lik informasjon er presentert i artskontorapporteringen som en del av årsregnskapet.

Statlige rammebetingelser

Selvassurandørprinsippet

Staten opererer som selvassurandør. Det er følgelig ikke inkludert poster i balanse eller resultatregnskap som søker å reflektere alternative netto forsikringskostnader eller forpliktelser.

Statens konsernkontoordning

Statlige virksomheter omfattes av statens konsernkontoordning. Konsernkontoordningen innebærer at alle innbetalinger og utbetalinger daglig gjøres opp mot virksomhetens oppgjørskontoer i Norges Bank.

Bruttobudsjetterte virksomheter tilføres ikke likvider gjennom året. Virksomhetene har en trekkrettighet på sin konsernkonto. For bruttobudsjetterte virksomheter nullstilles saldoen på den enkelte oppgjørskonto i Norges Bank ved overgang til nytt regnskapsår.

Resultatregnskap

	Note	31.12.2016	31.12.2015
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	484 149 360	460 101 772
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	3 558 000	0
Inntekt fra gebyrer	1	0	0
Salgs- og leieinntekter	1	4 566 639	0
Andre driftsinntekter	1	0	0
<i>Sum driftsinntekter</i>		<i>492 274 000</i>	<i>460 101 772</i>
Driftskostnader			
Varekostnader		0	0
Lønnskostnader	2	300 433 612	307 001 209
Avskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	4 310 831	6 831 461
Nedskrivninger på varige driftsmidler og immaterielle eiendeler	3,4	0	0
Andre driftskostnader	5	187 497 557	146 559 522
<i>Sum driftskostnader</i>		<i>492 242 000</i>	<i>460 392 192</i>
Driftsresultat		32 000	-290 420
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	6	-156	40 415
Finanskostnader	6	31 845	51 341
<i>Sum finansinntekter og finanskostnader</i>		<i>-32 000</i>	<i>-10 926</i>
Resultat av periodens aktiviteter		0	-301 346
Avregninger og disponeringer			
Avregning med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	0	301 346
<i>Sum avregninger og disponeringer</i>		<i>0</i>	<i>301 346</i>
Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten			
Avgifter og gebyrer direkte til statskassen	8	399 483 322	564 229 303
Avregning med statskassen innkrevingsvirksomhet		-399 483 322	-564 229 303
<i>Sum innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	9	168 399 678	52 034 603
Avregning med statskassen tilskuddsforvaltning		-168 399 678	-52 034 603
<i>Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten</i>		<i>0</i>	<i>0</i>

Balanse

	Note	31.12.2016	31.12.2015
EIENDELER			
A. Anleggsmidler			
I Immaterielle eiendeler			
Forskning og utvikling	3	0	0
Programvare og lignende rettigheter	3	624 899	1 026 700
Immaterielle eiendeler under utførelse	3	0	0
<i>Sum immaterielle eiendeler</i>		<i>624 899</i>	<i>1 026 700</i>
II Varige driftsmidler			
Tomter, bygninger og annen fast eiendom	4	0	0
Maskiner og transportmidler	4	1 169 627	1 022 738
Driftsløsøre, inventar, verktøy og lignende	4	10 807 573	11 429 042
Anlegg under utførelse	4	0	0
Infrastruktureiendeler	4	0	0
<i>Sum varige driftsmidler</i>		<i>11 977 200</i>	<i>12 451 780</i>
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler		0	0
Obligasjoner		0	0
Andre fordringer		0	0
<i>Sum finansielle anleggsmidler</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
Sum anleggsmidler		12 602 099	13 478 480
B. Omløpsmidler			
I Beholdning av varer og driftsmateriell			
Beholdninger av varer og driftsmateriell		0	0
<i>Sum beholdning av varer og driftsmateriell</i>		<i>0</i>	<i>0</i>
II Fordringer			
Kundefordringer	10	1 254 016	1 239 839
Opptjente, ikke fakurerte inntekter		0	0
Andre fordringer	11	12 080 184	11 113 166
<i>Sum fordringer</i>		<i>13 334 200</i>	<i>12 353 005</i>
III Bankinnskudd, kontanter og lignende			
Bankinnskudd		0	0
Kontanter og lignende	12	0	34 916
<i>Sum bankinnskudd, kontanter og lignende</i>		<i>0</i>	<i>34 916</i>
Sum omløpsmidler		13 334 200	12 387 921
Sum eiendeler		25 936 299	25 866 401

Statens kapital og gjeld

	Note	31.12.2016	31.12.2015
C. Statens kapital			
I Virksomhetskaper			
<i>Sum virksomhetskaper</i>		0	0
II Avregninger			
Avregnet med statskassen (bruttobudsjetterte)	7	-51 880 956	-45 702 918
<i>Sum avregninger</i>		-51 880 956	-45 702 918
III Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler			
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	3,4	12 602 099	13 478 475
<i>Sum statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler</i>		12 602 099	13 478 475
Sum statens kapital		-39 278 857	-32 224 443
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelser			
Avsetninger langsiktige forpliktelser		0	0
<i>Sum avsetninger for langsiktige forpliktelser</i>		0	0
II Annen langsiktig gjeld			
Øvrig langsiktig gjeld		0	0
<i>Sum annen langsiktig gjeld</i>		0	0
III Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld		3 509 640	-35 487
Skyldig skattetrekk		12 429 146	11 422 086
Skyldige offentlige avgifter		5 404 930	3 187 141
Avsatte feriepenger		26 518 569	26 085 529
Mottatt forskuddsbetaling		0	0
Annen kortsiktig gjeld	13	17 352 871	17 431 570
<i>Sum kortsiktig gjeld</i>		65 215 156	58 090 839
Sum gjeld		65 215 156	58 090 839
Sum statens kapital og gjeld		25 936 299	25 866 396

Note 1 Driftsinntekter

	31.12.2016		31.12.2015
Inntekt fra bevilgninger			
Inntekt fra bevilgning fra overordnet departement*	440 980 890	***	413 595 947
Inntekt fra bevilgning fra andre departement, belastningsfullmakt*		***	0
- brutto benyttet til investeringer i immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-3 434 449		-2 943 828
- ubrukt bevilgning til investeringsformål (post 30-49)	0	***	0
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (avskrivninger)	4 310 831		6 831 461
+ utsatt inntekt fra avsetning knyttet til investeringer (bokført verdi avhendede anleggsmidler)	0		0
+ inntekt til dekning av pensjonskostnader**	42 292 089		42 618 192
- utbetaling av tilskudd til andre			
Andre poster som vedrører bevilgninger (spesifiseres)			
Sum inntekt fra bevilgninger	484 149 360		460 101 772
<i>*Vesentlige tildelinger kan spesifiseres per post på egne linjer.</i>			
<i>**Benyttes av virksomheter som får arbeidsgivers andel av pensjon dekket via samlet bevilgning til SPK.</i>			
<i>*** Skal tilsammen tilsvare kolonnen periodiseringsprinsippet inntektsført bevilgning i tabellen nederst.</i>			
Inntekt fra tilskudd og overføringer			
Tilskudd fra Norges forskningsråd	0		0
Tilskudd fra andre statlige virksomheter	3 558 000		0
Tilskudd fra EU	0		0
Andre tilskudd og overføringer	0		0
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	3 558 000		0
Inntekt fra gebyrer			
Gebyrer	0		0
Sum inntekt fra gebyrer	0		0
Salgs- og leieinntekter			
Salgsinntekt tjenester, avgiftspliktig	0		0
Prosjektinntekter (Salgsinntekt tjenester, avgiftsfri)	0		0
Inntekter fra undervisningsoppdrag	0		0
Sum salgs- og leieinntekter	0		0
Andre driftsinntekter			
Gevinst ved avgang av anleggsmidler	0		0
Andre inntekter	4 566 639		0
Sum andre driftsinntekter	4 566 639		0
Sum driftsinntekter	492 274 000		460 101 772

Grunnlag for inntektsføring av utgiftsbvilgning

Kapittel og post	Kontantprinsippet				Periodiseringsprinsippet
	Utgiftsbvilgning (samlet tildeling)	Inntektsbvilgning	Rapportert inntekt	Maksimalt beregnet grunnlag for inntektsføring	Inntektsført bevilgning***
091701.01/3917.01	388 723 000	105 000	8 534 128	388 618 000	
0917.21	10 236 000	4 292 000	7 580 182	5 944 000	
0917.22	67 800 000	0	0	67 800 000	
0xxx.45				0	
Sum				462 362 000	440 980 890

Note 2 Lønnskostnader

	31.12.2016	31.12.2015
Lønn***	214 455 194	223 507 200
Lønn balanseført ved egenutvikling av anleggsmidler (-)*		
Feriepenger	26 917 530	26 772 105
Arbeidsgiveravgift	33 282 645	31 020 436
Pensjonskostnader**	33 457 950	34 302 600
Sykepenger og andre refusjoner (-)	-10 389 397	-10 324 971
Andre ytelser	2 709 691	1 723 838
Sum lønnskostnader	300 433 612	307 001 208
Antall årsverk ved årets utgang	414	417

* Inneholder lønn og sosiale kostnader (feriepenger, arbeidsgiveravgift og pensjonskostnader.)

** Nærmere om pensjonskostnader

Virksomheter som ikke betaler pensjonspremie selv: Virksomheten betaler ikke selv pensjonspremie til Statens pensjonskasse (SPK), og kostnad til premie er heller ikke dekket av virksomhetens bevilgning. Premien finansieres ved en samlet bevilgning fra staten til SPK. Det er i regnskapet lagt til grunn en estimert sats for beregning av pensjonskostnad. Premiesatsen for 2016 er av SPK estimert til 15,1 prosent. Benyttet premiesats for 2015 var 15,55 prosent.

Pensjonene er kostnadsført basert på denne satsen multiplisert med påløpt pensjonsgrunnlag i virksomheten. Vi viser for øvrig til note 1 om resultatføring av inntekter til dekning av pensjonskostnader (resultatnøytral løsning).

*** Lønn

Denne posten inkluderer endring i avsetning for påløpte lønnskostnader. På grunn av manglende tidsregistrering hos noen ansatte er det noe usikkerhet knyttet til samlet saldo fleksitid pr 31.12.2016. Vi har likevel valgt å bruke denne saldoen til å beregne påløpte lønnskostnader i om at det er det beste estimatet vi har. Tidsregistrering vil bli fulgt opp fortløpende i 2017.

Note 3 Immaterielle eiendeler

	Forskning og utvikling	Programvare og lignende rettigheter	Immaterielle eiendeler under	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	0	2 448 072	0	2 448 072
Tilgang i året	0	0	0	0
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0	0
Fra immaterielle eiendeler under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	0	2 448 072	0	2 448 072
Akkumulerte nedskrivninger 01.01.	0	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	1 421 372	0	1 421 372
Ordinære avskrivninger i året	0	401 801	0	401 801
Akkumulerte avskrivninger avgang i året	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2016	0	624 899	0	624 899

Avskrivningssatser (levetider)	Virksomhets- spesifikt	5 år/lineært	Ingen avskrivning
--------------------------------	---------------------------	--------------	----------------------

Note 4 Varige driftsmidler

	Tomter	Bygninger og annen fast eiendom	Maskiner og transportmidler	Driftsløsøre, inventar, verktøy o.l.	Anlegg under utførelse	Infrastruktur-eiendeler	Sum
Anskaffelseskost 01.01.	0	0	1 670 305	23 063 761	0	0	24 734 066
Tilgang i året	0	0	300 000	3 134 449	0	0	3 434 449
Avgang anskaffelseskost i året (-)	0	0	0	0	0	0	0
Fra anlegg under utførelse til annen gruppe i året	0	0	0	0	0	0	0
<i>Anskaffelseskost</i>	0	0	1 970 305	26 198 210	0	0	28 168 515
Akkumulerte nedskrivninger 01.01	0	0	0	0	0	0	0
Nedskrivninger i året	0	0	0	0	0	0	0
Akkumulerte avskrivninger 01.01.	0	0	647 567	11 634 719	0	0	12 282 286
Ordinære avskrivninger i året	0	0	153 111	3 755 918	0	0	3 909 029
Akkumulerte avskrivninger avgang i året	0	0	0	0	0	0	0
Balanseført verdi 31.12.2016	0	0	1 169 627	10 807 573	0	0	11 977 200

	Ingen avskrivning	10-60 år dekomponert lineært	3-15 år lineært	3-15 år lineært	Ingen avskrivning	Virksomhets-spesifikt	
Avskrivningssatser (levetider)							
<u>Avhendelse av varige driftsmidler i 2016:</u>							
Salgssum ved avgang anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
- Bokført verdi avhendede anleggsmidler	0	0	0	0	0	0	0
= Regnskapsmessig gevinst/tap	0	0	0	0	0	0	0

Note 5 Andre driftskostnader

	31.12.2016	31.12.2015
Husleie *	39 509 147	31 081 528
Vedlikehold egne bygg og anlegg	0	0
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	2 522 345	846 317
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	5 094 028	7 160 556
Leie maskiner, inventar og lignende **	46 051 208	35 063 065
Mindre utstysanskaffelser	3 209 565	2 256 996
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	7 309 973	5 558 409
Kjøp av fremmede tjenester ***	40 606 283	18 160 950
Reiser og diett	22 877 797	18 519 948
Tap og lignende	-131 500	-150 000
Øvrige driftskostnader	20 448 711	28 061 753
Sum andre driftskostnader	187 497 557	146 559 522

* Av økning skyldes om lag 4,5 mill. kroner husleie som er viderefakturert til andre og som fra og med 2016 er bruttoført i regnskapet.

** I all hovedsak fartøyleie, økt som følge av økte priser og noe økt aktivitet.

*** Økning kan relateres til SAGA +8 mill. kroner, MinSide +4,5 mill. kroner og +7,5 mill. kroner er kjøp over ordningen med fiskeforsøk og veiledning som tidligere er ført under øvrige driftskostnader.

Oversikt over årlige leibeløp i henhold til leieavtaler*

	<i>Varighet mellom ett og fem år</i>	<i>Varighet over fem år</i>	<i>Sum</i>
Husleieavtaler	26 500 000	6 856 000	33 356 000
Leieavtaler knyttet til immaterielle eiendeler	0		0
Leieavtaler knyttet til varige driftsmidler**	3 965 000		3 965 000
Øvrige leieavtaler			0
Sum leieavtaler			37 321 000

* Kun vesentlige leieavtaler er spesifisert.

** Leie av fartøy har varighet under ett år

Note 6 Finansinntekter og finanskostnader

	31.12.2016	31.12.2015
Finansinntekter		
Renteinntekter	0	38 005
Valutagevinst (agio)	-156	2 411
Utbytte fra selskaper	0	0
Annen finansinntekt	0	0
Sum finansinntekter	-156	40 416
Finanskostnader		
Rentekostnad	31 845	34 388
Nedskrivning av aksjer	0	0
Valutatap (disagio)	0	16 953
Annen finanskostnad	0	0
Sum finanskostnader	31 845	51 341

**Note 7 Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen
(bruttobudsjetterte virksomheter)**

A) Avregnet med statskassen

	31.12.2016	31.12.2015	Endring
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	624 899	1 026 700	-401 801
Varige driftsmidler	11 977 200	12 451 776	-474 576
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler	-12 602 099	-13 478 475	876 376
<i>Sum</i>	0	1	-1
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	1 254 016	1 609 839	-355 823
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	0	0	0
Andre fordringer	12 080 184	10 743 166	1 337 018
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	34 916	-34 916
<i>Sum</i>	13 334 200	12 387 921	946 279
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-3 509 640	35 487	-3 545 127
Skyldig skattetrekk	-12 429 146	-11 422 086	-1 007 060
Skyldige offentlige avgifter	-5 404 930	-3 187 141	-2 217 789
Avsatte feriepenger	-26 518 569	-26 085 529	-433 040
Mottatt forskuddsbetaling	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-17 352 871	-17 431 570	78 700
<i>Sum</i>	-65 215 156	-58 090 839	-7 124 317
Avregnet med statskassen*	-51 880 956	-45 702 917	-6 178 039

Finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidler*. Finansieringen av nettosummen av omløpsmidler og kortsiktig gjeld fremgår som hovedregel av regnskapslinjen *Avregnet med statskassen*.

Avstemming av endring i avregnet med statskassen (kongruensavvik)

Konsernkonto utbetaling	421 852 034
Konsernkonto innbetaling	-624 826 137
<i>Netto trekk konsernkonto</i>	-202 974 103
- Innbetaling innkrevingsvirksomhet og andre overføringer	-399 483 322
+ Utbetaling tilskuddsforvaltning og andre overføringer	168 399 678
+ Inntektsført fra bevilgning (underkonto 1991 og 1992)	440 980 890
- Gruppeliv/arbeidsgiveravgift (underkonto 1985 og 1986)	-27 352 035
+ Nettoordning, statlig betalt merverdiavgift (underkonto 1987)	26 554 278
- Tilbakeførte utsatte inntekter ved avgang anleggsmidler, der avsetningen ikke er resultatført (underkonto 1996)	0
Korrigerer av avsetning for feriepenger (ansatte som går over i annen statlig stilling)	52 652
Andre avstemmingsposter (spesifiseres)	0
<i>Forskjell mellom resultatført og netto trekk på konsernkonto</i>	6 178 037
Resultat av periodens aktiviteter før avregning mot statskassen	0
Sum endring i avregnet med statskassen *	6 178 037

*Sum endring i avregnet med statskassen skal stemme med sum i endringskolonnen ovenfor.

Note 7B Sammenheng mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen (bruttobudsjetterte virksomheter)

B) Forskjellen mellom avregnet med statskassen og mellomværende med statskassen

	31.12.2016	31.12.2016	
	Spesifisering av bokført avregning med statskassen	Spesifisering av rapportert mellomværende med statskassen	Forskjell
Immaterielle eiendeler, varige driftsmidler og finansiering av disse			
Immaterielle eiendeler	624 899		624 899
Varige driftsmidler	11 977 200		11 977 200
Statens finansiering av immaterielle eiendeler og varige driftsmidl	-12 602 099		-12 602 099
<i>Sum</i>	0	0	0
Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	0	0	0
Obligasjoner	0	0	0
Andre fordringer	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Omløpsmidler			
Beholdninger av varer og driftsmateriell	0	0	0
Kundefordringer	1 254 016	0	1 254 016
Opptjente, ikke fakturerte inntekter	0	0	0
Andre fordringer	12 080 184	1 115 657	10 964 527
Bankinnskudd, kontanter og lignende	0	0	0
<i>Sum</i>	13 334 200	1 115 657	12 218 543
Langsiktige forpliktelser og gjeld			
Avsetninger langsiktige forpliktelser	0	0	0
Øvrig langsiktig gjeld	0	0	0
<i>Sum</i>	0	0	0
Kortsiktig gjeld			
Leverandørgjeld	-3 509 640	0	-3 509 640
Skyldig skattetrekk	-12 429 146	-12 429 155	9
Skyldige offentlige avgifter	-5 404 930	-315 318	-5 089 612
Avsatte feriepenger	-26 518 569	0	-26 518 569
Mottatt forskuddsbetaling	0	0	0
Annen kortsiktig gjeld	-17 352 871	-392 596	-16 960 275
<i>Sum</i>	-65 215 156	-13 137 069	-52 078 087
Sum	-51 880 956	-12 021 411	-39 859 545

Note 8 Innkrevingsvirksomhet og andre overføringer til staten

	31.12.2016	31.12.2015
Overføring fra andre statlige regnskaper	0	0
Overføring fra kommunenes/fylkeskommunenes forvaltningsbudsj	0	0
Skatter og avgifter, renteinntekter og utbytte m.m	399 483 322	564 229 303
Sum avgifter og gebyrer direkte til statskassen	399 483 322	564 229 303

Note 9 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

	31.12.2016	31.12.2015
Utbetaling av tilskudd til andre	168 399 678	52 034 603
Overføring til fond, forvaltningsorganer og andre statlige regnskap	0	0
Annet	0	0
Sum utbetaling av tilskudd til andre	168 399 678	52 034 603

Note 10 Kundefordringer

	31.12.2016	31.12.2015
Kundefordringer til pålydende	1 492 516	1 609 839
Avsatt til forventet tap (-)	-238 500	-370 000
Sum kundefordringer	1 254 016	1 239 839

Note 11 Andre kortsiktige fordringer

	31.12.2016	31.12.2015
Forskuddsbetalt lønn	17 000	0
Reiseforskudd	142 458	14 358
Personallån	118 959	45 785
Andre fordringer på ansatte	0	0
Forskuddsbetalte leie	7 209 977	7 929 000
Andre forskuddsbetalte kostnader	3 890 332	3 663 000
Andre fordringer	701 458	-538 977
Sum andre kortsiktige fordringer	12 080 184	11 113 166

Note 12 Bankinnskudd, kontanter og lignende

	31.12.2016	31.12.2015
Øvrige bankkontoer	0	0
Kontantbeholdninger	0	34 916
Sum bankinnskudd, kontanter og lignende	0	34 916

Note 13 Annen kortsiktig gjeld

	31.12.2016	31.12.2015
Skyldig lønn	-20 980	0
Annen gjeld til ansatte*	16 270 000	17 000 000
Påløpte kostnader	728 792	725 000
Avstemmingsdifferanser ved rapportering til statsregnsk:	0	0
Annen kortsiktig gjeld	375 058	-293 430
Sum annen kortsiktig gjeld	17 352 871	17 431 570

*Denne posten er skyldig påløpt lønn, blant annet saldo fleksitid. På grunn av manglende timeregistrering hos noen ansatte er det noe usikkerhet knyttet til den samlede saldoen fra lønnsystemet. Vi har likevel valgt å benytte saldoen da det er det beste estimatet vi har. For 2017 vil vi følge opp slik at timer blir ført fortløpende for alle.

Årsverk-kostnader Fiskeridirektoratet totalt

Antall årsverk 1)

	454,4	445,4	446,1	427,4	418					
	2012		2013		2014		2015		2016	
	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.	Sum kostn.	Kostn. pr. årsv.
Tall i 1000 kr.										
Driftskostnader totalt	394 360	868	419 067	941	468 511	1 050	460 392	1 077	492 242	1 178

o Lønn og sos. kostn.

o Andre driftskostn.	104 090	229	121 531	273	156 781	351	146 560	343	187 498	449
oo herav husleie 2)	29 486	65	28 875	65	29 886	67	31 082	73	39 509	95
oo herav leie fartøy mv. 3)	11 518	25	11 554	26	41 821	94	35 063	82	46 051	110
oo herav fremmede tj.	6 156	14	12 189	27	12 080	27	18 161	42	40 606	97
oo herav reiser, diett	19 157	42	22 951	52	23 315	52	18 520	43	22 878	55
o Avskrivninger	6 887	15	5 924	13	4 622	10	6 831	16	4 311	10

1) Gjennomsnitt av antall årsverk ved hver måneds utløp delt på 12

2) Fra 2016 inklusiv husleie som viderefaktureres til andre

3) Fra 2014 inklusiv fartøyleie overvåkningstjenesten

Kostnadsandeler i % av driftskostnader totalt

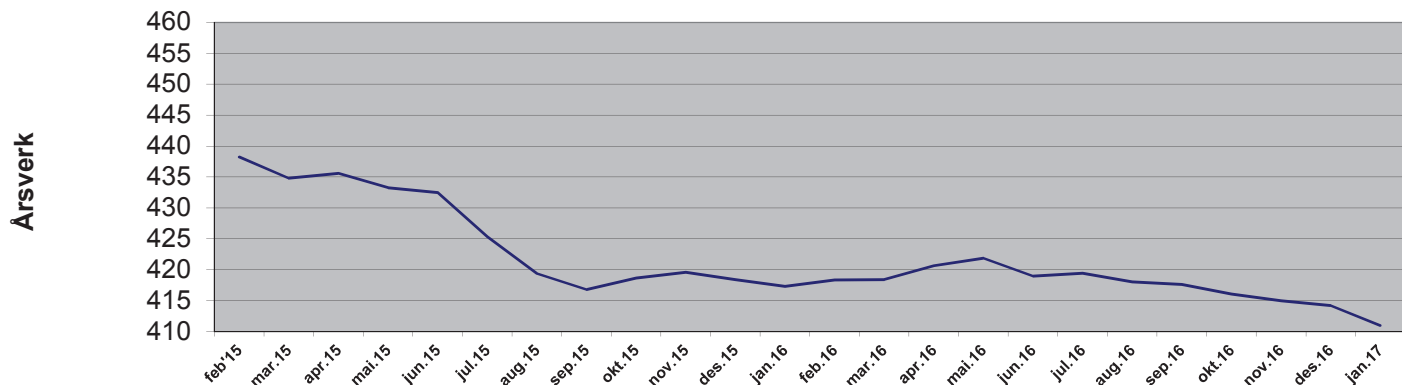
o Lønn og sos. kostn.	71,9 %	69,6 %	65,5 %	66,7 %	61,0 %
o Andre driftskostn.	26,4 %	29,0 %	33,5 %	31,8 %	38,1 %
oo herav husleie	7,5 %	6,9 %	6,4 %	6,8 %	8,0 %
oo herav leie fartøy mv.	2,9 %	2,8 %	8,9 %	7,6 %	9,4 %
oo herav fremmede tj.	1,6 %	2,9 %	2,6 %	3,9 %	8,2 %
oo herav reiser, diett	4,9 %	5,5 %	5,0 %	4,0 %	4,6 %
o Avskrivninger	1,7 %	1,4 %	1,0 %	1,5 %	0,9 %

Utvikling i årsverk i Fiskeridirektoratet - totalt

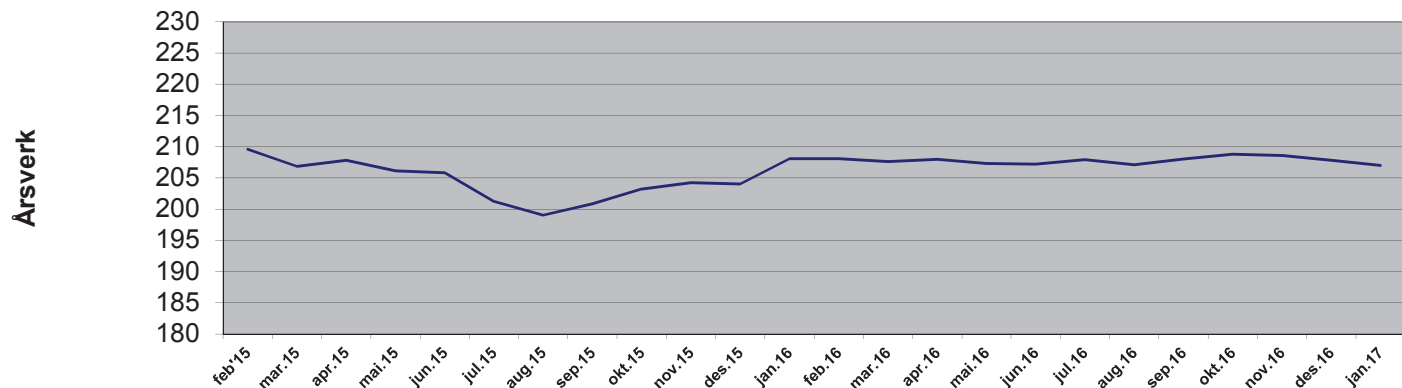
Avdeling/Region	feb'15	mar.15	apr.15	mai.15	jun.15	jul.15	aug.15	sep.15	okt.15	nov.15	des.15	jan.16	feb.16	mar.16	apr.16	mai.16	jun.16	jul.16	aug.16	sep.16	okt.16	nov.16	des.16	jan.17	
Fiskeridirektør + stab	10,00	10,00	10,00	16,20	16,20	15,20	15,20	15,20	16,20	16,20	15,80	15,80	15,80	15,80	15,80	16,80	16,80	16,80	16,80	16,80	16,80	16,80	16,80	16,80	16,80
Administrasjonsavdelingen (*)	58,13	57,13	56,13	49,83	49,33	47,33	45,13	45,13	45,13	45,13	45,13	45,33	45,33	43,83	43,83	44,13	44,23	43,23	42,43	43,43	43,43	43,43	43,43	43,43	43,63
IT-avdelingen	23,60	23,35	23,35	23,35	23,55	23,35	23,35	23,35	23,65	24,65	24,65	25,40	25,40	25,40	25,40	25,40	25,40	25,40	23,40	23,70	23,70	23,70	22,70	22,70	22,70
Ressursavdelingen	59,40	58,40	59,40	59,40	60,40	60,40	62,74	62,40	61,40	61,40	61,40	61,20	61,20	60,60	59,60	59,60	60,05	61,25	59,25	59,05	59,05	59,05	59,25	58,45	58,45
Statistikkavdelingen	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	26,00	25,50	25,50	25,70	26,70	26,70	26,70	26,70	26,70	26,50	26,70	26,50	27,50	27,30	26,60	26,60	26,60	26,60
Kyst- og havbruksavdelingen	32,47	31,97	32,97	31,36	30,37	28,96	28,36	28,36	30,36	31,36	31,36	33,67	33,67	34,67	35,67	34,67	34,67	35,73	36,73	37,33	38,53	39,03	39,03	38,63	38,63
Sum sentralt	209,60	206,85	207,85	206,14	205,85	201,24	199,04	200,88	203,24	204,24	204,04	208,10	208,10	207,60	208,00	207,30	207,20	207,91	207,11	208,01	208,81	208,61	207,81	207,01	207,01
Region Finnmark	30,26	30,26	30,26	30,26	30,26	30,26	29,26	28,26	28,26	28,26	28,26														
Region Troms	50,41	49,41	49,21	49,41	47,91	48,11	47,11	47,11	46,11	46,11	46,11	73,37	73,37	73,26	73,26	73,26	73,26	73,26	73,26	74,07	73,51	73,51	72,51	70,91	70,91
Region Nordland	38,22	38,22	38,22	38,22	38,22	37,62	36,62	35,62	35,62	35,62	35,12	33,12	34,12	34,12	32,92	33,92	32,92	32,92	31,92	30,92	31,12	30,12	31,12	31,12	31,12
Region Trøndelag	16,10	15,90	15,90	15,10	16,10	16,10	15,20	15,20	15,20	14,40	14,40														
Region Møre og Romsdal	30,55	31,05	31,05	31,05	31,05	30,05	30,55	29,55	30,05	30,05	29,25	42,75	42,75	42,75	43,75	43,70	41,90	41,65	41,65	41,55	39,75	39,75	39,75	38,75	38,75
Region Vest	32,28	32,28	32,28	32,28	32,28	32,15	31,78	31,78	31,78	31,78	31,78	31,88	31,88	31,88	32,88	33,88	33,88	33,88	33,98	32,98	32,78	32,88	32,88	33,08	33,08
Region Sør	30,81	30,81	30,81	30,81	30,81	29,81	28,41	28,41	28,41	29,11	29,41	28,11	28,11	28,81	29,81	29,81	29,81	29,81	29,81	30,11	30,11	30,11	30,11	30,11	30,11
Sum regioner	228,63	227,93	227,73	227,13	226,63	224,10	220,33	215,93	215,43	215,33	214,33	209,23	210,23	210,82	212,62	214,57	211,77	211,52	210,92	209,63	207,27	206,37	206,37	203,97	203,97
Sum Fiskeridirektoratet	438,23	434,78	435,58	433,27	432,48	425,34	419,37	416,81	418,67	419,57	418,37	417,33	418,33	418,42	420,62	421,87	418,97	419,43	418,03	417,64	416,08	414,98	414,18	410,98	410,98

(*)1 Herunder biblioteket.

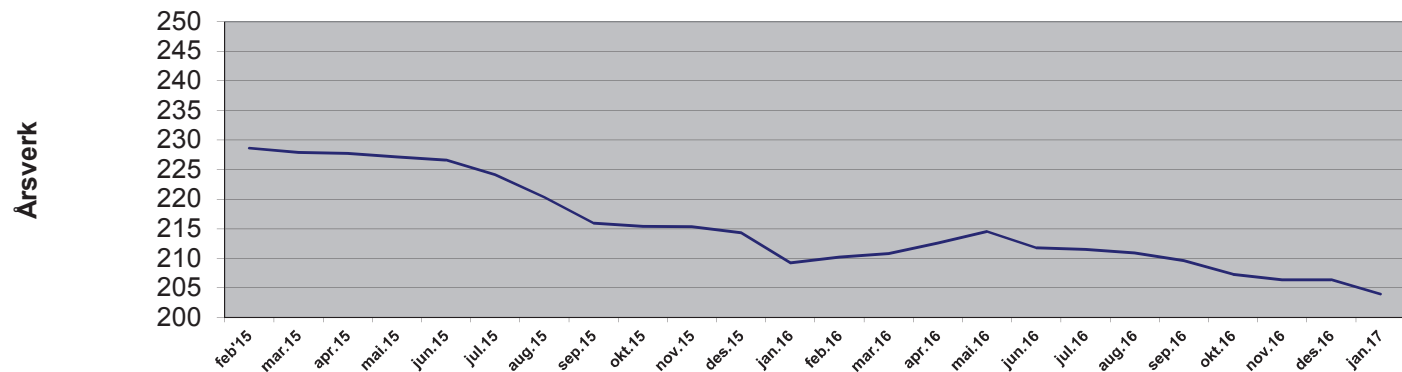
Sum Fiskeridirektoratet

Sum sentralt

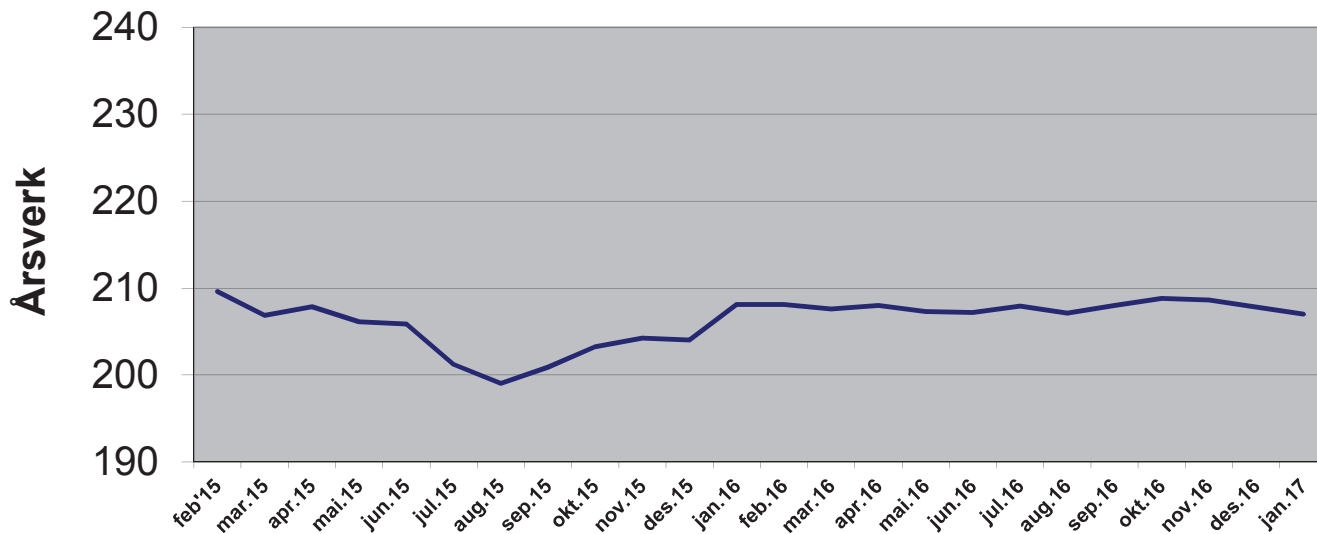

Sum regioner

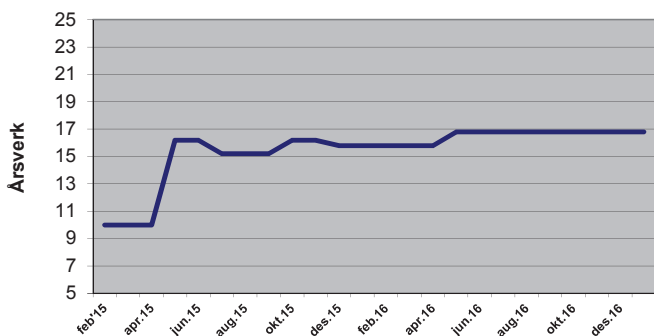

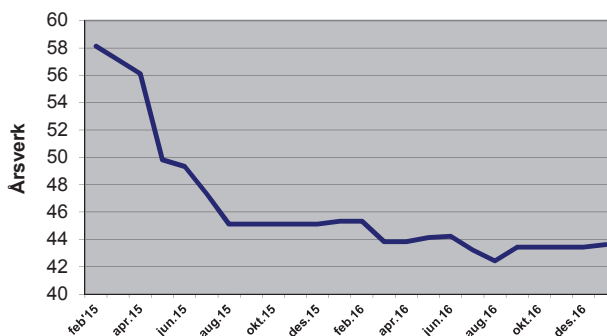
Sum sentralt

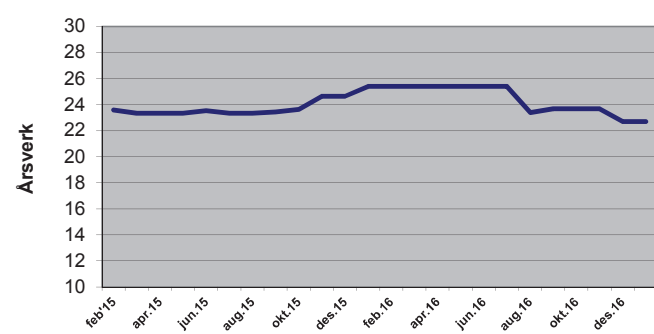
Fiskeridirektør + stab

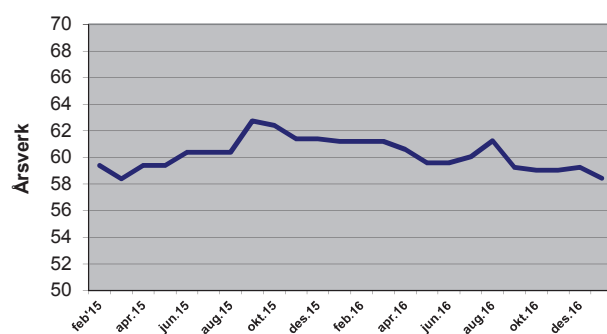
Adm.avdelingen

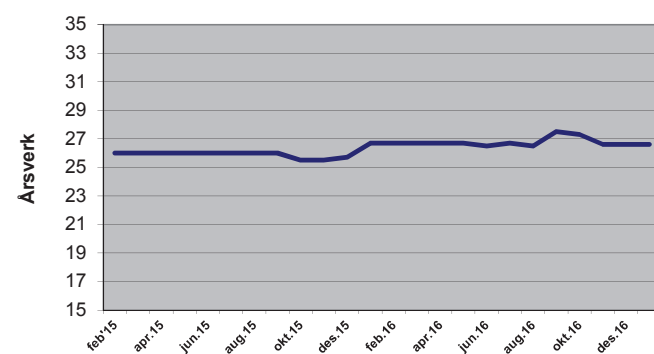
IT-avdelingen

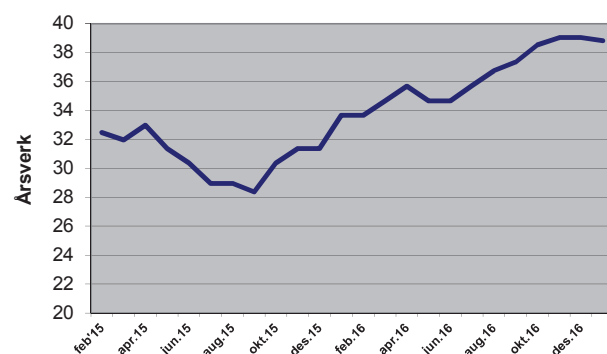
Ressursavdelingen

Statistikkavdelingen

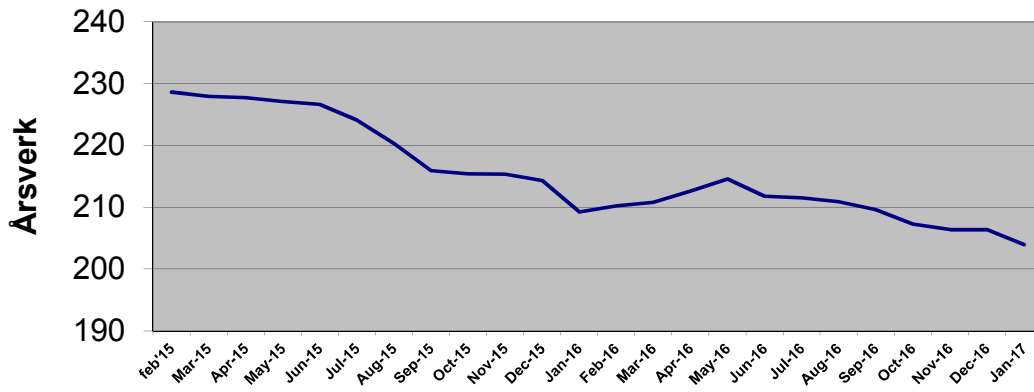

Kyst- og havbruksavdelingen

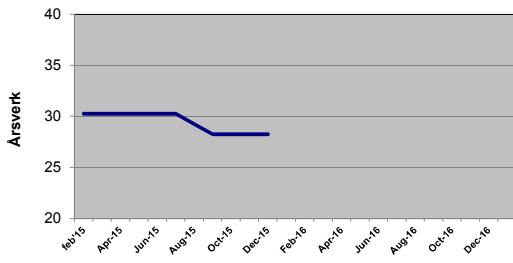

Utvikling i årsverk i Fiskeridirektoratet - regioner

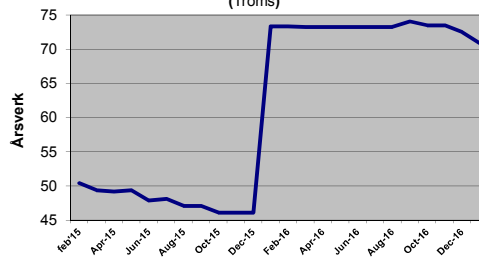
Sum regioner

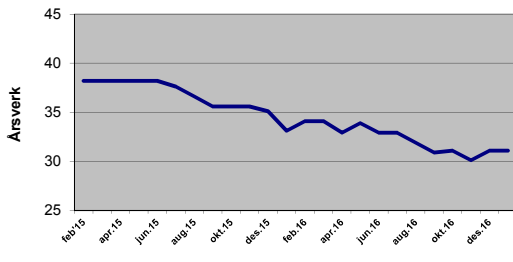
Finnmark

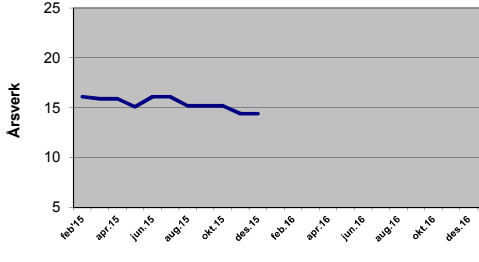
Nord (Troms)

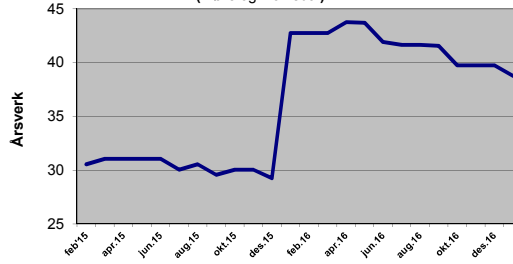
Nordland

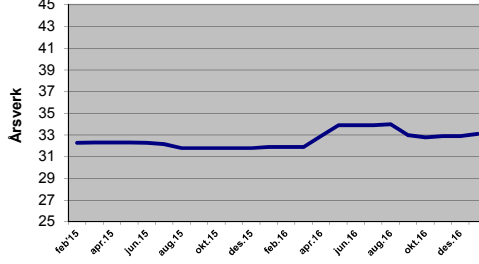
Trøndelag

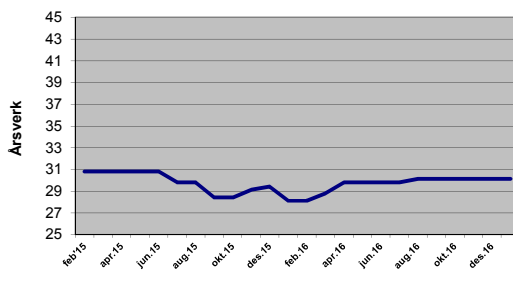
Midt (Møre og Romsdal)

Vest

Sør

Effektmål

Fiskerier

Verdiskapning

Effektmål 1: Utvikling i driftsmargin og total driftsinntekter for fiskeflåten (jf. Fig. 4.3)

[Se Figur 11:](#) Gjennomsnittlig driftsmargin og totale driftsinntekter 1980-2015.

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og oversendes til NFD i juni i notat med forslag til figurer/tabeller.

Effektmål 2: Samlet landet kvantum og førstehandsverdi norske fartøy (jf. Fig. 4.4)

[Se Figur 8:](#) Norsk fangst 1950-2015 Kvantum og førstehandsverdi.

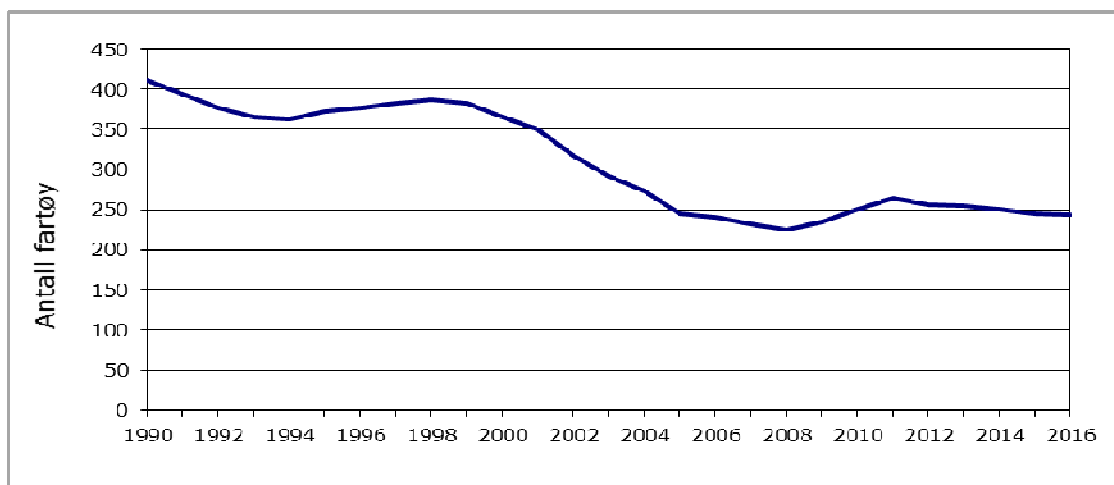
Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og oversendes til NFD i juni i et notat med forslag til figurer/tabeller.

Effektmål 3: Utvikling i fangst, antall fiskere og fangst per fisker (jf. Fig 4.5)

[Se Figur 9:](#) Norsk fangst 1945-2016. Antall fiskere og fangst per fisker.

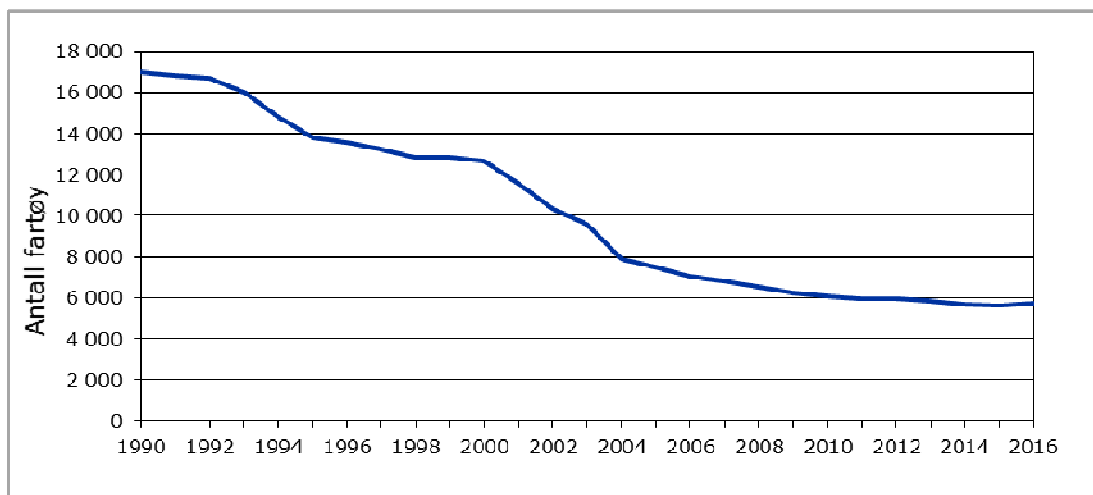
Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og oversendes til NFD i juni i et notat med forslag til figurer/tabeller.

Effektmål 4: Utvikling i totalt antall fartøy fordelt på over og under 28 meter

Utvikling i antall fartøy 28 meter og over 1990-2016

Vedlegg 1: effektmål

Utvikling i antall fartøy under 28 meter 1990-2016

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og til NFD i juni i et notat med forslag til figurer/tabeller.

Effektmål 5: Oversikt over utvikling i antall tillatelser (aktive/passive), utvalgte grupper (jf. Tab. 4.2).

Type tillatelse	Antall tillatelser						
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016 ¹⁾
Ringnot > 90 fot	80	80	80	79	79	78	78
Ringnot 70-90 fot (SUK)	17	17	17	17	16	16	16
Pelagisk trål	33	33	32	32	28	26	25
Nordsjøtrål	8	6	6	5	5	4	4
Makrelltrål	26	24	23	23	19	17	17
NVG-trål	28	25	24	24	20	17	17
Makrell, kystnot	212	211	212	214	213	209	208
Makrell, garn/snøre	227	220	215	209	203	195	189
NVG-Kystnot	372	343	331	318	293	283	280
Sild sør, kystnot < 21,35 m	91	89	89	89	87	82	81
Torsketral	41	40	38	37	37	37	37
Seitral	7	6	5	5	4	4	4
Konvensjonelle havfiskefartøy	36	35	34	28	26	26	26
Seigarn, havfiskefartøy	14	14	14	14	13	13	13
Konvensjonelle kystfiskefartøy	1962	1923	1912	1894	1855	1810	1779
Seinot, nord, 13 m og over, men mindre enn 300m ³ lasteromsvolum	154	149	147	141	126	117	111
Seinot, sør, 13 m og over, men mindre enn 300m ³ lasteromsvolum	60	58	57	57	54	52	51
Torsk sør, konv. kystfiskefartøy	60	59	59	57	56	56	54
Reketral sør, kyst 11 m og over	146	142	141	140	132	128	123

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og til NFD i juni i et notat med forslag til figurer/tabeller.

Bærekraft

Effektmål 7: Gytebestand for ulike arter (jf. Fig. 4.12-4.16)

[Se Figur 12:](#) Gytebestand (Det internasjonale havforskningsrådet/ICES) 1985-2016.

Basert på opplysninger fra ICES's rådgivningskomité (ACOM). Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og oversendes til NFD i juni i et notat med forslag til figurer/tabeller.

Effektmål 8: Status for bestander, klasse A, B, C (jf. Tab. 4.5)

[Se årsrapport Tabell 3:](#) Prioriterte utviklingstiltak i 2016, basert på fiskeritabellen 2015.

Tab. 4.5 i Prop.1S, er utarbeidet med bakgrunn i *bestandstabellen* (Oversiktstabell over arter/bestander) og inngår i direktoratets årlige rapportering til NFD. Tabellen oversendes normalt til NFD i månedsskiftet juni/juli.

Effektmål 9: Indeks over utslipp / drivstofforbruk (jf. Innspill fra FDIR i aug-2010)

[Se Figur 10:](#) Utvikling i drivstofforbruk for fiskeflåten (2001-2015).

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og til NFD i juni i et notat med forslag til figurer/tabeller.

Havbruk

Verdiskapning

Effektmål 10: Total produsert mengde og førstehandsverdi av fisk i havbruksnæringa (jf. Fig. 4.6)

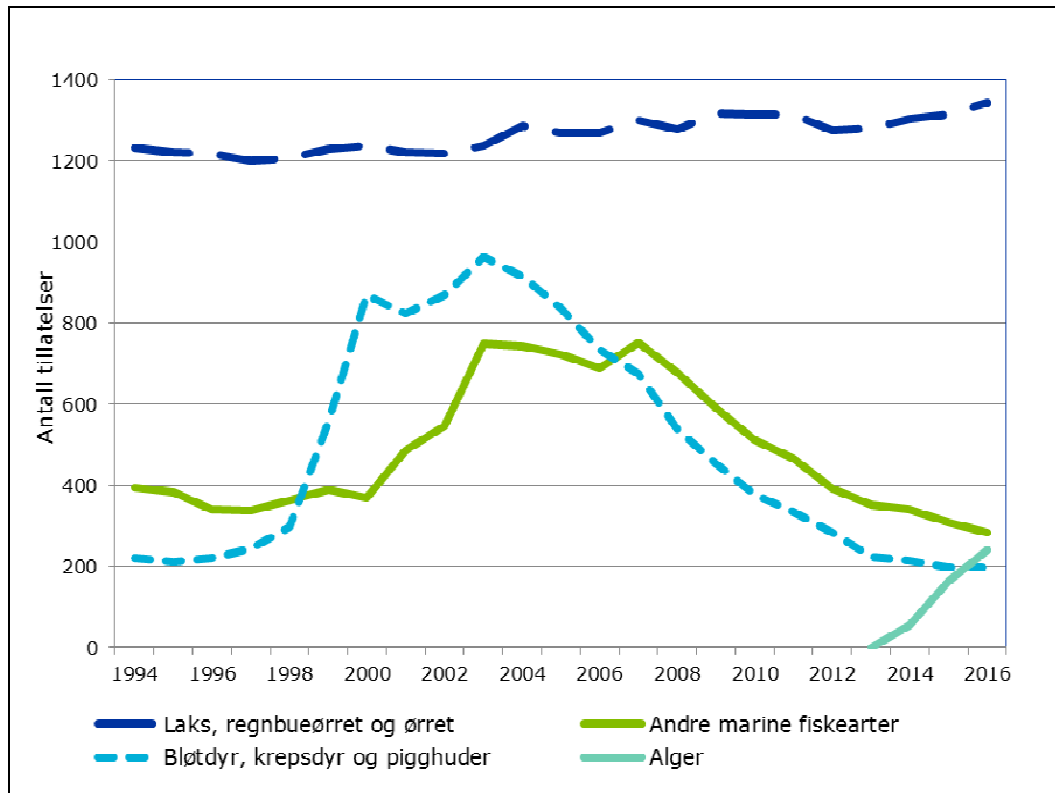
[Se Figur 13:](#) Totalt solgt mengde og førstehandsverdi av oppdrettsfisk 1994-2016.

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og oversendes til NFD i juni i notat med forslag til figurer/tabeller.

Effektmål 11: Antall tillatelser med produksjon av laks, regnbueørret og ørret, fordelt på fylke/region (jf. Fig. 4.7)

Fylke <i>County</i>	2015	
	Selskap <i>Companies</i>	Tillatelser <i>Licences</i>
Finnmark/Finnmárku	5	93
Troms/Romsa	17	103
Nordland	31	189
Nord-Trøndelag	11	84
Sør-Trøndelag	9	105
Møre og Romsdal	14	126
Sogn og Fjordane	15	92
Hordaland	32	175
Rogaland	16	74
Øvrige fylker	12	26
Totalt/Total	162	1067

Vedlegg 1: effektmål

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og oversendes til NFD i juni i notat med forslag til figurer/tabeller.

Effektmål 12: Indikator som sier noe om driftsmargin og produksjonskostnad per kilo (jf. Fig. 4.8)
[Se Figur 14:](#) Gjennomsnittlig driftsmargin og gjennomsnittlig produksjonskostnad per kilo laks og regnbueørret 1987-2015.

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og oversendes til NFD i juni i notat med forslag til figurer/tabeller.

Bærekraft

Effektmål 13: Antall innrapporterte rømte oppdrettsfisk kategorisert på laksefisk og marin fisk (jf. Fig 4.18).

[Se Figur 19:](#) Rapportert rømming av laks og regnbueørret 1993-2016.

Effektmålet er en del av innspill til Prop.1S og til NFD i juni i et notat med forslag til figurer/tabeller.

Effektmål 14: Innslag av rømt oppdrettsfisk på gyteplassene.

I 2016 mottok Fiskeridirektoratet den andre årsrapporten med samlede vurderinger av tilstanden på både lokalt og nasjonalt nivå. Av 165 vassdrag ble 128 elver ble vurdert til å ha lavt til moderat innslag av rømt oppdrettslaks (<10 %), 17 ble vurdert til å ha høyt innslag (>10 %), og for de resterende 20 kunne vi ikke si om innslaget var over eller under 10 %.

Effektmål 15: Andel oppdrettslokaliteter som ligger i områder med god vannkvalitet

Det var ikke mulig å svare på denne indikatoren i 2016, da karakteriseringen ikke er ferdig.

Effektmål 16: Status/tilstand på oppdrettslokaliteter på innrapporterte MOM B- og MOM C-undersøkelser.

[Se tabell 6:](#) Tilstanden ved marine akvakulturanlegg basert på innrapporterte B-undersøkelser, vist i prosentvis fordeling mellom lokalitetstilstand per år fra 2011 til 2016.

Marin arealforvaltning

Verdiskapning

Effektmål 22: Andel innsigelser som blir tatt til følge

Fiskeridirektoratet har i 2016 fremmet tre innsigelse etter Havressursloven i de planene der kommunene etter vår oppfatning ikke har klart å ivareta nasjonale interesser på en formålstjenlig måte. Innsigelsene ble tatt til følge.

Telefon: 03495
Adresse: Postboks 185 Sentrum, 5804 Bergen
E-post: postmottak@fiskeridir.no

www.fiskeridir.no

Livet i havet – vårt felles ansvar